

**Levendige herts-theologie, dat zyn aandachtige betrachtungen,
hoe Jesus in der geloovigen herten wil woonen, werken en
leven, en haar wil zyn alles in allen : met schoone en nette
print-verbeeldinge, ter sake dienende, verciert : nevens
versen, suchtingen, en alleen-spraken**

<https://hdl.handle.net/1874/37317>

Praz, 1964, P. 370
Landwehr, 1970, 215

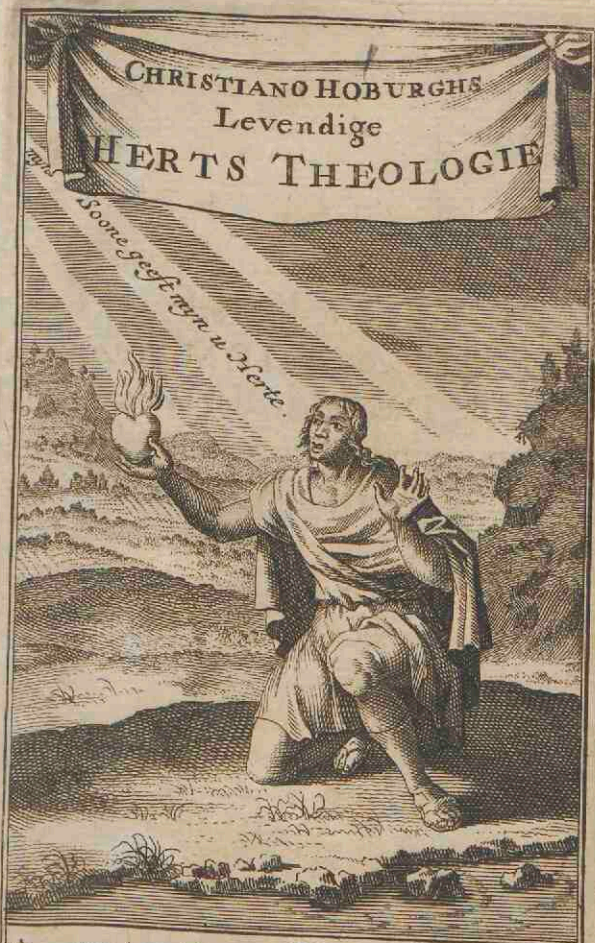
Landwehr, 1970 215
(30. u. 31.)

1962/
202

Rar
LMY
Hobough
1

KUNSTHISTORISCH INSTITUUT
DER RIJKSUNIVERSITEIT UTRECHT
AFDELING IKONOLOGIE

CHRISTIANO HOBURGH'S
Levendige
HERTS THEOLOGIE

Soone geest ruyt u Herte.

t'Amsterdam. By DE VERHEYDENS
Boekverkoopers.

LEVENDIGE
HERTS-THEOLOGIE,
Dat zyn
AANDACHTIGE
BETRACHTINGEN,

Hoe Jefus in der Geloovigen herten wil
woonen, werken en leven, en haar
wil zyn alles in allen.

*Met fchoone en nette Print-verbeeldinge, ter
fake dienende, verciert: nevens Verfien,
Suchtingen, en Alleen-fpraken.*

Wel eer in 't Hoogduyts voorgeltelt

DOOR

CHRISTIANO HOBORGH,
LEERAAR.

En nu in 't Nederduyts overgefet, op nieuws
byna de helft vermeerdert, met
Liefde.Gefangen en Verfien.

Door een Lief-bebber van Jefus.

AMSTERDAM,
By de **VERHEYDENS.** 1736.

HOOGELIED 4. vers 9.

Gy hebt my het herte genomen, myne Suster,
ô Bruyd! gy hebt my het herte genomen,
met eene van uwe oogen, met een keten
van uwen halse.

Cap. 8. vers 6. Set my als een Zegel op uw
herte, als een Zegel op uwen arm; want
de liefde is sterk als de dood: den yver is
hard als het graf: haare koolen zyn vierige
koolen, vlammen des Heeren.

A A N D E N
A A N D A C H T I G E N
E N D E
G O D - L I E V E N D E
L E Z E R .

Godt-lievende Leefser ! Wat
JESUS onfer Zielen Vriend
belooft , dat hy namelyk
tot den genen die hem lief hebben,
komen , ende wooninge by hen ma-
ken wil : dat word u hier door be-
quame verbeelding levendig voor
oogen gestelt.

2. Want hier word seer aardig af-
geschildert , ende klaarlyk ver-
toont , hoe dat JESUS in het Herte van een
geloovige ende Liefhebbende Ziele
woone , ende wat hy in het selve
kome te werken.

Aan den Leser.

3. Maar insonderheyd is 't seer noodig, dat men op dese voortrefelyke ordere goede achttinge geve, Namelyk, dat JESUS met syn Herte van Liefde vlammente, vooraan staat, ende dat onse Herten daar na volgen; waar mede klaarlyk te kennen gegeven wort, dat dat liefryke Herte JESU het eenige Fondament zy, ja de eenige ende eeuwige Sprink-ader, waar uyt dese inwooninge, ende inwerkinge JESU in onse herten voortkome.

4. Maar dit tegenwoordige Tractaatje word daarom met recht een LEVENDIGE HERTS-THEOLOGIA genoemd, dewyle het alleene op het Herte fiet, op dat JESUS in het herte erkent en bevonden mochte worden.

5. Tot dien eynde dan hebbe ik dese

Aan den Leser.

dese verbeeldinge, die ik in de Fran-
sche Tale gevonden hebbe, willen
(hoewel met Versen, Soliloquien,
ende Suchtingen verciert en vermeer-
dert) aan den dag geven.

6. Soo sy nu uw Herte soodanig
sullen trekken, ende door de kracht
der Goddelyke genade beroeren ge-
lyk als het myne, soo en sult gy de-
selve niet te vergeefs gebruyken.

7. Dat wensche ik u, gelyk als
my selve, beveelende u in de genade
van het in liefde brandende Herte
JESU, ende blyve

U Liefde schuldige Broeder,

C. H.

DEN UYTGEVER

Aan den

GEHEYLIGDEN

LEZEE R.

 Nses oordeels vinden wy nodig iets te seggen omtrent dit Geestelyke en uytstekende Werkje, 't welk van veele in dese dagen met ernst gesocht werd; en geen wonder, want de materie en stoffe zyn sodanig, datse een gemoed, 't welk Jesus in syn schoonheyd tracht te beminnen, kunnen opwekken, en aanfetten, om op een Geestelyke wyse gemeenschap te oeffenen, met die geene waar van dit Tractaatje, en haar afbeeldingen vermelden.

Het is een *Levendige Hert's-Theologie*, dat 's te seggen een Godtsgeleerdheyd, welke door de Mannen Godts, in veel Spreuken van de Goddelyke bladeren haar luyster laten blyken, bysonder dien Goddelyken Propheet en Koning in syn hondert negentiende Psalm, en den wyfen Salomon

Aan den Lezer.

lomon fyn Soon, in 't Hogelied, welke geheele Psalm en Hoogeliedt, waardig is te dragen den titel van dit Werkje, *Levendige Herts-Theologia*. O wanneer de Ziele met ondervinding kan seggen, *ik zoek u met myn geheel herte*, soo sal Jesus, de Koning van het herte, weder tot de ziele seggen: *Gy zyt myn Vrienden*.

Wanneer een Ziele gevoert werd in de binnen-kameren van Jesus, en dat sy van haar zyde begint zyn schoonheid, beminnellykheid, en uytstekende liefde te aanschouwen, en aan d'ander zyde haar snoodheid en elende, dan begint de ziele op de eerste trap te treden tot die Hooge-Schoole, daar Jesus die groote Professoor, alleen de eenige Leeraar is. En wanneer sy dan onderwefen werd van dien grooten Leeraar, soo begint sy uyt te roepen: *O Heere, gy spreekt als macht hebbende, en niet als de Schriftgeleerde*, en sy acht de wysheid van de wereld, by de wysheid van Jesus niet dan enkele dwaasheid.

O hoe gelukkig souden wy zyn, dat wy niet anders als Jesus sochten; hy sou sich gewisselyk laten vinden; want noyt heeft hy geseyd tot den Huyse Jacobs, *soekt*

Den Uytgever

my te vergeefs: maar onse lage, wereldse, en vleeschelyke herten, en zyn niet bequaam, noch vatbaar, om de liefdensstralen van Jesus in haar te bewaren; daar is gedurig suchten en klagen in de Ziele, dat sy Jesus niet en gevoelen, noch syn aangesicht en sien; maar hoe kan Jesus komen in de Ziele daar die vervult is met sonden, en met ongerechtigheyd, hy kan geen woning by ons maken.

Ach! dat, terwyl ik schryve, myn Ziele meer mocht aangedaan zyn; ô dat ik met ondervinding mogt schryven, op dat myne woorden als tot geen oordeel voor myn ziele mochten strekken.

Dese Hemelsche en levendige Herts-Theologie is in dese laatste dagen soo onbekent by de menschen, dat veele sich ten hoogsten verwonderen, als niet wetende wat gy spreekt, wanneer gy haar dese verborgene Godtsgeleertheyd voorsteld, die nochtans so bekend is in Godts Woord, dat men daar van niet onbekent behoorde te wesen.

Maar het schynt, om dat wy dese Goddelyke en Hemelsche saken niet bevatten, *die alleen de Kinderkens geopenbaart zyn; dat*

Aan den Lezer.

dat onse forgvuldigheyd weynig is geweest om die zaaken te verstaan, welke het pit en merg van onse Godtsdienst behoorden te zyn; het blykt dat die faake, welke in ons herte behoorde haar woonplaats te hebben (gelyk 't in dien grooten Propheet was,) welke seyde, *ik hebbe uwe woorden in myn herte verborgen*, als opgetrokken zyn alleen in de kameren van ons verstant, en dat wy veelydts van zaaken spreken, die onse ziele noyt hebben ondervonden, en onse herten verstaan.

Och wat soude het voor ons wesen, indien wy alsoo geleert, en met de grootste kennis van de wereld waren begaast, als de aldergeleerdste Wysgeerige oyt had geweest, wy souden moeten beschaamt staan op 't gesicht van een nedrige Discipel, welke van Jesus had geleerd te seggen: *Ik achte alles maar schade, en drek, by de uytneementheyd der kennisse Jesu Christi.*

O wat geleertheyd besaten die Goddelyke eenvoudige Zielen, welke op 't woord van een eenige Jesus, haar besigheyd en handel verlieten, om met hem te klimmen op Tabor, en daar te aanschouwen wat mee-

Den Uytgever

meester fy volgden, met het getuygenis van God, welke seyde: Dese is myn geliefden Soone, in de welke ik een welbehagen hebbe, *Hoort Hem.*

Veele souden mogelyk hieruit oordeelen, dat ik een vyand van geoorlofde Geleerdheden en Studien was, en dat ik, als veele in dese dagen al het geene soude verwerpen, dat tot aanleyding der ware wysheyd, en kennisse van God kon strekken; maar ik vinde my hier niet van bewust, als oordeelende, dat de wysheyd van den geleerden Apostel der Heidenen, door Gama-liel onderwefen, kan voordeelich zyn, om de groote deugden Godts meerder te verkondigen, als men de eerste gestelde geleerdheyd, welke in het verstand, en niet in de Ziele rust, methem, niet als dwaasheyd acht in vergelyking by de laatste.

Het noodigste fyner wetenschap, en na welke hy het meeste trachte, was, onder syn volk te weten Jesum Christum en die gekruyft: en dit behoorde het onse te zyn, want waar het meest is aan gelegen, werd ook het aldermeest gefocht; *want de Vader zoekt alsulke.*

Gy sult vinden in dit Tractaatje sulke zaken

Aan den Lezer.

zaken en gestalteniffen, welke maar alleen eygen zyn die geene welke God door fyn Geest inwendig heeft verlicht, om te begrypen die dingen welke haar van God gefchonken zyn. Gy fult 'er in vinden de gantsche verborgentheden des herten, en het geene de Heere Jesus daar aan uytwerkt, wanneer hy de Ziele een gefichte gegeven heeft boven 't geene dat de wereld niet en kent noch fiet.

Daar zyn voor defen al twee van gelyke Zinnebeelden in't licht gekomen, namentlyk de Goddelyke Aandachten, of vlamme Begeerten eens Boetvaerdige Ziele, 't welk niet sonder vrucht is bevonden geweest, en daarom dit ons te meer aanmoedigt om dit tegenwoordige in't licht te brengen, door dien de eerste Druk al over de twintig Jaar geleeden, het licht fag, en nu al over verfcheyde Jaaren niet meer te bekomen is geweest.

Het ander is een Tractaatje genaamt Jesus en de Ziel, by een gefelt van onfen goeden Vriend *Joannes Luyken*, van wiens Geeftryke en foetvloeyende Rymen wy eenige in dit Boekje fullen ftellen, paffende zelfs op dese verbeeldinge, welke
hy

Den Uytgever aan den Lezer.

hy over eenige jaaren gemaakt heeft.

Wy fullen den Lezer noch seggen, dat dit Werk meer als de helft vermeerdert is, en vervult met nieuwe Versen, welke voor yder Verbeelding staan, en daar na volgen. Gelieft dit Werk dan te gebruyken tot opwekkinge van uwe Zielen: och dat Jesus foodanig een gedaante in onse herte mochte krygen, wy souden meerder tot syn eer kunnen leven. Doch God die machtig is te doen boven ons bidden en denken, geve ons syn Geest, en syn licht om daar in te wandelen, terwyl wy hier op aarden noch moeten suchten over ons verdurven herte, en hy vervulle de selve met syn Hemelsche genade, tot dat hy komen sal om ons te brengen in die plaatse, daar tranen en suchten van syn gunstigenooten fullen eyndigen, en eeuwige blydschap haar Ziele fullen vervullen. Amen.

Op de

LEVENDIGE
HERTS-THEOLOGIE,

Van

CHRISTIANO HOBORGH.

Geen rymgedagten aan het waereldsche verknogt,
Nog stof, die toegewyd zy aan verdichte Goden,
Is dit, neen Jesus zelt komt u hier vriendlyk noden
Op Hemelfpys, wel eer door hem zo dier gekogt.

Deez' Zinnebeelden zyn zo wonderlyk doorwrogt
Met zielverkwikking, ja 't zyn waare Hemelbrooden,
Daar steeds de Ziel, als van het aards geheel ontvlooden,
Verkwikt wert door dien bron van waare Hemelvogt.

Dit heerlyk Dichtbanket, uit HOBORGHs brein gevloeit,
Is heuglyk voor 't gemoed; hier kan een ziel, vermoeit
Door 't zwaare zonden pak, veel troost en laafnis vinden.

Deez' HERTS THEOLOGIE, die staag de geest vernoegt,
Is vrede voor een Ziel, die zich in alles voegt
Naar Christus wil, deez' zyn alleen Gods waare vrienden.

J. VERHEYDE, JUNIOR.

Het

Het Herte Jesu, en hy ons Herte.

I. Figuur.

O Saal'ge Heil-fontein, die 't Heil der menschen
zyt,

Na u soo vlamt myn hert, tot u myn ziele schreit,
Tot u, en voor uw troon, waar dat de saal'ge zielen,
Gedekt van aangefigt, eerbiedig nederknielen.

ô Son! ô Hemels Ligt! ontfangt myn liefde vlam,
De welke uit uw Ligt, haar eerste oorspronk nam.
Ontfang een sugtent hert, dat midden in het duister,
Van nooden heeft dien vonk, dat Hemel-licht, dien
luister.

Die saal'ge voorsmaak, van het Hemels Paradys,
Die gy uw kind'ren geeft, ô die verborgen spys!
Die niemant oit en kent, dan die gy eerst regt kende,
En welk door trouwe liefd' sig stadig aan u wende,
Ik hef myn hert tot u; ô laat uw liefdens gloet
Neêrdalen in myn ziel, dan zal myn droef ge-
moet,

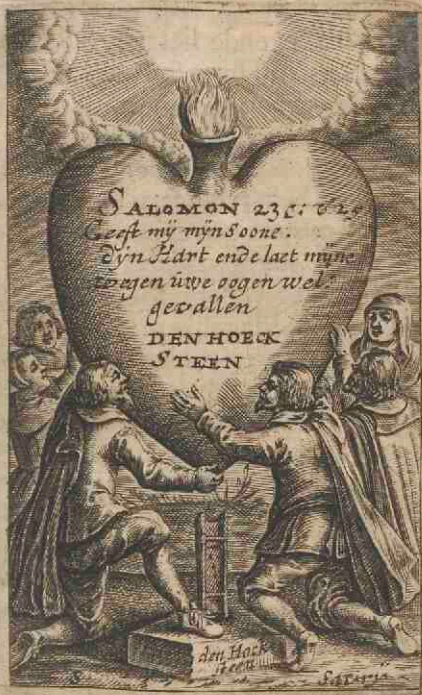
Geslingert op en neêr, in u weêr ruste vinden,
En gy, ô Jesu lief! sult syn myn hoogst-beminden,
Dan sal ik 't lievent hert, dat gy my gaf hier neêr,
In volle liefde vlam, tot u weêr senden Heer.

Jesaja 57. V. 15: —

*Want alsoo seyde de Hooge ende verhevene, die in de eeuwighbeyd
woont, ende diens name Heylig is; ik woone in de Hoogte,
en in het Heylige, ende by dien die eenes verbryfelde, ende
nederigen Geestes is, op dat ik levendig make den Geest der
nederigen, op dat ik levendig make het herte der verbryfelden.*

I.

Het Herte JESU den Liefhebber geschonken, en sy 't aan Jesus weder.

O Jesu Liefdes-Gloet, der Zielen Bruydegom,
 Wilt my u liefryk hert uit trouwe liefde schenken,
 So sal myn Ziel ontfonkt door liefd', u wederom
 Dankoff'ren eeuwiglik, en uwe liefd' gedenken.

I.

Zielen-Gesprek.

1. **O** Getrouwe ende liefryke Heere Jezu, hoe is doch u Herte soo bovenmaten met vuurige Liefde vervult, dat men ook de vlamme daar van overvloedig fiet uytbreken.

2. Ach! alderwonderlijkste eeuwige goetheyt, dewyle het u dan belieft heeft, u Herte in Liefde brandende aan ons, tot een eeuwig eygendom te schenken: geeft my genadelyk dat ik u myn Herte uit schuldiger wederliefde tot een oprechte dankofferhande, dagelyks moge opofferen.

3. O Jezu, der Zielen eenige Schat, fiet doch hoe vervult dat u gebenedyde Herte is met Liefde, dat men ook de vlamme ende stralen overvloedig daar van fiet uytbreeken: Lieve! geeft doch dat 'er een vonkjen van dese uwe levendige Liefdevlammen in myn Herte vallen moge, ende dat selve ook op desen oogenblik foodanig ontfteeken, dat het in Liefde tot dankbaarheyd mochte brandende worden tot u ende tot uwen heyligen wille.

4. Dese uwe vuurigbrandende Liefdesgloet, ende hertgrondige ontferminge tegen ons, ô goede Jezu, laat doch zyn mynen eenigen schat, mynen rykdom ende troost, mynen toevlucht in den nood, myn eere ende roem, myn Paradys ende gelukkigheyd, tydelyk ende eeuwig.

5. Ja

5. Ja goede ende getrouwe Heere Jesu, gy eeuwige ende eenige Liefde myner Ziele, dit u Liefryke ende ontfermende Herte is de eenige Sprinkader, waar uyt alle levendigmakende Licht, Kracht, Heyl ende Saligheyt tot onswaarts is ontspringende: dit u Herte is het eenige ende eeuwige Fondament, waar op het Huys mynder Ziele gebouwt is.

6. Soo dit u liefryk Herte, ô Saligmaker der Zielen, tegen ons in ontfermende Liefde niet en brande van eeuwigheyt tot eeuwigheyt, soo waren 'er geen ellendiger Creaturen, als even wy in tyd ende in eeuwigheydt.

7. Nadien gy ons dan dit u Jesus Herte schenket, soo geeft gy ons met het selve alles wat gy zyt ende hebt in tydt ende in eeuwigheyt: want dit u Herte in een geestelyke levendigmakende kracht uytbreekende, reyniget ons, verlichtet ons, sterkt ons, ende maakt ons salig.

8. Daarom is hy wel Salig, die met waarheyd van u seggen kan: Myn Vriend Jesus is myn, ende hy houd sich ook tot my: want waert gy niet eerst myn, uyt medelydende Liefde? ende en gaaft gy niet eerst aan my u liefryk Jesus Herte? hoe soud gy doch ooyt in myn Herte kunnen komen, ende uw Heylig werk in het selve volbrengen?

Zucht der Liefhebbende Ziele.

MYn Jesus, och! myn lief, myn God, myn leven,
 Nu schreeuwt myn geest, door liefde sterk
 gedreven,
 Door liefde sterk gejaagt tot heete dorst.
 Nu schreeuwt myn geest met David uit den borst:
 Myn God! myn lief, op Hemel noch op aarde,
 En lust my niets, dan u alleen myn waarde,
 Myn spys, myn drank, ô geest van mynen geest,
 Die nimmer wierd, maar eeuwig zyt geweest;
 Gy zyt het al, en al wat ik begeere,
 Myn vleesch en bloed wil ik met lust verteere
 In uwe min, och! soete Jesus och!
 Myn Bruydegom, hoe lange beyd het noch,
 Eer mynen geest met uwen Geest vereene,
 Gelyk een drop des waters, die verdweene
 In rooden Wyn haar selfs verliest, en word
 Van verw en smaak als daar s' in is gestort.
 Och had ik doch de vleug'len eener Duyve,
 Op dat ik doch van d'aarde heen mocht stuyven,
 Ik vloog soo ver, tot dat ik ruste vand
 In mynen God, myn rechte Vaderland.
 Nu werd myn Geest, door liefde sterk gedreven:
 Ik wensch de dood; want Christus is myn leven,
 En 't sterven is myn kostelyk gewin!
 Och! eenig een, dat ik alleen bemin;
 Ik heb u als een zegel op myn herte
 Geset, myn Lief, u derven baart myn smerte:
 Myn lief, myn God, myn Jesus, al myn goed,
 Gy zyt myn schat, myn hert, en myn gemoed
 Leyd diep in u verborgen en begraven,
 My dorst na God! geen schepsel kan my laven,
 Geen Creatuur, hoe schoon hy ook mag zyn;
 My dorst na God, die levende fonteyn.

*De Heere eyscht het hert des menschen in 't geheel,
Dus geeft het lieve mensch, en 't sal u niet berouwen,
En houd niet voor u zelfs, ook niet het minste deel,
Soo sult gy eeuwiglyk syn aangesigt aanschouwen.*

*Gy hebt ó Heer, geen offerband' begeert
Van vee of beest, maar duydelyk geleert
Dat wy ons hert, de grondvest van ons leven,
In uwen wil en banden souden geven;
Dus neemt ó Heer, neemt aan ons herten al,
En doet daar mee wat u gelieven zal.*

Suchtinge der Ziele.

*O Saligmaker trouw, ó Heyland aller menschen,
Geeft my uyt enkel gunst, uw mildt en liefryk hert,
Op dat ik door syn hulp het myne na u wenschen
Bereyde tot uw lof, en vryde van syn smert.*

PROV. 23: 26.

Myn Soone, geeft my uw herte.

Ps. 25: 1.

Tot u, ó Heere, hef ik myne Ziele op.

Hier beschermt Jesus het Herte.

II. Figuur.

O Sterke Rots! ó grondsteen vol betrouwen,
 Gy zyt een Schilt voor 't aangevogten hert,
 Wanneer het sigt in 't alderwaarst benouwen,
 Het haast van u, ó Heer, geholpen werd.
 Myn arme Hert, 't welk is als vast gebonden,
 Noch aan het geen 't welk gy, myn *Leeven*, haat,
 Wat zal ik doen? als vlieden tot uw wonden,
 Op dat gy 't boed' van al des Satans quaat:
 ó Jesu Lief! als ik myn Hert wil fenden,
 Tot uwaarts, ach wat is 't dat myn ontmoet:
 Zie daar het vleesch, de wereld? wat ellende!
 De Satan komt, en toont my al zyn goed.
 Maar gy die zyt, een Koning van de Ziele,
 Die gy gekocht hebt door uw eigen bloed,
 Voor wien dat alles wat 'er is moet knielen,
 En vallen voor uw Majesteit te voet.
 Gy zult myn Hert, beschermen en bewaren,
 Gy zult myn Schilt, en sterkte zyn, ó Heer!
 Gy zult myn Hert, uit allerley gevaren,
 Wel redden; want dit is uw hoogste Eer!
 Zo gy niet waart myn Scherm, myn Schilt, en Sonne,
 Ach! waar zou ik niet toe vervallen steeds,
 Waar toe zou myn 't vleesch, niet vervoeren
 konne,
 Gelyk 't o Heer gebeurt, doch al te reedts.

Pfalm 84. vers 6.

Welgelukzalig is de mensche wiens sterkte in u is, welker Herte de gebaande wegen zyn.

II.

Hier beschermt JESUS het Herte.

De Werelt, Satan, 't Vleesch, gedurig netten stellen,
 Om doch myn arme Ziel te brengen in den noot:
 Maar al myn hoop en troost om vry te zyn van
 quellen,
 Is Jesus met syn gunst, en liefde wonder groot.

II.

Zielen-Gesprek.

1. **S**iet doch, ô goede Jesu, hoe de wereld aan d'eene, ende de vyand aan d'andere zyde myn herte bestryden; ik meyn, ô mildryke Heere, dat geen Stadt soo hard bestormt mach worden, als dit myn herte van dese fyne vyanden.

2. Myn herte is kleyn, maar dese myne vyanden zyn groot; groot zyn sy van macht, maar noch grooter van list; Siet, hoe veele strikken dat sy my stellen: strikken in eeten, strikken in drinken, in spreeken, in swygen, in waken, in slapen; Ach Heere! wie kanse alle kennen ende ontgaan?

3. O goede ende getrouwe Heere Jesu, hoe moet u myn Ziele loven voor die groote genade, dat gy my eenige deser strikken myner vyanden getoont hebt: ach doet my verder dese barmhertigheyt, dat ik deselve strikken die gy my in uw licht getoont hebt, in uwe kracht moge ontvlieden.

4. Hoe is 't wonder, ô myn Heere Jesu, dat de menschen soo worden verleyd, dewyle hen allesins ende in allen dingen soo veel strikken gestelt worden, ende dat het herte met soo veele vyanden omringt is, daar nochtans, ach lacy! soo weynig op geacht word.

5. Soude nu myn Ziele geen groote reden hebben haar van oogenblik tot oogenblik, voor te sien, te waken ende te bidden, nuchteren ende matig te leven, dat sy dese strikken in uwen Lichte mochte zien, ende in uwe kracht ontvlieden.

6. Maar voornamelyk is 't my noodig dat ik u, ô goede Jesus, tot hulpe neme, dat gy my bystaat tegen myne vyanden, na uwe trouwe ende genadige beloften; als gy geseyd hebt: zyt getroost, ik hebbe de wereld overwonnen; in de kracht deser uwer overwinnige overwint ook in my; want fiet, ô getrouwe Heere Jesu, dat dese vyanden met hare strikken soo machtig in my zyn: daar sy dan zyn, ô Heere, daar zyt gy doch ook met uwe overwinnende hulpe. Het zyn strikken des herten, ende vyanden des herten, zyt gy dan ook een Saligmaker ende Verlosser des Herten, een Held, een Gefelle, ende een Vriend des Herten, op dat gy myne vyanden des herten, in 't selve moogt ontdekken, deselve verjagen, ende my verlossen.

Zucht der Ziele.

Och dat myn hert gereynigt was van sonden,
 Door Jesus dierbaar bloedt,
 Soo souder vreugd zyn in myn Ziel bevonden,
 Daar ik nu treuren moet.
 Helaas myn God! myn Jesus, myn beminde,
 Ach zyt niet ver van my:
 Des Satans aldertrouwst en liefste vrienden
 Heb ik hier aan myn zy,
 Die soeken 't hert door duysend snoode wegen,
 Van u te trekken Heer.
 Ach staat my by, ô Heer, ik ben verlegen,
 Of anders zyg ik neer.
 Myn Ziel die zucht tot u, ô licht en leven,
 Myn troost en eenig goed!
 Wilt myn gemoed doch stadig sterkte geven,
 O Jesus! oversoet,
 Wanneer g' uw kracht doet in de ziel gevoelen,
 Dan wykt het vleesch en bloed,
 En kan soo niet, gelyk 't haar wil is, woelen,
 Om dat gy 't Heer behoed.

*De Wereld, Satan, 't Vleesch, die soeken met bedrog
 Ons herten al gelyk, gedurig vast te binden:
 ô Jesu, lieve Heer, verlost ons Zielen doch,
 Dat ons vyanden die niet eeuwiglyk verflinden.*

De Wereld loos, zoekt met hedrog
 Ons hert alhier te houden noch;
 Sy vleyd en smeekt, en altoos tragt
 Ons vast te houden in haar magt:
 De Duyvel wil ons ongequelt
 Niet laten gaan uyt syn geweld,
 Hy baakt syn angel in ons hert,
 En doet ons aan veel angst en smert;
 En selfs ons vlees met lusten snoot,
 Valt ons ook tegen in de nood.
 Wilt gy dees strikken al ontgaan,
 Roept Jesus tot uw hulper aan.

Suchtinge der Ziele.

Helpt dan getrouwe Godt, helpt doch in diesen noot,
 Bevryt myn arme Ziel, en trekt z' uit deze banden;
 't Gevaar is byster s'waar, 't prykel machtig groot,
 Verlost my door uw gunst, bewaart my in uw banden.

PROV. 4: 23.

Behoed uw herte boven al dat te bewa-
ren is.

PSALM 25: 17.

De benautheden mynes herten hebben
haar wyd uytgestrekt, voert my uyt
myne nooden.

Hier klopt Jesus aan het Herte.

III. Figuur.

O Trouwe Herder van uw Schapen,
 O vreugd, ô heil, en Saligheid,
 Hoe leid het in myn Hert geschapen,
 Terwyl gy daar voor kloppend zyt:
 Ik hoorden naauwlyks u aanraaken,
 De stilte van der zonden rust
 Had ik begonnen al te smaaken,
 En was byna al vast gezust.
 Maar gy die trouw zyt in uw daaden,
 En nooit het zuchtende gemoet
 Zult laten leggen in het quaaden,
 Als maar een Ziel u valt te voet.
 'k Heb dikmaals voor uw hertlyk kloppen,
 Wanneer gy daar waart veur,
 Myn oore en Herte toe gaan stoppen,
 Al riep gy in getreur:
 Doet op myn lief, gy myn vrindinne,
 En laat myn by u in,
 Gy zyt die geen welk ik bezinne,
 En op het hoogste min:
 Wanneer de glans uws Godlyks weezen
 Drong door de spleeten heen
 Van 't Hert, vol duisternis, en vreezen,
 Noch wou zy niet voort treen.
 De zorgloosheid lei in 't herte,
 Geslooten vast, en sterk,
 Al klopten gy, en waart vol smerte,
 Myn Hert geleek een Serk.
 Daarom ô Jesu, dringt daar binnen,
 En opent gy het Heer,
 Want gy zyt die kond overwinnen,
 Want u behoort de Eer.

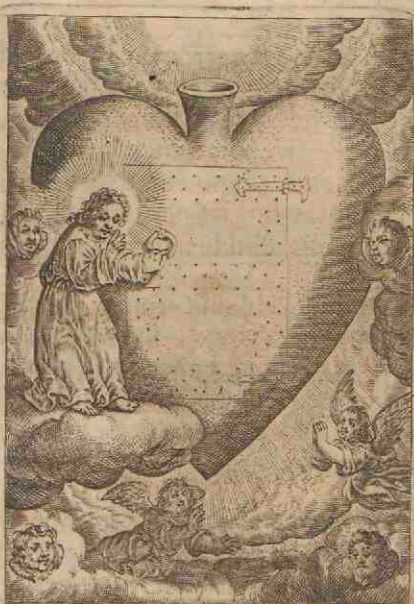
Hooglied 5. vs. 2.

Ik sloop, maar myn Herte waakte; de stemme myns Liefs die klopte, was &c.

Hier

III.

Hier klopt JESUS aan het Herte.

O *Jesu* trouwe Vrient, wat hebt gy menigwerven
Getrouwelik geklopt voor mynes herten deur,
Ach! breeker selver in, verlost myn ziel van 't
sterven,
En woont gedurig daar, en blyft'er niet meer veur.

Zie-

III.

Zielen-Gesprek.

1. **A**ch lieve en getrouwe Heere Jesu, hoe geduldig staat gy voor de deure myns Herten, ende hoe yverig klopt gy aan dat selve, door alderlei uitwendige ende inwendige goede bewegingen ende aanporringe tot verlatinge des boosen, ende tot verkiesinge des goeden, my soo menigmaal bestraffende in myn Conscientie.
2. Ach! hoe hebbe ik u myn waardste ende aldergetrouwste Vriend, soo langen tyd lankmoediglyk wachten, ende soo veel jaren ende dagen te vergeefs kloppen laten: ende hoe is't doch mogelyk dat gy, ô eeuwige goedheyt, soo lange gewacht hebt op myne bekeeringe.
3. Engelyk ik my uytermaten moet verwonderen over dese uwe onuytsprekelyke lankmoedige gedult, my soo een langen tydt verdragende, medelyden met my hebbende, ende niet op en houde aan de deure mynes herten te kloppen: soo moet ik my noch veel meer verwonderen over myne aldergrootste onbescheydenheyt, onbeleeftheyt ende nalatigheyt, dat ik u soo lieven weerden Gast, soo onvriendelyk daar buyten hebbe staan, ende te vergeefs aankloppen laten,

laten, ende dat ik noch dikwils op uwe kloppinge in my soo weynig acht geve.

4. O goede Jesus, vergeeft my doch dese myne traagheyd ende ondankbaarheyd; ende die Liefde, waar door gy bewogen geweest zyt soo langen tydt by my aan te kloppen, regeere alsoo myn Herte, dat ik u, aankloppende, moge open doen, ende met een hongere begeerte na de werkinge uwer genade, in myn herte moge inlaten.

5. Nu dan, myn Ziele, staat haastig op, sonder eenig vertoeven: hoort gy niet hoe dat uw Vriend Jesus aankloppet? Versuymt niet meer dese groote genade, maar doet hem haastig op, dat hy tot u ingaa, ende hem met u verbindende in genade, tydelyk ende eeuwig, ende in u syn Avondmaal houde.

Siet hier, ó Mensch, hier komt de Man,
 Die ons van 't quaad verlossen kan;
 Hy klopt en luyftert aan uw deur,
 En wacht daar onverdrietig veur.
 O dat gy kenden synen fin,
 Hoe haast soud gy hem laten in;
 Gy soud doen wyken voor dien God,
 De grendel van uw herte slot,
 Die soo lang buyten heeft gestaan,
 Sou dan ras binnen mogen gaan.

MYn God, ik heb u wel gehoord,
 Waarom doch toeft gy aan de poort
 Eens worms, die u niet geven mag,
 Soo gantsch lankmoedig, nacht en dag?
 O liefde! die uyt 's Vaders hert
 Van eeuwigheyd gebooren werd:
 Myn Ziel liet u soo gaarne in;
 Maar goede Heer, myn Huisgesin,
 Een stinkend broeynest van de Hel,
 Weerstaat myn goede wil te fel,
 Schuyf ik de grendel van de deur,
 Sy schuyven hem daar weder veur:
 Ik ben benauwt, myn Heer, myn God,
 Gy moet my helpen; breekt het slot,
 En rukt de deur op met geweld,
 En fiet, hoe dat ik ben gestelt:
 Komt tot my in, en maakt my reyn,
 En laat ik u een wooning zyn.

Z A N G:

Petit Bourdeaux.

I.
Siet, die Hemel schiep, en Aarde,
 Staat hier aan de deur, myn Ziel,
 Hy is Schepper, die u baarde;
 Gy het schepfel: buig en kniel:
 Siet hy is de Pottebakker,
 En gy zyt een aarden vat.
 Wat gy bent, gy zyt dan schuldig
 Aan hem daar gy 't al van had.

2.
 Keert u dan van alle dingen,
 En ook van u selven af:
 God van wien wy 't al ontvingen,
 Die ons heel syn selven gaf:
 U zy alles opgedragen,
 't Zy myn hoogste zaligheyd,
 Dat ik u maar mag behagen,
 Gy die mynen oorspronk zyt.

3.
 Maar wat sal ik dan noch geven?
 'k Ben soo diep in schuld geraakt,
 Schepper van myn eerste leven,
 Voor dat gy my hebt gemaakt,
 Door u lyden, door u sterven,
 Waar soud ik iets vinden? waar?
 Gy zyt God, en ik ben mensche,
 Eeuwig uwe schuldenaar.

THOMAS a KEMPIS

seyd:

DE Stemme Christi is een stemme foet om te hooren, salig voor een iegelyk om die gehoorzaam te zyn. De liefde is eene verheuginge des gemoeds, een Paradys der Zielen; sy fluyt de wereld uyt, verwint de Duyvel, sluit de Helle, opent den Hemel. Christus en de werlds liefde zyn contrarie; sy en hebben niet gemeyn, noch sy en kunnen te samen niet woonen: Christus liefde is Elias wagen, opklimmende na den Hemel. Des werlds liefde is des Duyvels wagen, trekkende naar de Helle. d'Eigen liefde is d'eige quetsinge: des werlds versakinge, is des Hemels vindinge. 't Is vermakelyk goed te hooren, maar loffelyker met 'er daad te oeffenen. Verbetering des levens, is de alderbeste Predikatie. De vrugten van een goede Predikatie is, sich te onthouden van sonden, en te vorderen in deugden. De vrugt van een geheyligt gebed, is sich met God te vereenigen door de kragt des H. Geestes.

*O overschoone Lief! hoe soet
Is uwe stem in myn gemoed;
't Gaat boven alle luyt en snaren,
Wanneer gy, God geliefden Soon,
Wilt nemen in myn hert uw woon,
En daar u Koning wilt verklaren.*

Suchtinge der Ziele.

*O Jefu, trouwe vriendt, wat hebt gy menigwerven
Getrouwelyk geklopt voor mynes herten deur;*

*Ach! breekt'er selver in, verlost mynZiel van't sterven,
En woont gedurig daar, en blyft'er niet meer veur.*

*Wanneer gy, lieve God, komt kloppen aan ons bert,
Soo opent doch de deur, en komt'er selve binnen,*

*De grendel die door sond' daar voor gehouden wert,
Doet weg, want sonder u, wy kunnen niet beginnen.*

*Als gy, ó goede Heer, sult hebben opgedaen
De deure van myn bert. en binnen zyt gekomen,*

*En dat gy't met u selfs vervullen sult voortaan,
Soo sullen wyt het self ontspringen Liefde-stromen.*

OPENBARING 3: vs. 20.

Siet ik staa aen de deure, en ik kloppe:
indien ymant myne stemme sal hooren,
ende de deure open doen, ik sal tot
hem inkoomen, ende ik sal met hem
Avontmael houden, ende hy met my.

Jesús doorsoekt hier het Herte.

IV. Figuur.

O Trouwe Jesu! goede Heer!
 Hoe komt gy nu myn hert doorsoeken,
 Dan onder en dan boven weer,
 Door al de schuylste en diepste hoeken.
 Wat vind gy daar, ó Zielen Vrind!
 Als scorpioenen ende slangen,
 Al 't gene dat gy niet en mint,
 En dat het Herte komt te prangen.
 O dat gy met uw salig licht,
 In 't Hert van myn nooyt waart getreede,
 En dat uw vriend'lyk aengesicht
 Niet had gesien op my, in vrede;
 'k Had nooyt gemerkt dat sonden nest,
 Vol boosheyd, en van duysend quaden,
 Noch niet geweten op het lest,
 Met wien myn ziel sich sou beraden,
 Nu komt gy selfs, ó Bruydegom,
 Om het verloorne te vinden,
 En roert des herten boosheyd om.
 En liefd met tedre liefd uw vrinden.
 O mensche van de wereld, merkt,
 Saagt gy de boosheyd en de lusten,
 Die in uw herte zyn gekerkt,
 Geen oogenblik en soud gy rusten,
 Voor dat dien Zielen-vrind uw Hert
 Doorsocht; en gy had licht gevonden,
 Waar by gy sien kond 't geen u sinert,
 En dat u doodelyk sou wonden,

JEREMIA 4. vers 14.

Wascht u herte van boosbeyd, ó Jerusaleem, op dat gy bebouden werdet. Hoe lange sult gy de gedachten uwer ydelbeyd in 't binnenste van u laten vernachten.

Hier

IV.

Hier doorfoekt JESUS het Herte.

Als gy getrouwe Heer, myn herte sult doorfoeken
Met u klaer-schynent licht, tot in den diepsten
grond,

Wat sult gy al gespuys ontdekken in syn hoeken,
Daar ik niet van en wist, noch die ik nooyt en vond.

I V.

Zielen-Gesprek.

1. **O** Eenige Goedheyt, oorspronk des levens; onderfoeker der herten ende nieren, gy doorfoekende myn onreyn Herte, wat sult gy daar al onreynne verscheurende dieren in vinden; die uyt het vergiftige zaad der oude slangen voortgekomen zyn.

2. O myn Ziele! geeft doch uw Herte over aan desen uwen Jesus, Saligmaker en eenigen behouder, op dat hy het selve met het licht synder genade doorstrale, ende tot in den diepsten grond doorfoeke, u alle boose bedriegelyke onreynigheyd ontdekke, u eenen haat daar tegen geve, ende u genadig daar van verlosse.

3. Meynt niet, ô Ziele! dat gy sonder syne genadige in-lichtinge, ende neerstige onderfoeking van uw selfs, den afgrond der bedriegelykheyt, verkeertheyt ende onreynigheyt uwes verdorven herten, oyt soudet komen te erkennen: ach neen, myn Ziele, de Schepper ende Verlosser uwes herten, kan ende moet dat selve alleene doorgronden, hy
moet

moet met fyn klaarschynende Lanteerne fynes Geestes, alle heymelyke hoeken uwes herten doorfoeken, ende wat hy onreyns daar in vindet, u aanwyfen.

4. Daarom, ô aldergetrouwste Heere Jesu, fiet, van dese uure aan, overgeve ik u myn Herte, gy, gy, ô Heere! die 't geschapen ende genadig verlost hebt, doorgrondet doch ook het selve, ondersoekt het doch; want het my onmogelyk is, wyft gy my my-selven, ende myn boose gestalte aan, op dat ik een grouwel voor my-selven verkryge, ende alsoo aanvange myn selven te haten ende te versaken, ende na u myn eenige Heyland, ende na de nieuwe Creature, die gy door uwe genade in myn scheppen sult, een hertelyk verlangen moge verkrygen.

O Heer, als 't eerste Geestes licht
 Van uw genaad' ons heeft verlicht,
 Wat sondig tuyg, wat boos gespuys
 Vind ieder een tot fynent r'huys:
 Hy hoopt wel heyl, maar in de plaats
 Van heil, is niet dan alle quaads.
 Wat schaamte komt hem aan, wat nood,
 Als hem syn grond dus werd ontbloot?
 Die gy uw hulpe niet en bied,
 Die moet vergaan in dit verdriet.

Als Christus in het Herte trekt,
 En met syn licht de grond ontdekt,
 Dan word het waarlyk dus bevonden:
 Ay my! wat nest'len hier al sonden!
 't Krioelt 'er yfelyk door malkaar;
 Al wat 'er schuylt word openbaar,
 Daar 't loert en lyd op syne luymen:
 Wie kan die vuyle Byaerd ruymen?
 Wie aars dan Jesus lang belooft,
 Die treed den Serrepent het hooft.

S A N G.

Courante la Bare.

I.

Chriftus, laat den dageraat
 Van 't eeuwig licht myn herte gantsch doorschynen,
 Doet alle duysternis verdwynen,
 Die doch een moeder is van alle quaad;
 Dryft alle boose dieren voort,
 Op datter lof en vrede werd gehoord,
 In 't eenzaam Heylig Huys, van 't reyn geweeten,
 Door uwe kragt soo ongemeten,
 Salig voortgebracht.

2.

Dat alle onweer eens verdwyn;
 Gebied de wind, en segt dat sy leyd needer,
 Spreek tot de noorde wind, keer weder,
 Soo sal der haast een groote stilte zyn:
 Send dan u licht en waarheyd neer,
 Dat sy op aarden ligten gins en weer;
 Ik ben een ydel' en een led'ge aarde,
 Tot u gefigt, myn God, myn Waerde,
 My het hert verligt.

3.

Doorgiet met Hemels dau myn hert;
 Send u genaden af; reyk my beneden
 Het water der aandagtigheden,
 Op dat myn aard daar meé begooten werd,
 Op dat sy lustig groeyt en bloeyt,
 Door al de zegen, die van boven vloeyd,
 Soo dat sy overvloed van vruchten dragen
 Tot uwer eer, en welbehagen,
 Allerhoogste Heer!

Nader Aanmerking.

Gelukkig zyn wy, als de Heere Jesus ons herte komt te onderzoeken, als hy met het licht van syn H. Geest daar in licht, dan werd daar in openbaar, 't geen wy voor defen hadden overgezien, en soo naau niet hadden op gelet; daar is niet dat sich meer tegen het licht Godts stelt, als ons eygen vleesch, onse sondige lusten, en ons boos en snood herte. Dese vyanden zyn bequaam (indien Jesus ons niet te hulpe en komt) om syn licht en vriendelyk aanschyn te verduyfteren, en ons te brengen in een gestalte, die soo droevig en elendig is, dat het weynige weten.

Ach! dat wy Jesus dan onse herten mochten laten doorsoeken en weerdoorsoeken, op dat hy mocht vinden, dat wy door onse blindheyt niet kunnen sien, noch vinden, en het sal voor onse ziele beter zyn; want als hy de ongerechtigheyt gevonden heeft in ons herte, dan sal hy komen met den besem der genade, en reynigen het selve, van al het geene dat booslyk daar in rust, op dat het over ons niet en heersche, noch meer macht en voere, na het woord, 't welk seyde dat hy in de wereld gekomen is, om de werken des Satans te verbreeken.

Zuchtinge der Ziele.

*Dewyl men niet en kan hem selven regt verzaaken,
 Ten sy men eerst voor heen, syn eygen boosbeyd ken!
 Soo wilt myn doch, ó Heer, myn sonde kenlyk maaken,
 Het ligt van uwen geest, hier toe in 't herte sen.*

*Siet Christus door syn glans, een yder mensch verligt,
 En openbaart den poel, syn herten vol van sonden,
 En is 't dat by niet selfs het leven daar in stigt,
 Soo wert de mensch door angst des doodts geheel verflon-
 den.*

*Wel Salig is dat hert, daar Jesus in komt woonen,
 Wanneer by dat te voor eerst reynigt tot syn buys,
 Wat fullen wyt het selfd' ontspringen deugde stroomen,
 Als Jesus dat bewryt van 't boos en helsch gespuys.*

JOAN. I. VS. 9.

Dit was het waarachtige licht, 't welk ver-
 ligt een ygelyk mensche komende in de
 werelt.

JOAN. 8. VS. 12.

Ik ben het licht der werelt: die my volgt,
 en sal in de duysternisse niet wandelen,
 maar sal het licht des levens hebben,

V. Figuur.

Roeyt uyt, roeyt uyt, ô Zielen vrind,
 Met uwen befem der genaden,
 Al 't geen gy booslyk in my vind,
 En dat myn Ziele yets kan schaden:
 Ach jaegt 'er uyt dit Hels gespuys,
 't Welk gy, ô Jefu! hebt gevonden,
 En brengt myn Ziele by u t'huys,
 Geneest my van de minste sonden,
 Op dat het hert alleen mag zyn,
 Voor u myn Bruydegom en Koning!
 En rust niet, voor al eer 't is reyn,
 En dat het u is tot een wooning.
 Dan sal myn herte fyn ontleeft,
 Van 't geen u dede buyten stellen,
 Wanneer gy 't fuyver hebt geveeft,
 Van al dat snoô gedrogt der Hellen.
 Gy zyt die groote God, en Heer,
 Welk hooger zyt, dan alle hoogen;
 Gy kond de Satans werpen neer,
 Die niet als na myn onheyl poogen,
 Daerom een nieuwe moed gevat;
 Ô Arme Ziele in het ftryden,
 Ons Koning werd noyt moed' noch mat;
 Om ons te helpen in ons lyden.

EPHES. 6. vs. 12.

*Want wy en hebben den ftryd niet tegen vleefch en bloed,
 maer tegen de overbeden, tegen de magten, tegen de
 geweldhebbers der werelt, der duysterniffe deser eeu-
 we, tegen de geestelyke boosheden in de lucht.*

PSALM 19. vs. 13.

*Wie fou de afdwalingen verstaen? Reynigt my van de
 verborgene afdwalingen.*

Hier

V.

Hier reynigt JESUS dat Herte.

Getrouwe Heer, van Liefde ryk,
Wilt doch het boose algelyk
Wegvagen uyt het herte myn,
Soo fal ik reyn en suyver zyn.

Zie.

V.

Zielen-Gesprek.

1. **O** Hoe salig en gelukkig is die ziel, ô salig! maer, uyt wiens herte gy alle onreynigheyt uytvaaget, reynigende het selve door uwe onuytsprekelyke genade, daerom, ô eeuwige liefde, alle die onreynigheden die gy ook my uyt genade hebt aengewesen, verlost my doch genadelyk van deselve.

2. Want even soo weynig, ô Jesu, als ik van myn selven, myn eygene onreynigheyt konde sien, noch veel weyniger kan ik my selven daer van verlossen, sonder uwe hulpe en genade.

3. Is dat nu niet een uytermaten groote, jae tweevoudige liefde, ô liefryke Heere, dat gy my mynes Herten onreynigheyt, ende desselfs alderdiepste bedriegerye, niet alleen openbaer maekt, ende in u Licht aenwyft; maer dat gy ook dat selfde selfs door uwe groote genade reynigt.

4. Want gewisselyk, ô Heere, is myn vermoegen veel te swak, ende alle instrumenten ende middelen deser werelt zyn veel te geringe, myn
Her-

Herte van fulken diepen ende soo lange ingewortelde onreynigheyt te reynigen.

5. Wat maekt gy dan myn Ziel, waer naer vertoeft gy? Staat haastig op, loopt uwen Saligmaeker te gemoete, houdt u tot hem, roept hem nae, valt hem te voete, geeft hem over u herte, dat hy het reynige, dat hy daar uyt-dryve alles wat syne heylige Oogen mochte mishagen.

6. O myn eenige Verlosser, aen wien soude ik doch anders myn herte overgeven als aen u, u myn Saligmaker wil ik dat selve presentereen, neemt het doch in genade aen, reynigt doch het selve, dryft daer uyt, alles wat uwe goedtheyt tegen is, ende bereydt het tot u eygen huys en wooninge.

O Hoe gelukkig is dat hert,
 Dat van God selfs gereynigt werd;
 En dat door Jesus wys beleyd,
 Van alle grouwel werd bevryd;
 Schrobt vry en veegt, gaat rustig voort,
 Maak alles reyn, gelyk 't behoort;
 Jaagt uyt uw vyand, 't huys is dyn,
 Daar gy noch in ge-eert fult zyn.

Den boofen geeft fat in Godts Huys,
 Met al fyn Vrienden en gefellen,
 Het vleefch, de wereld, boos gefpuys,
 Al kind'ren uit den fchoot der hellen:
 Nu moet hy ruymen voor Gods kind,
 Dat met den befem der genaden
 In 't nedrig hert fyn werk begint,
 En vaagt ten afgrondt al het quade:
 Den Koning heeft zich opgefchort,
 Gelyk een knecht ten dienst fyns Heeren.
 Siet hoe uw Godt uw Dienaar word,
 O mensch, om 't quaad uyt u te keeren.

S A N G.

Amarilla: mia Bella.

I.

Jesús Christus myn leven,
 U heb ik lief, gy zyt myn lief myn schoone,
 Ay komt myn hert bewoonen,
 Naar gy 't gespuys der Hellen hebt verdreven,
 Het sy u opgegeven.
 Ik wil de werelt in 't lachend aenzicht spouwen
 Jesús Christus „ „ &c.
 Myn vertrouwen.

2.

Weg gy wereld met vleyen
 Van Heerschappy, en Kroon en Scepter staven,
 Van rykdom goed en gaven,
 Van eer, en staat, van hoverdy en,
 En lust, en lekkernyen.
 Myn schoonen Heere die ik ben opgedragen
 Kan my meerder „ „ &c.
 Behaagen.

3.

Og! hoe ydel is 't leven,
 Een aardse vreugt vaart heen op rook en winden,
 En is niet meer te vinden,
 Maar wie syn hert aan Jesús heeft gegeven,
 Syn vreugt werd nooyt verdreven:
 Al gaan syn dagen, s'ontslepen hem geen vreugden
 Noch syn rykdom „ „ &c.
 Der deugden.

Ziele-vreugt.

Geloofst zy God myn Zielen Vriend en Broeder!
 Myn Jesus! vol van min,
 Die als een trouw, en wakk're Zielen hoeder,
 Komt tot myn herte in,
 Ja komt vry in myn lief myn uytverkooren,
 Want het is myn feer goed,
 Ach doet my doch u lieve stemme hoore,
 Want uwe spraak is foet,
 U liefdens gloed, en kond gy nooyt verbergen
 Voor 't hert dat u bemint,
 Als sy u maar het alderminst komt vergen,
 Gy toont u als een vrind:
 Myn schoonste Heer, myn Jesus, ach myn leven
 Komt altyd by my t'Huys,
 Dan sal ik u myn herte overgeven,
 Als syn d'uw eygen Huys.

MICH. 7: 18.

Wie is een God gelyk gy, die de ongerechtigheid vergeeft, ende overtredinge van 't overblyffel uwes volks voorby gaat? Hy en houd syn toorn niet in eeuwigheyd, want hy heeft lust aan goedertierentheit.

*Als Jefus's menschen hert van alle wylygheyd
Reyn maakt, soo is de mensch gelukkig boven maten,
Want als de Heer de Ziel hem tot een Huis bereyd,
Wie kan des menschen beyl met sijn verstand bevaaten.*

Ziele-Zucht.

*Gy die myn hert ontledigt van het quaet,
En u steeds vaardig toont om't selve te geneesen,
Laat ik u bidden aan, voor meer als een weldaat,
Die gy soo menigmaal hebt aan myn Ziel beweesen.
o Jefus houd myn Ziel, in uwe liefde vast,
Myn hert, myn vleesch is boos, daar sijn ook snode lusten,
Waar door ik meer als eens, maar dikmaals ben verrast,
Wanneer ik sorgeloos niet docht, dat sy daar rusten.*

*Wel Salig is dat hert, daar Jefus in komt woonen,
Wanneer hy dat te voor eerst reynigt tot sijn huys,
Wat sulien wyt het selfd' ontspringen deugde stroomen,
Als Jefus dat bevryt, van't boos en helsch gespuys.*

EZECH. 36: 29.

*Ik sal u verlossen van alle uwe onreynig-
heden.*

JOAN. 15: 5.

*Want sonder my en kond gy niets doen.
De Soone des menschen is in de werelt
gekomen om het werk des Duyvcls te
verbreken.*

VI. Figuur.

Hier werd het Herte van JESUS na
gefuyvert.

Het hert is diep, wie kan 't doorgronden?
Als God die 't schiep, en anders geen,
Og Heere! zoekt doch rontom heen,
Haalt uyt de diep verschoole sonden,
En heyligt met u dierbaar bloed,
Het Huis daar gy in wonen moet,
o Bloed! van hooger waarde,
Dan Hemel ende Aarde.

Soekt Jesu, en brengt aan den dach,
Wat heymelyk noch schuylen mach,
Dat geen fenyn, noch quaat gespuys
Meer overblyve in u Huys;
Want fiet, ik heb in u geweld;
Myn Ziel, en lichaam bloot gesteld,
Dus reynigt alles minst, en meest,
Door 't water van u Heyl'gen Geest.

Pf. 41: 5.

*Ik seyde, o Heere, zyt my genadig; Geneest myn
Ziele, want ik hebbe tegens u gezondigt.*

Hier werd het Herte van JESUS na ge-
suyvert.

VI. Figuur.

*De Inwijnende Heere Jefus
waffchet ú herte van boefheyt O Jerufalem
op dat gy behouden wordet hoelanghe
fult gy die godachten uwer Jdehert
int binnenfte van ú laeten vernachte*

O hoe dierbaar is u goedheyd,
Schoonfte Jefu! vol van foetheyd,
Dat gy 't arme fondig Hert,
Niet laat fmooren in haar fmert;
Maar het reynigt van de fonden,
Die gy daar noch hebt gevonden.

Zielen-Gesprek.

1. **O** Alderschoonste en liefhebbende Jesu! gy die uyt myn herte gevaagt hebt, den Satan met syn gedrogt, en nu noch vorders myn Ziele komt intreden, om myn herte te reynigen van myn verborgen afdwalingen. Ag! hoe goed zyt gy aldertrouwste en liefhebbende Zielevrind; reynigt gy, en suyverd vry soo lange het u welbehagen is, tot dat myn herte geheel mag reyn zyn.

2. ô Goede Jesu! wat zynder noch niet al heymelyke en verborgene afdwalingen, die wy niet en konnen uytvinden, noch beseffen door onse duyfternis; maar gy die het eeuwige en zalige licht zyt (en voor wiens oogen niet verborgen is,) ziet alles naakt, en geopent voor u.

3. ô Heere Jesu! wy en kennen noch het alderminste van onse sonden niet, onse oogen zyn duyfter, wy en konnen, noch willen menigmaal ons quaad niet sien, ag! wat is dit een groote duyfternis en onwetentheyd.

4. Behoorden wy u niet nacht en dag te smeken, tot dat gy quamt om ons herte geheel en al

al te reynigen, en te fuyveren? behoorden wy met den Propheet David niet te zuchten, en te bidden; Doorgrond my, ô God, en kent myn herte: beproeft my, ende kent myne gedagten.

5. Maar ô Heere Jesu! onse herten zyn verduyftert door de sonden, om dat wy u ligt hebben gehaat, en u niet ingelaten doen gy klopte; daarom is 'er duysternis in de Ziele; komt doch weder alderlieffte Jesus; komt doch weder, ô gy liefhebber der Zielen, en neemt weg de ongerechtigheyd, en reynigt u woonplaats van die sonden, welke u het meeste tegenstaan.

6. Ach! hoe billyk soude het wezen aldervriendelykste Saligmaker, dat ik myn herte ook ging doorsoeken, op dat ik myn pligt ook mogt doen, om myn vyanden buyten te houden, welke myne Ziele soo jammerlyk verduyfteren, en van u vervremden. ô Helpt my hier toe myn God, want sonder u, en kan ik niets doen.

VI. Figuur.

Hoe goed gy zyt, ó liefste Heer!
 Dat kan zoo'n Ziele ondervinden,
 Welk gy trekt door u liefde teer,
 En handelt hem als u beminden;
 Wanneer gy 't Hert, ó Zielen vrind!
 Op 't aldernaast noch komt doorsoeken,
 Soo is 't dat gy veel boosheyd vind!
 Welk sich verschuylde in de hoeken.
 Soo Jesu, alderschoonste Heer,
 En laat 'er doch geen sonde ruste,
 Ach vaagse al gelyk ter neer,
 Dewelk myn herte noch ontruste;
 Dan werd dien Koninglyken Throon,
 Gereynigt van de boose schaaren,
 Dan kond gy nemen daar u woon,
 En in myn Herte komen vaaren,
 Met al u liefde en u Kruys,
 Met al u droefheyd, en u banden,
 Want fiet, het is u eygen Huys,
 Van u gefuyvert door u handen.

HEBR. 10: 22.

— Soo laat ons toegaan met een waarachtig
 Herte, in volle versekertheyd des geloofs, (onse)
 Herte gereynigt zynde van de quade Conscientie,
 en het lichaam gewassen zynde met reyn water.

Nader Aanmerking.

Wanneer een geloovige Ziele, syn herte gereynigt werd door de Heere Jesus, soo bevind sy in haar een groote ruymte, en dan werd de Ziele vervult met gejuyg en blydschap, daar te vooren niet was dan droef heyd, klagen en kermen, over al de sonden, welke doe noch in haar woonde.

Daarom, ô goedste en vriendelyke Jesus, reynigt myn herte doch ter deegen; laat de Satan daar geen ruste meer neemen; laat myn herte u voortaan tot een Tempel zyn, tot een Huys uwer wooning, gelyk gy hebt gesproken: *Myn Huys sal een Huys des gebeds genaamt worden.*

Dat ik ook my wachte, hoe langs hoe meerder, om myn Ziele te beswaren, die gy eens gereynigt hebt, op dat ik niet weder keere, gelyk een Hond tot syn uytbraakfel.

ô Heere Jesu! laat u genade my gedurig ondersteunen, op dat ik van myn luste, en sondig herte niet verleyd en werde, en u daar door soude vertoornen.

2 JOH. 5: 18.

Wy weten dat een ygelyk die uyt God geboren is, niet en sondigt, maar die uyt God geboren is, beweert hem selven, en de boose en vattet hem niet.

Z A N G:

Vois, Daget wyt den Oofte.

1.

BEminde Heere Jefu! volmaakte levensbron,
 O Schoonfte Heer en Koning!
 Der Zielen levens Zon;
 O Schoonfte Heer en Koning,
 Heer en Koning.

2,

Wilt gy doch in myn leven, en wonen in myn hert,
 Verteert al myne fonden,
 Het welk de Ziele finert.
 Verteert al myne fonden,
 Myne fonden.

3.

Laat'twater der genaden my reinigen meer en meer,
 U Geest, van doode werken,
 O Algenoegzaam Heer!
 U Geest, van doode werken,
 Dooden werken.

4.

Wilt dooden al de lusten, dewelk u tegenstaan,
 Laat ik door u genaden,
 Met kragt zyn aangedaan.
 Laat ik door u genaden,
 U genaden.

5.

Laat ik u schoonheyd loven, en pryfen uwe eer,
 En hoe gy in u self zyt,
 Een algenoegzaam Heer.
 En hoe gy in u self zyt,
 In u self zyt.

6. Een

6.

Een volheid vol van leven, een bron van alle soet,
 Een Schepper en een Koning,
 Een Heyland voor 't gemoet:
 Een Schepper en een Koning,
 En een Koning.

7.

Een ligt voor alle blinden, des levens heyl fonteyn,
 In wiens beminlyk aanschyn,
 Veel duyfent vreugde zyn.
 In wiens beminlyk aanschyn,
 Minlyk aanschyn.

8.

Gy fyt alleen maarweerdig dat men u dient en mint,
 Want die u dient ô Heere,
 Veel soetheid daar in vind:
 Want die u dient ô Heere,
 Dient ô Heere.

9.

Laat hert, laat tong, laat alles, u prys, en roemen
 Heer,
 Na dat dit tot uw eer is,
 Ja gy zyt waardig meer:
 Na dat dit tot u eer is,
 Tot uw eer is.

10.

Jagy zyt weerdig Koning, dat al de werelt zyt,
 Dat u komt lof en grootheyd,
 Tot in der eeuwigheyd:
 Dat u komt lof en grootheyd,
 Lof en grootheyd.

VII. Figuur.

Hier wafcht en reynigt JESUS het Herte.

Wanneer in 't Hert geheyligt van de sonde,
 Ontspringt en vloeyt soo foet,
 De bloed-fonteyn des levens uyt fyn wonden;
 Dan werd het tot een vloed
 Een fuyvre bron een levendigen ader,
 Die springt van dankbaarheid,
 En giet fich door den Soone in den Vader,
 Dan werd de Ziel bereyd,
 Gewaffen wit als sneeu, fyn God ter eeren
 Om met den Zerafijn,
 Op 't aangefigt te leggen voor den Heere:
 Geloofst moet Jesus zyn,
 Die met zyn bloed voldoet, fyns Vaders tooren,
 En al dat heyl den mensche heeft beschooren.

ZACH. 9: 11.

U ook aangaande (ô Sion) door het bloed uwes Verbonds, hebbe ik uwe gebondene uyt den Kuyl daar geen water in en is, uytgelaaten.

I JOH. 5: 12.

Die den Sone heeft, die heeft het leven: Die den Sone Gods niet en heeft, die heeft het leven niet.

VII.

Hier wafcht ende verquikt JESUS het
Herte.

Jesus trouwe Saligmaker „Zielen Heyland, altyt waker,
Laat doch uwer Liefden-vloed, „Nederdalen in 't gemoedt;
Nederdalen in myn hert „Maakt het vry van Sond' en snert,
Van bedrog en ydelheyt „Door u milde goedigheyt.

VII.

Zielen-Gesprek.

1. **S**iet ende aanmerkt doch dit groote wonder der onbegrypelyke Liefde Godts, die daar toe synen eenigen Soon geschonken heeft, om u boetveerdig herte van alle syne sonden te reynigen, ende af te wasschen in de Fonteyne syner Liefde, ontspringende uyt syne heylige wonden.

2. O goede Jesus, hoe dorre is myn herte wanneer gy in het selve niet en verschynt, om dat met het waare Water des Levens te verquikken.

3. Daarom moet gy selfs, ô getrouwe Saligmaker, in myn van natuuren onreyn Herte, nederdalen, ende my aldaar reynigen door u bloedt, ende met het water uwer genade, myn Ziele afwasschen van hare sonden, op dat ik voor de oogen uwes Hemelschen Vaders, sneeuw wit worden moge.

4. Weest dan niet traag noch versuymelyk, ô myn Ziele, maar loopt haastig dese Hemelsche Fonteyne des Levens te gemoete, doet neerstigheyd om deselve in u Herte te verkrygen,

gen, om van uwe sonden afgewasschen te worden: Siet, wat een Liefden-vloed des levendigen Waters uyt syn heylige vyf wonden ontspringt, nederstroomende tot u, ô myn, door sonde gewonde Ziele! ach versuymt doch niet om deselve waardiglyk te ontfangen.

5. Nu dan, ô goede en getrouwe Heere Jesus, geeft my dat ik van desen oogenblik dit myn Herte aan u overgeve: en wilt doch dat selve aannemen in genade, bevochtigt het, ende maakt het vruchtbaar tot uwen dienst: ach! wascht doch het selve met u dierbaar Bloed dat uyt u Heylige Wonden ontspringt; versoent het door het water des Levens uwer liefde, uyt u liefryk Herte voortkomende: ach! drinkt het daar mede als met eenen stroom.

Z A N G:

Ik ging op eenen Morgen.

I.

Daar is een bron ontsprongen
 Van liefden in Gods Throon,
 Uyt 's Vaders hert gedrongen,
 Gegoten door den Soon;
 Hy weld en straald, en vloeyd soo schoon,
 Den geest vaart uyt den hoogten,
 Om 't dorstig hert te noôn.

2.

Komt al tot my ô menschen,
 Komt al die dorstig syn,
 Ik ben na 's geestes wenschen,
 Een levende Fonteyn;
 Komt al tot my, en drinkt om niet,
 Dit is het eeuwig leven,
 Dat uyt myn wonden vlied.

3.

Ik ben voor uwe sonden,
 Als water uyt gestort,
 En als een druif bevonden,
 Die uytgewrongen word,
 Dit is den loon van al myn finert,
 Dat gy maar komt genieten,
 Dat u geschonken werd.

4. Wie

4.

Wie van my heeft gedronken,
 Die dorst altyd na myn;
 Myn Vader heeft geschonken
 Syn alderbeste Wyn.
 Wie die versuymt; blyft in den dood,
 En mist het eeuwig leven.
 Die schaad is al te groot.

5.

Nu wild niet langer beyden,
 O Ziel, treed' aan, treed' aan,
 Eer d'aangename tyden
 Des Heeren ons ontgaan:
 Geloof zy God in eeuwigheyd,
 Die sulken bron des levens,
 De Ziele heeft bereyd.

Suchtinge der Ziele.

*Myn waarde Jesu, laat de gloed,
 Van u wel Heylig dierbaar bloed,
 Dat aan het Kruys vergooten werd,
 Nu ook eens vloeyen in ons Hert,
 En laat u stromen, beyl Fonteyn,
 Ons vuyle Zielen maken reyn,
 Want dit is 't Heylig waterbad,
 Daar d'Eng'len hebben vreugt gebad;
 ó Godes Soon! myn liefste vrind,
 Hoe is 't dat gy de Ziele mind.*

't **I**S veel, als d'eene vriend komt geven
 Den anderen syn goed,
 Waar hy op aarde van kan leven,
 Maar nooit syn eygen bloed;
 Nochtans soo komt de schoonste Heere,
 Gods uytverkooren Soon,
 Hem voor ons laag en diep verneeren
 Van syn verheeven thron,
 En komt voor 't arme mensje sterven,
 ô Liefde wonder groot!
 Op dat wy 't leven souden erven
 Door syne Zal'ge dood:
 Wild gy de grootste liefd' aanschouwen,
 Die nooit geen weerga heeft,
 Soo wild u oog op Jesus houwen,
 ô Sondaars die hier leeft.
 Siet nu de stralen uyt syn wonden,
 Die vloeyen tot u neer,
 Alleen op dat gy van uw sonden
 Gereynigt zyn soud weer.

I JOH. I. vs. 7.

*Ende het bloed Jesu Christi syns Soons reynigt ons
 van alle sonden.*

Wanneer uyt 's menschen Hert, de vloed van Christi
wonden,
Ontspringt van dankbaarheid, voor syne liefden groot,
Soo word des menschen Ziel, een levens bron bevonden,
Gereynigt van Gods Geest, en van de sond' ontbloot.

Goede Jesu! Saligmaker,
Levendige Heyl-Fonteyn!
Aldergoedste Zielen raker!
Laat doch in het Herte myn,
U genade nedervloeyen,
Wascht en suyvert het gelyk,
Wilt het met u bloed besproeyen,
En soo reynigen van 't slyk.

Wascht doch, ó Heer myn Ziel van haar bloet-roode
sonden,
In die Fonteyne klaar die uyt de Liefd' ontspringt.
Die tot ons neder quam, door u dierbare wonden,
Wel Salig is die Ziel die eeuwig daar uyt drinkt.

OPENB. 21: 6.

Ik sal den dorstigen geven uyt de Fontey-
ne van het water des levens, voor niet.

Levendige
Hier leert JESUS in 't Herte.
VIII. Figuur.

WIE dat de grootste Leeraar wil
Syn leering in zyn hert ontfangen;
Die houd zich by zyn selven stil,
En let op Jesus liefde gangen;
Die trek zich van de wereld af,
Van hoog, en diepe aardsche saaken,
En hoort, die sulke lessen gaf,
Dewelk de wereld niet en smaaken.
Soo sal dat hert van God geleert,
Geleerder wesen dan de wyzen;
Wiens diep vernuft is afgekeert,
Van 't geen dat Jesus komt te pryfen.
Die sal verstaan die schoone taal,
Welk veel wysen niet en vaaten,
Om dat sy Jesus soet onthaal
Versmaan, en hem zoo varen laten.
Gelukkig is dat hert, waar in
De schoonste Leeraar komt te leeren,
Hoe klaar begrypt men dan syn zin,
Als Jesus komt in ons verkeeren.
Hoe ydel, nietig, ó hoe kleyn,
Is alle wysheyd van de sinnen,
Te agten by die Sonneschyn;
Dat Hemels ligt, dien Straal der minne.
Komt alderschoonste Zielen Son,
Laat in myn hert uw lessen klinken;
En laat ik uyt uw Zaal'ge bron,
Van Hemels wysheyd stadig drinken,

1 COR. 1: 20.

Waar is de wyse? waar is de Schriftgeleerde? Waar is de onderzoeker deser eeuw? En heeft God de wysheyd deser wereld niet dwaas gemaakt?

1 COR. 2: 12.

Doch wy en hebben niet ontfangen den geest der wereld, maar den geest dien uyt God is, op dat wy souden weten de dingen die ons van God geschonken syn.

Hier

VIII.

Hier Leert JESUS in het Herte.

Wie dat 'er leert, wie dat 'er preekt ;
 Ten komt niet by, 't geen Jesus spreekt.
 Daarom getrouwe Heyland myn,
 Wild doch altyd myn Leeraar zyn.
 Drukt in myn Ziel u woord met kracht :
 En geeft ook dat het word' volbracht.

VIII.

Zielen-Gesprek.

1. **W**at sie ik hier wederom, ô goede Jesu, sittet gy hier niet in 't Herte als een Leeraar? Ja gewisselyk moet gy in 't Herte komen ende aldaar leeren, want wanneer gy het Herte niet en opent, soo is aller Menschen Leere te vergeefs, ende indien gy dat selve met uwen lichte niet en verlichtet.

2. Zyt dan doch ook in myn Herte myn Leeraar, ô alleen waarachtige Leermeeester, verlichtet my de oogen myns verstands, ende opent my myn Herte, bestraald het selve met het licht uwer genade, ende laat den aanblik uwer Liefde daar in nederdalen, op dat ik neffens het uytwendig leesen en hooren der Heylige Schrif- ture verlichtinge uwer genade en Liefde in my bevinde, dat myn Ziele alsoo bestraalt werde met uwen lichte, ende ontfeken worde door uwe Liefde, ende in ware levendige bevindel- ykheyd u ende haar selven leeren kennen.

3. ô Jesu! gy eenige ende innige Leeraar mynes Herten, neemt my doch van dese uure ende oogenblik aan in uwe Schoole, leerd gy my inwendig, dat myn Herte dat gewaar wor- de, tot een leven ende troost mynder Ziele.

4. Staat

4. Staat dan op myn Ziele , loopt defen in-
nigen ende eenigen Leermeeſter na ; waar
wild gy doch in den Hemel ofte op der Aarden
een beter Leermeeſter vinden , als even Jeſus
de Mond der Waarheid ? Hy ſal u innerlyk lee-
ren en doen believen , daar andere Heylige uyt-
wendig van hebben getuygt : andere vervul-
len wel der menſchen herſſenen met woorden
ende eenige kenniſſe , maar deſe ſal u herte
vervullen met waarheyd ende het weſen ſelf ;
andere maken wel de menſchen Schrift of we-
relt-geleert , maar deſe maakt u Vromer ; an-
dere ſpreken tot uwe ooren , maar deſe ſpreekt
in u Herte.

Zuchtinge der Ziele.

*Waarom en ſoud' ik niet myn herte tot u keeren ,
O Jeſu Meester trouw , om't geen dat gy gebiedt ;
En dat u welgevult , van u te mogen leeren ,
Dewyl ik ook met een u trouwe hulp geniet.*

JOH. 6: 68.

*Tot wien sullen wy gaan? gy hebt de woorden des
eeuwigen levens.*

Den een geeft Cicero gehoor,
De ander leent Plato de oor;
Des werelts wysheyd heeft geen slot,
En mag doch niet bestaan voor God.
Dus keerd u tot dit lieve kind,
Daar in men alle wysheyd vind:
Ay luyfert wel toe wat hy segt,
't Is enkel waarheyd en opregt;
Hy wyft den mensch met goed bescheyd,
Den weg die na den Hemel leyd.

De wysheyd die de werelt mind,
Is niet dan enkel dwaas te achten,
Wanneer dat Jesus maar begint,
In 't Hert te leeren, door syn krachten;
Dan werd de Ziele opgeheven,
En leerd meer in een weynig tyd,
Als die veel dagen in haar leven,
Dat op een hooge School verslyt.

1 COR. 2: 2.

*Want ik en hebbe niet voorgenomen yet te weten on-
der u, dan Jesum Christum, ende dien gekruysigt.*

Een

EEn ander leent den Paus syn ooren;
 Een ander prys wat Luyter preekt;
 Een ander mag Calvinus hooren;
 Een ander volg wat Menno spreekt,
 Wy willen ons van alles keeren,
 Dat van de menschen werd gebout;
 En hooren Jesus onsen Heere,
 Hoe die in 't Hert de schrift ontvoud.
 Daar kan de geest in 't Hert ervaren,
 Veel meer als menig groot Doctoor,
 Ter hooger School in vyftig Jaaren.
 ô Salig Hert! ô Salig Oor!
 Dat toe, en doof voor al het preeken,
 Den Soone Gods alleen hoort spreken.

JOH. 10: 27.

Myne Schapen hooren myne stemme.

Sagtmoedig is God, want de Sagtmoedige hooren Gods stemme, die de haastige en toornige menschen niet en hooren, want als de wind stormt, ende de vensteren en deuren kraken, dan en kan men niet wel hooren.

Sult gy nu dat vaderlyk verborgen Hemels Woord hooren in u, dat in den heyligsten, inwendigsten grond werd gesproken, soo moet in u alle haastigheyd, ende ongestuymigheyd nederleggen, en gy moet een sagtmoedig Schaapken syn, en kennen u groote gebreeken, ende die laten, ende hooren na dese stemme met stille sagtmoedigheyd, dit is alle den genen verborgen, die geen Schapen en zyn.

Taulerus.

PSALM 119: 130.

De openinge uwer woorden geeft licht, de slechte verstandig makende.

Soo gy de wysheyd maar wild zoeken,
 Suyt veelderhande soort van Boeken;
 En slooven daar in nacht en dag,
 Soo veel als gy vermogen mag:
 Schoon gy wierd in 't verstand al schrander,
 En wist veel meerder als een ander;
 Ja meerder selfs als Salomon,
 De wyste man die men doen von;
 Soo sou dit alles ydel wesen,
 Indien gy niet en had geleesen,
 In 't Boek des Herten, door Gods Geest
 Gedrukt, hoe hy moet syn gevreesst;
 Hoe hy de Ziele wil genaken,
 En haar verstaan doen zulke zaken:
 Die van 't begin noch tot het end,
 De wereld nooyt en zyn bekent.
 De werelds wysheyd die moet swigten,
 Als Jesus komt in 't Hert te ligten;
 Als Jesus spreekt, is alles stom,
 De aardse wysheyd is dan dom.

PSALM 119: 99, 100.

*Ik ben verstandiger dan alle myne Leeraars, om dat
 uwe getuygenissen myne betrachtinge zyn.
 Ik ben vorsichtiger dan de Oude, om dat ik uwe be-
 velen bewaard hebbe.*

Nader Aanmerking.

O Goddelyke en getrouwe Saligmaker Jesus, gy zyt het licht der wereld, verlichtende een ygelyk mensche komende in de wereld: gy zyt de fonteyne des levens, in wiens licht wy het licht aanschouwen. O Heere! als het u behagen is, des menschen herte te leeren ende te onderwyfen, dan moeten alle andere Leeraars buyten staan, om dat de Ziele dan begint te hooren wat gy in het herte spreekt.

Wie kan die vreugde uytdrukken, als een herte tot u sughtende, na u verlangende, gewaar werd dat gy haar wilt leeren, en datse u hoort spreken in haar Ziele, dan is het niet anders als of den Hemel op de aarde gekomen is.

En bysonderlyk dan, ô lief hebbenste Jesus! als gy de Ziele doet verstaan, in de binnenste grond harer herte u Goddelyk woord, dan moetse uytroepen: Waarlyk de Heere is aan dese plaatsse, om datse iets begint te sien met geioovige oogen, datse van te vooren wel las en besludeerde, maar nochtans niet kon verstaan; daarom segt gy, ô soetste Jesus! ik sal u senden den Geest der waarheyd, en die sal u in de waarheyd leyden.

JOH. 5: 7.

Indien gy in my blyvet, ende myne woorden in u blyven, soo wat gy wilt, sult gy begeeren, ende het sal u geschieden.

De

DE wysheyd die de mensch van Christus niet
 en leerd,
 En mag doch nimmermeer, voor God standvastig
 blyven,
 Dus die de wysheyd Gods beoogt en regt begeerd,
 Tot die Fonteyn hem keer, die yder wil geryven.

O Jesus! komt doch in myn leeren,
 En trekt myn Herte steeds om hoog,
 Op dat ik met u kan verkeren,
 En hebben u gestaag voor 't oog,
 Leert gy my door u geest van binnen;
 Dan sal ik wys zyn na u wil,
 Dit is het hoogst 't geen ik kan winnen;
 O Jesu leert gy my maar stil:
 In stilheyd kan men u maar vinden,
 Ontbloot van al het aardts gedruys.
 Daar geeft gy aan u liefts beminden;
 De zal'ge goederen van u Huys.
 In stilheyd fit de Ziele neder;
 Het Hert gevestigt na om hoog,
 De schoonste Jesus in het oog;
 Welk schenkt de Ziel syn liefde weder,
 Daar straalt de liefde in het Herte,
 Die liefde sonder peyl of grond,
 Dewelk de soetste Jesus gond;
 Aan die verlangen met veel smerte.

JOH. 6: 63.

De woorden die ik tot u spreke, zyn geest en leven.

SANG:

Z A N G:

O ^{1.} Jesus! groote Heer en Koning,
 Neemt nu in 't Hert van my uw wooning,
 Leert my inwendig door uw Geest,
 Op dat gy van my zyt gevreesft.

^{2.}
 Daar 's niemand die met kracht kan leeren,
 Als gy, ô groote Heer der Heeren;
 Want als gy leerd in 't nedrig hert,
 Het wyfer dan veel wyfen werd.

^{3.}
 U Woord, dringt in de ziel van binnen;
 Wie sou uw lessen niet beminnen!
 Wie sou voor uwe zaal'ge taal
 Syn hert niet opdoen t'eenemaal.

^{4.}
 O foete Jesu! laat uw liefde,
 Ja die de Ziele als doorgriefde,
 Nu dwing my om u, ô Heer!
 Doch te beminnen, meer en meer.

^{5.}
 Met al uw gunfte en genade,
 So wilt myn ziele steeds verzaden:
 Ja leer my door uw geest altyd,
 O groote God, van eeuwigheyd.

Hier schryft JESUS in 't Herte.

IX. Figuur.

Wat doet gy niet, ô Jesus! myn beminde,
 In 't Hert van my, daar gy inwonend zyt;
 Wat doet gy niet, ô trouste vrind der vrienden,
 Aan d'armste mensch die voor u aanschyn lyd?
 Is 't niet genoeg dat gy het heft komt leeren,
 En woont daar in gestadig met u geest?
 Maar gy wilt noch de Ziel tot saaken keeren,
 Die tot haar heyl verstrekken allermeest.
 Gy wilt dat u het hert sal eygen wesen,
 Geheel en al, met wat het doet en denkt;
 Op dat u naam soo Heylig zy gepresen,
 Van die, aan wien gy sulke dingen schenkt.
 Ja Jesus lief, drukt vrylyk in myn herte,
 Met u penseel, u Goddelyken geest,
 Drukt vry daar in, al sou 't het vlees ook smerte,
 Al 't geen dat gy het beste oordeelt meest?
 Ja drukt daar in, myn laatste stervens tyden,
 Hoe dat dit vlees moet gaan na 't nare graf;
 Hoe dagelyks myn Jaaren heenen glyden;
 Hoe dat de tyd myn levens draat snyd af.
 Ja drukt daar in den grooten dag der dagen,
 Als gy verheeven op u hoogen Troon,
 Sult alle vlees uw oordeel voor gaan dragen,
 En rigten haar gelyk des menschen Soon.
 Ja drukt daar in der boosen haar ellenden,
 Dat eeuwig wee, en droevig naar geluyt;
 Om dat sy u niet voor haar Koning kenden,
 Soo werpt gy haar voor eeuwig van u uyt.
 Ja tot myn troost, in al myn tegenstreven,
 Drukt in myn Ziel, die aldergrootste vreugt:
 Dewelke gy u kinderen eens sult geven,
 Na dese tyd, dit noch myn Ziel verheugt.

DAN. 12: 2.

*Ende veele van die, die in het stof der aarden slapen, sullen ont-
 waken, dese ten eeuwigen leven, ende geene tot versmaat-
 beden, tot eeuwige afgryfsinge.*

Hier

IX.

Hier Schryft JESUS in 't Herte.

*Sirach 7 alles wat ghy doet doet dat
 door sightich ende bedenckt het eynt
 de 4 in tersten der menschen zyn lezen
 Dedoot het oordeel en het eeuwigh
 leuen*

O Jesu trouw, ô hoogste goed,
 Vervult myn hert en myn gemoed,
 Met Beelden na u goede wil,
 Op dat ik doch gerust en stil,
 My recht en wel vermaken mag
 In uwe goetheyt al den dag.

Zie.

IX.

Zielen-Gesprek.

1. **A** Ch lieve Heere, in dit Beeld word my voor oogen gestelt, dat het noodig sy dat gy met het penceel uwes Heyligen Geestes, myn Herte met allerley goede heylige gedachten ende bewegingen bewerkt, op dat daar door alle onreyne ende ongeoorloofde gedachten ende bewegingen uyt myn herte geweert worden.

2. Want by soo verre alle onreyne Beelden ende gedachten uyt myn herte sullen verdreven worden, soo moet gy, ô goede Jesus, dat selve doen, het welke als dan van uwe goetheyd geschiet, als gy door uwen goeden Geest goede gedachten instortet in myn Herte.

3. Nu myn Ziele, keert u dan tot uwen Saligmaker, erkent hem daar voor dat hy in der waarheyd is, namentlyk voor uwen Verlosser ende Gever alles goeds: en soo dikwils als u dan schadelyke gedachten, onreyne beelden, ofte vreemde fantassen invallen, soo keert u terstond tot uwen Saligmaker, tot hem suchtende, dat hy doch dese boose, met het mededeelen van goede gedachten, wille verdryven.

4. Wilt

4. Wilt doch dan, ô goedertierene Heere,
 alle ongeoorloofde beelden, ende u mishagende
 gedachten: die my soo menigmaal ontruften,
 uyt myn Herte verdryven, want dewyle sulks
 te doen alleene aan u staat; soo wende ik my
 ook alleene tot u, met onuytsprekelyk fuchten;
 Ach! fiet doch hoe myn herte van soodanige
 fantafyen menigmaal gequelt wort; Ach Heere!
 staat op en stillet het woeden van dese onstuy-
 mige Zee in my.

Suchtinge der Ziele.

Soo gy met u Penzeel ô Heer,
 Myn Hert beschildert meer en meer,
 Na dat gy hebt den vuylen grond
 Eerst weg gedaan na u verbond:
 Soo sal ik scheppen vreugd en ligt,
 Door 't goede werk in my gestigt

ô Jesu heelt in 't Herte af
 De sonde, dood, het Hel'sche graf,
 Uw oordeel in gerechtigheyd,
 De Zaal'ge vreugde na dees tyd,
 Op dat ik voor u aangefigt,
 Myn wandel tot ter deugde rigt;
 ô Godes Soon! ô lieve vrind,
 Ombels my als u Bruyd en kind.

O Heere, neem doch u Penceel,
 Vervult myn Herte in 't geheel,
 En prent daar in uw Godlyk beeld,
 Uw heyligheyd my mededeeld,
 Op dat geen yd'le fantazy,
 Geen werelds jok, noch slaverny,
 In my, noch plaats, noch geen vertrek
 Meer vinde, tot een fulk gebrek.

Verbeeld ons Hert, alwyse Heere,
 Met beelden die ons 't goede leeren,
 Die ons van 't schepsel leyden af,
 Tot hem, die 't schepsel 't wesen gaf.
 Geen plaats en mag 'er ledig blyven,
 Daar Satan 't syne in mocht dryven;
 Gods oordeel volgt, de dood, en 't graft,
 Die 't goede loont, en 't quade straft.

Gy die in Hoogheyd zyt verheeven
 Beneden in dit aardse leven,
 Gy die voert Schepter ende Kroon,
 Gy die sit op een goude Troon.
 Gelukkig waard gy boven alle,
 Indien gy God mogt wel gevalle,
 Indien gy by uw staat en goet,
 Had Jesus steeds in uw gemoet;
 Op dat hy in u ziel mogt werken,
 Veel duyzende van goede werken;
 Maar ach helaas! daar van ontbloot,
 Soo zyt gy in de sonde dood.

IX. Figuur.

Nader Aanmerking.

DE DOOD.

Den armen swakken mensch, gering van kleinderwaarde,
Genomen uyt het stof, moet weder na de aarden:
Ag dat wy dagelyks gedachten aan ons end,
Soo sou ons herte meer zyn aan den Heer gewend.

PSALM 90: 3.

*Gy doet den menschen wederkeeren tot verbryselinge: ende
segt, keert weder gy menschen kinderen.*

't LAATSTE OORDEEL.

O Schrikdag voor de quaân, ô troostdag voor de vromen,
Den eene na de Hel, den andere opgenomen:
Helaas! wat droeve taal (is dit voor 't boos gemoet,
Wat vreugde voor Gods volk,) die hier haar richter doet.

2 COR. 5: 10.

*Want wy alle moeten geopenbaart worden voor den rechtter-
stoel Christi.*

HEMELS HEERLYKHEID.

O Zaal'ge Heerlykheyd! wie kan u vreucht uytgalmen,
By Jesus steeds te zyn. in 't loven van Psalmen:
Te sien van aangesicht tot aangesicht dien Heer!
Die uyt syn vrye liefd', en gunst sag op ons neer.

MATTH. 25: 34.

*Komt gy gesegende myns Vaders, heerst dat Koninkryk, dat
u bereyd is van de grondlegginge der werelt.*

HELS SCHRIKLYKHEID.

Het droevig naar gekerm, dat sal hier eeuwig duuren,
't Gekners der tanden, en het jammerlykste treuren:
En sterft niet door de dood, ag droevig eeuwiglik,
Wat zyt gy aan 't gemoet van veelen tot een schrik.

MATTH. 25: 41.

*Gaat weg van my, gy vervloekte in het eeuwige vuur, 't welk
den Duyvel ende zyne Engelen bereyd is.*

DE Schepper van 't Heelal, heeft voor des menschen
oogen,

Syn goedheyd afgeschetst, syn wysheyd en vermogen;
Wanneer men 't oog maar slaat, op al het geen dat hy
Geschapen heeft, soo is 't het schoonste schildery,
Aanmerkt het gantsche rond der werelt, in haar leden,
Siet Wolken, Son en Maan, en Sterren, siet beneeden;
Het gantsche Aardryk door; ja siet de Zee daar by,
Soo moet gy seggen, 't is het schoonste schildery.
Aansiet den mensch van God geschapen soo byzonder,
Met sulck een gauw begrip, en wysheyd, ô wat wonder!
Syn lichaam overschoon, waar is 'er een als hy?
Het schoonste Beeld van God, en 't raarste schildery.
Al wat ter werelt is, voor 's menschen oog op Aarde,
Van saken die geschien, 't sy kleyn of groot van waarde:
Al wat men doet of werkt, of is men droef of bly,
't Verbeeld aan ons verstand niet als een schildery.

GAL. 3: 1.

— Den welke Jesus Christus voor de oogen te
vooren geschilderd is geweest, onder u gekruyst
zynde.

S A N G.

O Soetste Jesus Godes Soon,
 Gy zit op u Vaders Troon;
 Laat u geest steeds nederdaalen,
 Om in my steeds af te maalen,
 Dat u mag behaaglyk zyn,
 O Getrouwe God van myn.

2.

Lieve Jesu, in myn wandel,
 In myn doen in al myn handel;
 Laat doch u genade stralen,
 Van u geest steeds in my dalen;
 Op dat ik steeds toon en ken,
 Dat ik u tot eygen ben.

3.

Drukt u beeld steeds in myn Ziel,
 Dat ik voor u Troon neer kniel;
 En beschouw u zalig wezen,
 Nooyt volmaakt na waard volpreesen,
 Heylig, Heylig, eeuwig goed!
 Komt vervuld doch myn gemoed.

4.

Laat myn Ziel u liefde vlam,
 Doch gevoelen, soetste Lam;
 Dat voor al des werlds sonden,
 Van u Vader zyt gesonden;
 Kom ô schoonste Zielen vrind,
 Die verlegen sondaars mind.

Hier komt het Kruyce JESUS in 't Herte.

GOede Jefu, berg de roeden,
 Die uw fchoud'ren deden bloeden;
 Kroon en Rietftaf, Spiets en Gal,
 Koorden, Nag'len, Kruys en al:
 Al uw lyden al uw fmerte,
 Berg dat binnen in ons herte,
 Dat het proeft, en dat het weet
 Wat gy voor den fonden leet:
 Dat het diepe ootmoet leere,
 Door 't befchouwen, hoe gy Heere,
 Groote God van eeuwigheyd,
 Mefche wierd in plaats en tyd,
 En u felve hebt gegeven,
 In de dood voor 's mefchen leven,
 Heylig lyden, Heylig Kruys,
 Wykt doch nimmer uyt ons Huys.
 Doet ons daar door ootmoet leeren,
 Doet ons felve tot u keeren;
 Laat u liefde overgroot,
 Van u Kruys en van u dood,
 Soo geftradig in ons werken,
 En ons doen ten regten merken,
 Dat gy algenoegfaam Heer,
 Liefden mind de Sondaars teer.

1 COR. I: 23.

*Dog wy prediken Chriftum den gekruyften, den Jooden
 wel een ergerniffe, ende den Grieken eene dwaasheid.*

Hier

X.

Hier komt het Kruyce JESUS in het Herte,

*het erfdeel dat Cristus den zijnen heeft
naegelaten is een Ziel vol Godes ende
een licham vol lydens* J. Foulery

Jesús met u Kruys en Wonden,
Laast myn Ziel tot allen stonden,
Al u smert en bitt're pyn,
Laat tot haar verquiking zyn.

X.

Zielen-Gesprek.

1. **W**At zie ik hier, ô Jezu, in dese Figure; namelyk: het Kruys, met allerley lydens Instrumenten, waar mede gy eenmaal zyt beladen ende beswaart geweest, lydende veele smerten buyten my, nochtans om mynder sonden wille, ende my ten goede: Alsoo wilt doch ook het Kruys ende allerley diergelyke Instrumenten dragen inwendig in my.
2. En deselve Liefde, die u beweegde sulken Kruys en Lydens Instrumenten niet alleen op te nemen, maar ook gewillig te dragen ende uyt te lyden, die wille u doch ook bewegen dit u Kruys willig aan te nemen ende uyt te lyden in my, op dat ik moge komen in de gemeynschap uwes lydens met u.
3. Laat, ô goede Jezu, dit u Kruys, zyn myner Ziele eenige Medicyne, myn eenige toevlucht in allen aanvechtingen, myn bescherminge tegen den Vyandt, ende mynen eenigen troost in leven en doot.
4. Ende gy myn Ziele, bekommert u daarom nacht en dag, op dat gy Jezu met syn Kruys
en

en lyden in u herte mochtet verkrygen, want uyt zyn Kruys ontstaat u eenige Heyl; in dit zyn Kruys is de eenige overwinninge tegen uwe vyanden, soo sichtbare als onzichtbare, onder desen Kruyce is de ware Vrede en Vreugde der Ziele verborgen.

5. Haast u dan, ô myn Ziele, loopt haastig ende en houd niet op, tot dat gy dezen uwen Saligmaker met zyn Kruys in u Herte verkrygt, want alsdan sult gy van veele passien ende aanvechtingen verlost worden, ende in gelatene gehoorzaamheyd, ende in stiller geduldigheyd, uwen gekruyften Lief hebben tot synen smallen weg volstandig na wandelen tot in het Hemelsche Paradys.

Suchtinge der Ziele.

*In den angst, en in den noot,
 Quaamt gy, ô Heer, uyt Liefde groot;
 Om u schepsel in 't verdriet
 Eeuwighlyk te laten niet;
 Maar gy komt zyn droefbeyd stelpen;
 Met hem uyt den dood te helpen,
 Door u lyden en u kruys
 't Verloorne brengt gy weer t' Huys.*

Wanneer ô Jesu lief! myn Ziel leid neergebogen
 In diepe treurigheyd;
 Steld gy dan Heer u lyden my voor oogen,
 En u gehoorzaamheyd;
 Dan moet myn Ziel in diepe ootmoet denken,
 Wat lyd ik by die smert,
 Die gy doe leed, doen gy u selfs quam schenken,
 Voor ons lief hebbend Hert.
 O Liefste Soon! gehoorzaam aan u Vader!
 Om ons die verre heen,
 Der sonden weg getreen, te brengen nader;
 Waar vind men noch sulkleen?
 U groote liefd' en is niet uyt te meeten,
 s'En heeft geen perk noch end,
 Ag laatse nooit by ons doch zyn vergeeten,
 Die gy in liefde kend.
 Drukt soetste Heer u lyden, Kruys en smerte,
 U Zielen leet en pyn,
 Ja brengt het al, zoo 't u behaagt in 't Herte,
 Van u gemaakt heel reyn:
 Dan sal u kruys, u dood, en bitter lyden,
 Syn in myn ziel geprent,
 Om dat ik my kan van die sonden myden
 Meer u, als my bekent.

ROM. 6: 8.

Indien wy nu met Christo gestorven zyn, soo gelooven wy, dat wy ook met hem sullen leven.

2 COR. I: 5.

Want gelyk het lyden Christi overvloedig is in ons, alsoo is ook door Christum onse vertroosting overvloedig.

Lief-

X. Figuur.

Liefste Jesu! berg u kruys,
 En brengt u tugtroe in ons Huys:
 Laat al u lyden, dood en smert,
 Altyd geprent fyn in ons hert;
 Dan sal by ons geen yd'le cer,
 Geen werelds lusten gelden meer,
 Dit bondelken met myrre reyn,
 Laat in ons hert besloten zyn;
 Soo fyn wy vry van alle quaat,
 Dat heen en weer voorby ons gaat.

Wanneer het heilig Kruys des Heeren in het hert,
 Des menschen veel verschynd, als ook fyn bitter
 lyden,
 Syn Ziel van ydelheyd seer ligt bevrydet werd;
 En steld des werelds vreugt, en haar vermaak ter
 zyden.

Jesus met u Kruys en wonden,
 Laaft myn Ziel tot allen stonden;
 Al u smert en bit're pyn,
 Laat tot haar verquikking zyn.

1 JOH. 2: 2.

*Ende hy is een versoeninge voor onse sonden: ende
 niet alleen voor de onse, maar ook voor de sonden
 der geheele wereld.*

JUDÆ VS. 20.

Bewaart u selve in de liefde Gods.

Aan.

Aanmerkinge op de

X. Figuur.

Over de woorden JESAJA 63: 2, 3.

Waarom zyt gy root aan u gewaat? ende uwe klederen als eene die in de Wynperffe treet? ik hebbe de perffe alleen getreden, ende daar was niemand van de volkeren met my.

Z A N G.

Toon: *Ey schoonste Nymph aansiet, &c.*

1.

Myn lief, ik moet van heter minne wenen,
 Hoe zyt gy soo besweet,
 En waarom sien u klederen als eenen,
 Die in de Wyn-pers treet?
 Als van een berg de waterbeeken stromen,
 Myn lief, myn alderschoonste Heer,
 Soo vloeyd dat bloedig purper neer.
 Tot in uw soomen.

T E G E N - Z A N G.

2.

Daarom ô Bruyd, zyn over al myn leeden,
 Myn klederen soo rood,
 Dat ik de pers alleene heb getreden,
 't Is 't bloed dat ik vergoot:
 Uyt min, om u versmagte hert te drenken,
 Myn duyf, myn alderlieffte Bruyd!
 Staat op en gaat u selven uyt,
 Ik sal 't u schenken.

T O E - Z A N G.

3.

Och! bloed gy so om mynent wil, myn schoone,
 Vol liefde, vol geduld,
 Hoe soud' ik dit in eeuwigheyd beloone,
 Hoe diep raak ik in schuld:
 Waar hebt gy my onwaarde toe verheven,
 Ik ben van uwer minne krank,
 Nu laaft my met dien soeten drank,
 Myn lief, myn leven.

Soo werd de soete duyf vertroost,
 Van Jesus haar beminde,
 Hy liefd' en mind dit waardste kroost,
 Als d'alderliefste vrinden.
 Siet wat de schoonste Jesus doet,
 Geprangt door duyzend smerte,
 Hy schenkt syn schoonste Bruyd syn bloed,
 En geeft haar ook syn Herte.
 Hier is de liefde groot en hoog,
 Wie kan het al doorgronden?
 Weg werelds liefde uyt myn oog,
 Ik soek het in syn wonden.

I PET. 3: 18.

*Want Christus heeft ookeens voor de sonden geleeden,
 by regtvaardig, voor de onregtvaardige; op dat
 hy ons tot God soude brengen, &c.*

Uyt **A M B R O S I U S**,*Op de X. Figuur.*

Siet hier de diepe nedrigheyd, wonderlyke lydsaamheyd, yverige liefde, overvloedige goedertierentheyd, wonderbaare sagtmoe-digheyd, bestendige gehoorzaamheyd van Je-sus Christus! Siet hier de pyne, smerten, be-nautheden, worstelingen ende uysterste lyden Christi voor het geestelyke ende eeuwige goet van de dierbare zielen zyner verlostte; Siet hier de dood Christi; Siet hoe hy het Hooft gebogen ende den geest heeft gegeven.

Wel, dese zyn de bysondere stukken welke wy gelykvormig moeten werden. Maar helaas!

Wat een wyd, breed ende groot onderscheyd, verscheel en ongelijk is 'er tusschen my en hem? Christus heeft in zyn lyden gescheenen genaden, syne genaden hebben haar in syn lyden ver-toont, gelyk so veele sterren, in een heldere winterse nacht. Maar hoe swak en duyster zyn de flauwe genade in myn Ziele? Christus heeft in zyn lyden soo veel voor my geleden, ik en weet niet hoe veel; door zyn onbekende droefheyd, ende lyden dat hy heeft gevoelt, maar dat wy niet bescheydelyk kunnen weten (seyden de Oude Vaders der Griekse Kerke in haren Godsdienst,) ontfermt u onser, ende behoud ons, zyn droefheyd en lyden was soo groot, dat eenige gedagt hebben dat 't gevaarlyk is 't selve uyt te beelden;

den; maar hoe sober ende hoe gering is myn lyden voor Jesus Christus?

Ik en hebbe noch tot den bloede niet tegengestaan. En al hadde ik, wat is dit in vergelyking van zyn uysterste lyden? Christus in zyn lyden gestorven? syn lydige gehoorzaamheid was tot de dood des Kruyces. Hy heeft aan het Kruys gehangen tot dat hy zyn hooft geboogen ende den geest gegeven heeft; Hy is der Sonden eenmaal gestorven.

Maar helaas! Hoe leve ik in het selver daar voor hy is gestorven? tot desen dag toe hebben myne sonden den geest noch niet gegeven; tot desen dag toe is Christi dood noch niet geweest de dood myner Sonden; och! myne Sonden en zyn noch niet gekruyst; het Herte-bloet myner sonden is noch niet gelaten; och! wee my, hoe weynig ben ik in alle dese opfigten Christus gelykvormig.

I JOH. 4: 9.

Hier in is de liefde Gods tegen ons geopenbaart, dat God zynen eenig gebooren Soon gesonden heeft in de wereld, op dat wy souden leven door hem.

XI. Figuur.

Hier regeert JESUS het Herte:

O Heere Jesus, ó hoe schoon,
 Past u den Scepter en de Kroon!
 Gebied, ó alderhoogste God,
 Wy passen op u hoog gebod;
 U jok is ligt, u last is soet,
 't Is alles Heilig wat gy doet.
 Dat geen gelatenheyd verschil,
 Noch eyge keur, noch eyge wil;
 In 't Herte blyven, kleyn noch groot;
 Maar voerd het alles in den dood;
 En werpt het uyt voor drek en slyk,
 Dan werd het Hert een vreugdenryk.

Hoe hoog is soo een Zief verheven,
 Als Jesus! komt in 't Herte leven;
 Als Jesus, Gods geliefden Soon,
 Sit daar, met Scepter ende Kroon.
 Dan moeten andre Heeren vlieden;
 Wanneer dien Koning komt gebieden,
 Ja op syn Heylig Hemels Woord,
 Soo moeten al de lusten voort.
 Den Satan, Wereld, Vlees en alle,
 't Moet voor syn voeten nedervalle:
 Daar kan doch niets voor hem bestaan,
 Als hy het Hert syn kragt doet aan.

LUC. 17: 21.

— *Noch men sal niet seggen, siet hier ofte siet daar;
 maar het Koninkryke Gods is binnen u lieden.*

Hier

XI.

Hier regeert JESUS het Herte.

O hoe g'luksalig is dat Hert,
 In 't welke Jesus Koning werd;
 Keerd dan, o Heyland, tot my in,
 En heerscht in my na uwen sin,
 Weerd verre weg dat u mishagt,
 En voor 't volherden forge draagt.

XI.

Zielen-Gesprek.

1. **W**at zie ik hier? ach wat wonder verschynt hier voor myn oogen? Zie ik hier niet den Heere Jesum sitten in 't midden des Hertens, als een Koning op synen Koninglyken Throon, Schepter en Kroone dragende.

2. O! hoe salig en bovenmaten gelukkig is die Ziele, in wiens Herte Jesus Koning geworden is: want offchoon Jesus een Koning is, buyten u Herte, ô myn Ziele, dat en kan u in 't minste geen nuttigheyt toebrengen: Maar wanneer Jesus een Koning binnen in u Herte geworden is, soo is hy eygentlyk u Koning ende u Saligheit.

3. Daarom, ô getrouwe Heylandt, dewyle gy lust hebt in der menschen herten als een heerschende Koning te regeeren, zoo doet my ook die genade, dat ik u desen oogenblik myn herte presenteere ende overgeve tot uwen Throon ende Paleys: Ach! neemt het in, regeert in het selve, laat uwe heerschappye tegen uwe ende myne Vyanden daar in openbaar worden; Verdryft uyt myn herte alle onreyne lusten ende ongeoorloofde begeerten, verplettertse onder uwe voeten in my: laat de Sonde, de Wereldt, den Satan, uwe ende myne slaven ende vassalen zyn.

4. Wild dan niet aflaten, ô myn Ziele, tot dat gy desen Koning in u Herte tot een Regeerder verkrygt: ô! hoe gelukkig fult gy zyn, wanneer dese Koning in u fal regeeren? hoe fult gy dan over Sonde, Satan ende de Werelt, een Heer ende Meester zyn konnen? Maar onfalig ende bovenmaten ellendig fult gy zyn, foo wel in dese als in de toekomende Eeuwe; wanneer Jesus geen Koning en word in u Herte, maar dat Lucifer met de arge boose Werelt daar in blyven regeeren: ach! hoe een ellendige Slavinne fullen fy van u maken, hier ende hier na maals.

Suchtinge der Ziele.

O Koning Jesus, Godes Soon,
 Maakt doch myn hert u tot een Troon,
 Op dat gy daar regeeren meugt,
 Soo heb' ik rust, soo heb' ik vreugt,
 Soo ben ik wederom bequaam,
 Altyd te loven uwen naam.

XI. Figuur.

Verheugt u menschen al gelyk,
 Want Jesus heeft zyn Koningryk;
 De glory van zyn Heylig licht,
 In 's menschen herte opgericht.
 Gebied nu Heer, wy swygen stil,
 Om al te doen na uwen wil;
 U Woord is ons te kragtig soet,
 Dat wie het hoord, u pryfen moet.
 Gelooft zy God die in u hand,
 Den Scepter Davids heeft geplant;
 En die de Kroon der Heerlykheyd,
 Voor eeuwig u heeft toegezeyd.

Wanneer de Heere God in 't herte van de men-
 schen,
 Oprigt het Heilig Ryk van Christo zynen Soon!
 Soo doet den mensch na al syns Heeren Hertens
 wenschen,
 En krygt dan ook in 't laatst des Hemels vreugde
 Kroon.

Geen vreugt kan deze vreugt verbeelden,
 Als Jesus Koning is in 't Hert,
 Dan swemd de Ziel in volle weelden,
 En is bevryd van druk en smert:
 Dan zit de Ziel in stilligheden,
 En laat haar Koning, Kroon en Staf,
 Om al de sonden te vertreeden,
 En werpen die in 't naatste graf.

PSALM 89: 30.

*Ende ik sal zyn zaat in eeuwigheyd zetten, en zyn
 Troon alle de dagen der Hemelen.*

Nader Aanmerking

Uyt J. T A U L E R U S.

Op de XI. Figuur.

De menschen die door de ware deure Jesum Christum, in dit inwendig Ryke gekomen zyn, vinden louterlyk de waarheit, die alle menschen onbekend is, die in desen grond niet en wonen. Deze vinden dat Dionisius Schryft, dat boven alle vernuft, boven alle gedagten, en boven alle verstand is, dat is, zy vinden dat ligt, in het ligt.

De Doctoren ende geleerde, leesen met neerstigheid de Boeken, ende slaan de bladeren om, maar deze menschen lesen dat waarachtig levendig Boek, daarin het altesamen leefd. Want zy keeren de Hemelen en het Aardryk om, ende leesen daar in de voortreffelyke groote wonderen Gods, ende gaan voorder aan dat onderscheyd der lieve Engelen Gods, ende komen voorder aan de opperste letter, der H. waardige Drie-eenigheyd: dat is, hoe God den Vader zynen Sone Jesum Christum eeuwiglyk geboren heeft, ende eeuwiglyk baard, ende hoe dat eeuwig Woord, eeuwiglyk gespeeld heeft in zyn Vaderlyk Herte, ende hoe God de H. Geest altyd vloeyd van hen beyde, en hoe de H. Hooge Drie-eenigheyd haar altyd uytgiet in alle Zalige Geesten, ende hoe zy haar wederom gieten in werkelyker eeuwiger Zaligheyd: dit is de Zaligheyd, waar van de Soone Gods Jesus Christus sprak, Vader dat is het eeuwige leven, dat zy u alleen waargtig God bekennen, ende dien gy gesonden hebt Jesum Christum. Kinderen dit is het ware leven in den inwendigen Tempel Gods, hier zit de opperste Koning in zyn Paleys, wie dit versogt heeft, die weet het alleen, en niemand anders.

SANG. *Vois: ô Neria schoonste, &c.*

O Blindē Werelt vol ellende,
Al u geluk bestaat in waân,
Dat gy u groote armoed kende,
Gy zoud naar and're rykdom staan.

O Koningen, kond gy't beseffen,
Waar in een Koningryk bestaat,
Gy zoud u roem soo hoog niet heffen,
U aardsche Kroon was haast versmaat.

Gy boogd met Kroon en Scepter neder,
In't Stof van Jesus doorne Kroon!
Gy gingt tot Heerschappy niet weder,
Maar bleeft een Dienaar van Gods Soon.

Och kende gy den schoonsten Heere,
U aards Paleys verliet gy bly,
Want hem te dienen is regeeren,
Maar aards regeeren slaverny.

Wie hem behaagd heeft altyd vrede,
Offchoon de werelt woeld en raaft,
En d'een van d'ander werd bestreeden,
Hy is van geen geweld verbaaft.

Syn Geest verheugt zig niet door Wync,
't Is levend water dat hy drinkt,
Dat in hem werd tot een Fonteyne,
Die in het eeuwig leven springt.

Komt Koningen van uwen Troone,
Komt werelt van u drek en slyk,
Word onderdanen van Gods Soone,
En Koningen van 't eeuwig Ryk.

Ziele-Zucht.

Regeerd myn Hert, ó Jesus myn beminde,
 En woond daar eeuwig in,
 Door uwe soetste min,
 Dan zal ik regt de ware blydschap vinden.
 Hoe droevig is myn Ziel ó schoonste Heere!
 Sy mist u soet gezigt,
 En 't alderfaligt ligt,
 Moet zy helaas! in deze stand ontbeere.
 Wie kan myn Ziel doch troosten in myn smerte,
 Dan gy, ó Zielen vrint
 Die my doch hebt bemind:
 Neemt myn gezucht en klagen eens ter Herte.
 Kom zet u neer, ó groote Zielen Herder,
 In 't Hert van my, u Troon,
 Ey neemt het tot u woon,
 Maar wykt, ó Heer! ay wykt van my niet verder.

PSALM 2: 6.

*Ik doch hebbe mynen Koning gesalft over Zion, den
 Berg myner Heyligheyd.*

XII. Figuur.

Hier rust JESUS in 't Herte.

Wat kan doch zulk een Herte deere,
 Als Jesus d'alderfchoonste Heere,
 Sit neder in het Hert en rust,
 En geeft de Ziel syn vreugdens lust.
 Of dan de Satan met syn boelen,
 Al rontom swieren en krioelen;
 't En mag geen quaad, de groote God
 Rust in het Hert, der Zielen slot.
 Schoon dat de felle Blixem stra'en,
 Tot in het diepst des Herten dalen;
 Wat kan dat quaad, als Jesus schoon!
 Daar zit en rust, en heeft syn Troon.
 Wat kan de wind van onheyl deeren,
 Op 't Hert, daar binnen rust de Heere:
 Wat kan het Kruys doen, of de smert,
 Soo lang de Koningzit in 't Hert.
 Geen onrust kan foo'n Ziele stooren,
 Wat het ook zy, die komt te hooren;
 De stem van Jesus in zyn Hert,
 Hoe dat hy ook geflingerd wert.
 Syn oogen zyn op hem geflagen,
 In alle Kruys, en wild gy vragen;
 Waar hy die vreë en rust van heeft?
 't Is om dat Jesus in hem leeft.

JOH. 14: 20.

*In dien dag sult gy bekennen, dat ik in mynen Vader
 (ben) ende gy in my, ende ik in u.*

XII.

Hier rust JESUS in 't Herte.

*Syn herte wel ondersteunt zynide en
Sal niet vresen Salm : 117 : 8*

Wat moeder vreed' en stilte zyn,
Als Jesus rust in 't herte myn,
Wie zoud' verschrikt zyn of bevreesd,
Daar Jesus woont door zynen Geest.

XII.

Zielen-Gesprek.

1. **O**ffchoon alle stormwinden , ende woedende baren van de ongestuymige Zee deser woeste Werelt , haar tegen my bewegen , soo en sullen sy tegen my niet vermogen , wanneer gy , ô goede Jesus , door uwen Geest myn herte sult gelieven te besitten.

2. Ach ! dat ik u soo konde bejegenen , dienen ende danken , dat ik u in myn herte mochte behouden , op dat gy aldaar rustende , ik geen ongeluk en behoefde te vreesen , om dat gy myn Heyland , Verlosser ende Saligmaker by my , in my , ja in 't midden mynes herten zyt.

3. Want gy myn Behouder , zyt myn Licht in myne Duisternissen , ende in de dwaalwegen deser booser Werelt ; wie wil en kan my dan verleiden , soo lange gy by my , ende myn Behouder zyt ? Gy zyt myn kracht in myne swakheyt , wie kan my dan overwinnen ? Gy zyt myne vreugde in myne droefheyt , wie kan my dan bedroeven ? gy zyt myn eeuwig Leven , wie kan my dan van u scheiden ?

4. Wel aan dan myn Ziele , bevlytigt u t'allen

len tyden, dat gy desen uwen Bruydegom by u moogt hebben ende behouden, op dat hy sy u eenige heyl tegen alle uwe tegenheden ende aanvechtingen, hy zal u zyn allen, tegen alles, want hy is doch alles in allen.

5. Het is waar, dat het somtyts schynt als of de Heere sliepe in u, wanneer hy niet altyt even haastig iets in u uytwerket nae uwen wille; maar dat is syne beproevinge, noodig ende nut tot uwer beproevinge ende oeffeninge, op dat gy des te vuuriger, inniger, ende ernstiger tot hem roepen soudet.

6. Wanneer dan de quade effecten ende bewegingen sich in u beginnen te verheffen, ende dat Jesus schynt te slapen, soo is het hoogtyt dat gy hem door ernstige zuchtingen soekt op te wekken ende tot uwe hulpe te bewegen.

Zuchtinge der Ziele.

*Offchoon de wint van tegenspoet,
Myn hert veel angst en vrees aandoet,
Blyft gy daar met u Liefde, Heer,
't En jal bewegen nimmermeer.*

XII. Figuur.

O Soete rust wie kan u stooren,
 Al slaat den Hemel slag op slag,
 Al bruld den afgrond wat hy mag,
 Al laten sich de winden hooren;
 't Is al vergeefs hoe dat het gaat,
 Wanneer het dus in 't Herte staat.
 Geen Schepsel kan de plaats beroeren,
 Daar synen Schepper op beluft,
 In diepe stilte lieflyk rust,
 Schoon alle Creaturen 't swoeren:
 Al regent 'er een overvloed
 Van stryd, en Kruys en tegenspoet;
 Inwendig blyft de rust in wesen,
 En weet van schrikken noch van vresen.

Wat baat een Ziel veel geld en goed,
 Wat kan hem al syn rykdom geven,
 Wat edeldom in 't hoogste bloed;
 Wat aansien in dit sterfelyk leven?
 Soo hy geen rust in Jesus heeft,
 En dat syn Ziel kan ondervinden,
 Dat al wat voor de oogen sweeft;
 De vlugge tyd steeds komt verslinden.
 't Is ydelheid, het aardsche goed,
 Kan aan de Ziel nooyt vrede geven,
 Maar Jesus rustend in 't gemoet;
 Geeft aan de Ziel een beter leven.

EPHES. 2. VS. 14.

————— *Want hy is onse vrede.*

S A N G.

Het daget uyt den Oosten.

1.

AL ruyffchen alle woude;
 Al bruyft het wilde meer,
 Al beeft het al van donder,
 Al straald de blixem neer,
 Myn Hert blyft sonder vreesen
 In syn wezen.

2.

Het kan ons niet verschrikken,
 Al wat van buyten woeld,
 Wanneer men maar van binnen,
 Die schoonste ruste voeld;
 Die schoonste rust van binnen
 Kan 't verwinnen.

3.

Als Jesus sich in 't Herte,
 Te ruste heeft geset,
 Laat eens een onweer komen,
 Dat dese rust belet;
 Al 't quaat versmelt in vresen
 Voor syn wesen.

4.

O menschen woud gy leeren,
 Waar in u heyl bestaat,
 't Is hier in dat gy weelden,
 En aardsche rykdom haat;
 En dat gy tragt te winnen
 Rust van binnen.

PSALM 132: 13, 14.

*Want de Heere heeft Zion verkoren, by heeft het begeert
 tot syn woonplaatse, (seggende) dit is myne ruste tot
 in eeuwigheid, hier sal ik woonen, want ik hebse be-
 geert.*

Zuch

Zuchtinge der Ziele.

Ach! dat wy tot dien flant waren gekomen, dat wy onfes Heeren eygendom waren geworden; wy fouden ontflagen zyn van alle forge, wy fouden genieten alles wat een Christen mag wenfchen, ja alle fchatten en rykdommen der barmhertigheyd Gods fouden voor ons open zyn, in de Helle en in de doot fouden wy het Hoogfte Goed, dat is Godt, vinden.

Al stormt den Hemel noch foo fel,
 Al fchiet den blixem nog foo snel,
 Daar is geen buy, nog donderslag,
 Die my in 't hert ontrufften mag;
 't Is alles niet wat buyten woelt,
 Soo lang men binnen ruste voelt:
 Als den genaad' Heer op zyn bed
 Sig tot zyn vreed' rust heeft gefet;
 Want daar hy fit, daar is de Geest
 In 's menfchen herte onbevrees't.

Als Jefus in u Ziel tot rusten is gelegen,
 Al wat daar buyten is den menfche niet en deert,
 Al stormt de tegenheit, al valt verfoekings regen,
 Die Ziel daar Jefus rust, haar nergens aan en deert.

PSALM 27: 1.

De Heere is myn ligt, ende myn heyl, voor wien foudede ik vreesen? de Heere is myn levens kragt, voor wien foudede ik verwaart zyn?

*Nader Aanmerking**Op de XII. Figuur.*

DE mensche die in de Werelt haar deel hebben, en welke haar ruste soeken in die dingen welke door de tyd vergaan, en door 't gebruyk verdwynen, zyn de armste en ellendigste schepselen van de Werelt; yder schepsel in de Werelt roept ons als toe, dat 'er geen waare ruste in haar te vinden en is, en daarom mogen wy seggen; dit is de plaatse van onse ruste niet.

Onse zielen zyn van God geschapen, tot Hoger beschouwing van dingen welke onse onsterfelyke zielen kunnen versadigen, en om dat dese vergenoeginge in geen schepsel is te vinden, daarom moeten wy het soeken in hem die een schepper en formeerder van al het geschapene is.

In God moet dan onse ruste zyn, en hy in ons, dan sullen onse zielen vreugden en blydschap in hem vinden; want als God de ziel vervult, dan moeten alle andere vreugde, en vergenoeginge wyken.

ô Myn ziele, soekt dan alleen uw ruste in Jesus, soekt uw Hoogste goet in hem; want zyn goedertierentheid is beter dan het leven selfs: laat uwe ziele doch so niet beswaart worden met dese ydelheden van de Werelt, dat gy voor Jesus geen plaats in u herte soudet overlaten; maar soekt hem boven alles in u herte te bewaren.

PSALM 132: 8.

Staat op Heere tot uwe ruste: gy en de arke uwer sterkte.

Hier

XIII. Figuur.

Hier singt JESUS in 't Herte.

Het moet de Ziel tot vreugde dwingen,
 Als Jesus in het Hert komt singen,
 Als Jesus, Gods geliefden Soon,
 Heft daar in op een Hemel toon,
 Wie kan die groote vreugt uytgalmen,
 Als Jesus in het Herte Psalmen
 Van al syn groote liefde singt,
 En ons soo tot syn liefde dwingt,
 O Heyland! Koning! en Regeerder!
 Heft op uw Hemel, toon te meerder,
 In 't Herte van een doode Ziel,
 Voor wien gy nooyt u gunst inhiel,
 Te regt kan nooyt de vreugde wesen,
 Als gy niet komt de Ziel geneesen,
 En stort in haar u vreugt en ligt,
 En toont u vrind'lyk aangesigt;
 O Mensche! wild gy vreugde smaken,
 Die u tot aan het Herte raken,
 't Is Jesus Goddelyken Geest,
 Welk maakt in 't Hert een Hemel feest;
 O Kond gy dese vreugt erlangen;
 Gy hoorde Jesus syn Gefangen,
 Die hy steeds door syn Geest en Woord,
 In 't Heylig Herte soet brengt voort;
 Dees vreugde die is af te meten,
 Wanneer 't geheiligde geweten,
 Seer soetlyk rust, en smaakt dien schat
 De welk de wereld niet en vat.

PSALM 4. vs. 8.

*Gy hebt vreugde in myn Herte gegeven, meer dan ter
 tyd als haar koorn, en haren most vermenigvuldigt
 zyn.*

Hier

XIII.

Hier Singt JESUS in 't Herte.

Als Jesus 's menschen hert beweegt tot ware vreugt,
 Om synen loff en prys, door Lofgezag te uyten,
 't Vermaak gaat boven al, wat geven kan geneugt,
 't Zy Aarts musijk of spel, door fluyten, harpen, luyten.

XIII.

Zielen-Gesprek.

1. **O** Heilige Heere, wat is foodanigen Ziele welgelukfalg, wiens herte alleene door uwe goetheyd tot ware vreugde bewogen word, want gelyk als dese beeltenisse uytwyfen, soo pleegt gy ook uwen lust te hebben der gelooviger menschen herten om Godts eere door Lofzangen te verkondigen, en te bewegen.

2. Want gewiffelyk moeten alle goede bewegingen tot zingen (sullen zy tot eere ende lof des Alderhoogsten strekken) geschieden in den Geest ende in der Waarheyd, ende dien volgende van u afdalen ende in 't herte gewrocht worden: gy selfs Heere moet door uwen Geest het herte ontteken, ende dat selve in Liefde tot uwen lof, levendig maken.

3. Nu dan, ô getrouwe Heere Jesu, ontfermt u mynder, en verschynt doch van dese uure aan, door uwen Geest, in myn herte: verdryft alle aardtsche en Vleeschelyke droefheyt uyt het selve: ontsteekt myn herte met uwe Liefde, en vervult het met Geestelyke en Hemelsche blydtschap, op dat ik my waarlyk verhengem mag in u den Levendigen Godt; en dat ik door dese Hemelsche vreugde tot zingen

gen worde bewogen, om den lof Godts te uyt-
ten voort en voort.

4. En gy myn Ziele, wat maakt gy? waar
mede zyt gy besig? waar in verheugt gy u?
keert u doch sonder vertoeven tot den Heere
Jesum, laat hem uwe eenige vreugde ende roem
zyn, vermaakt u in geene dingen buyten hem,
zingt ende verheugt u door Hem, met Hem,
ende in Hem; Zingt met herte ende monde:

*Jesu myn Vreugd, myn roem, en eer.
Myns Herten schat, die ik begeer.
Ik kan 't gewis niet wyzen an,
Hoe hoog u Naam verheugen kan,
Wie dat Geloof in 't herte heeft,
Die sal 't bevinden dat by leeft.*

Suchtinge der Ziele.

*Beweegt myn hert tot ware vreugt,
Verwekt in my opregte deugt,
Dat ik voor uwe goedigheyt,
U loove in der eeuwigheyt.*

XIII. Figuur.

Doe alle Creaturen fwegen,
 En 't hert een ruymte had gekregen,
 Dat eenzaamheyd de plaats besloeg,
 En al 't gewoel ter deur uyt joeg,
 Doen alle Troosten hem ontgingen,
 Doen hoorden 't Jesus in zig zingen:
 O Soeten zang van Godes Soon,
 Gy zyt den mensche veel te schoon.
 Doe kon het alle vreugt vergeeten,
 Die niet van God werd toegemeeten.

Wie kan verstaan dees hooge dingen?
 Als Jesus komt het herte dwingen,
 En geeft daar in een Hemels woordt,
 Soo dat 'er blydschap werd gehoort:
 De ziele selfs in veel verdrukken,
 Is vrolyk in haar ongelukken,
 Want Jesus blydschap rust in 't hert;
 Die doet vergeeten al haar smert.
 O Godes Soon! doet my steeds hooren,
 Uw stem die Eng'len kan bekooren,
 U stem, en taal zoo oversoet,
 Soo troostlyk voor een swak gemoet.

PSALM 89: 16, 17.

*Welgeluksalig is het volk 't welk het geklank kent:
 O Heere, zy zullen in het licht uwes aanschyns
 wandelen, zy zullen haar den gantschen dag ver-
 heugen in uwen name; en door uwe gerechtigheyd
 verhoogt werden.*

SANG:

S A N G.

Filis myn Twede ziel.

1.

't **G**een ik niet wist te zyn
 In Hemel of op aard,
 Dat is nu myn
 Door God geopenbaard,
 Nu kan myn blyde geest het al versmaan,
 De schoolgeleertheyd vind het niet,
 Schoon zy zoo gauw met duysend oogen ziet;
 't Is een geheim, 't is een verborgentheyd
 Die in de liefde Gods begraven leyd.

2.

Nu zyn wy wel gereed
 t'Ontfangen van Gods wil,
 Het kruys en 't leed,
 Gelaaten ende stil;
 Dien diep verhoolen schat is ons een schild,
 Een schild die 's werelts magt versmaad,
 En al 't geweld der Hellen wederstaat,
 O Salig schild, van God my toevertrouwt,
 Gelukkig die zig agter u onthoud.

3.

Een grondeloos berouw,
 Van 't quaad door ons gedaan,
 Opregt, en trouw
 De werelt te versmaan,
 Gehoorzaam zyn naar mate onser kragt,
 In alles wat de Godheyd leert,
 En door zyn Soon met regt van ons begeerd,
 Dat is den weg die ons daar heenen leyd,
 Om eens te vinden dees verborgentheyd.

XIII

Speeld op de snaaren, vrolyk klinkt,
 Want Jesus de musyke zingt;
 Laat yders instrument voortaan,
 Op Jesus toonen, lof prys gaan.
 Laat nu der Eng'len groote schaar,
 En ook der Heyl'gen allegaar:
 't Zy op Cimbaal, op Harp, of Fluyt,
 Haar dank-lied gaan na dit geluyt:
 Zoo zal de vreugde van nu aan,
 Tot in der eeuwigheyd bestaan.

Als Jesus in het Hert des menschen vreugt verwekt,
 Zoo mag den mensch ook wel van vreugde regt
 opspringen,
 Als Jesus steld den toon, van liefde onbevlekt,
 Den mensche vrolyk mag den lof des Heeren
 zingen.

Geen vreugt is by dees vreugt te agten,
 Als Jesus hoog gelooft,
 De Ziel versterkt steeds door zyn kragten;
 Dit alle vreugt verdooft.
 Wanneer die schoone Son komt schynen
 In 't duytere gemoet,
 Die doet de donkerheyd verdwynen,
 En geeft zyn Hemels soet:
 O Vreugt van Godes Soone!
 Och! wild steeds in my woone.

PSALM 33: 21.

— *Want ons Herte is in hem verblyd, op dat wy op
 den name zyner Heyligheyd betrouwen.*

Die

OPENB. 2: 17.

Die overwind, ik zal hem geven te eeten van het manna dat verborgen is.

Kond gy u Hert van d'aarde trekken,
 En zien van al het zienlyk af,
 En al dat kan tot lust verwekken,
 Niet achten als wat wind en kaf.
 Kond gy in stilligheyd u keeren
 Tot hem, die in de stilheyd rust,
 Soo sult gy smaken hoe de Heere,
 Seer vrolyk in u Ziele rust:
 Dan sult gy proeven ende smaaken,
 Wat Jesus is, al voor 't gemoet,
 Als hy komt tot u Ziele naaken,
 Met Hemel vreugde over soet.
 Dan sult gy kennen zulke dingen,
 Dewelk de Werelt niet verstaan,
 In droefheyd sult gy konnen zingen,
 Als Jesus 't Hert met kragt doet aan.
 O Vreugde! wie kan u uytdrukken,
 Wie heeft een tong tot zulk een spraak,
 Dit kan de Ziel van d'aarde rukken,
 Zoos'is, en rust in dit vermaak.

2 COR. 12: 2.

*Ik kenne een mensche in Christo, voor veertien Jaaren,
 of het geschied zy in het lichaam en weet ik niet,
 of buyten het lichaam en weet ik niet: God weet
 het dat de zodanigen opgetrokken is geweest, tot
 in den derden Hemel.*

XIV. Figuur.

Hier speelt JESUS in 't Herte.

Een vreugt die nooyt komt tot de ooren,
 Dewelk de mensch noch proeft noch smaakt,
 Met al 't geen dat het lichaam raakt,
 Werd door God in de Ziel gebooren.
 Waar blyft de werelt met haar vreugt,
 Die niet als maar het vlees verheugt?
 De soete stem van Jesus snaaren,
 Die maaken 't Herte dat het zingt,
 En in zyn liefde als verdrinkt;
 ô Godes Soon, wild openbaaren,
 Hoe langs hoe meer in myn gemoet;
 De vreugde van u Hemel gloet.
 Wie zal 'er Heere, kunnen swygen,
 Als gy het Herte door u geeft,
 Nood op dat Godlyk Hemel-feest,
 Dat weynig hier op aard verkrygen:
 ô Schoonste Heer! ô liefste vrind!
 Hoe zalig is hy die u vind.
 Laat and're zig in spel vervreugen,
 In ydelheyd, en lekkerny,
 Ik zet dit alles aan een zy,
 Om my met Jesus te verheugen.
 Dit Goddelyke Ziel vermaak,
 Dat is 't alleen daar ik naar haak:
 ô Jesu lief myn Ziels beminden,
 Geef dat ik het by u mag vinden.

HOOGL. 7: 6.

*Hoe schoone zyt gy, ende hoe lieflyk zyt gy, ô lief-
 de! in wellusten.*

Hier

XVI. Figuur.

Hier speelt JESUS in 't Herte.

*David nam die harpe ende hij speelde
met zijne hant ende dat was sauel
eene veranderinge ende het wert betert
met hem en die bose geest vreeck van hem.*

Het is de regte Hemel-vreugt,
Als Jesus 's menschen hert verheugt,
En speeld op zyn vergoode snaaren,
Die kan het eenigsins verklaaren,
Wat dit te zeggen is, dien vrind,
Welk Jesus liefde ondervind.

XIV.

Zielen-Gesprek.

1. **O** Heere, alderaanbiddelykste goedheyd; wie heeft bequaamheyd, om uyt te drukken, met zyn menschelyk verstant, dese groote verborgentheyd, welke niet met ooren gehoort, noch met oogen gezien, noch met handen getast, noch met de tonge kan geproeft werden; maar dat alleen gesmaakt, en gevoelt werd in den binnensten grond der zielen, van uwe liefhebbers

2. O Jesu! gy fonteyne van blydschap, en vreugde, wilt myn ziele gedurig verheugen door u aangenaam geluyt, van de snaaren uwes Geestes; doet in my hooren die stemme van vreugden, en blydschap, welke gy geven en schenken wilt aan die geene welke u met haar geheel herte zoeken.

3. O Neemt van my weg, al dat kan verhinderen, laat uw Godlyk werk in myn herte, op dat het geheel en al voor u zy; en gy uw Hemelse stem in myn ziele mogt gedurig laten hooren; op dat het herte te meer mag afgewend werden van de nietige, en ydele dingen deser Werelt; O komt gy gezegende Soone Godts, en leeft eeuwig in myn herte.

4. Maar ô Heere! een herte dat soo veelmaals u woning besmet heeft door de sonde, soud gy daar

daar wel weder in willen komen? ach Heere!
als gy regtvaardig zoud handelen met my, soo
en zoude ik dese gunst van u niet derven wagten,
maar gy zyt oneyndig goed in liefde, en gy
wilt arme Zondaars weder in uwe genade aan-
nemen, wanneer zy zig van gansch herte tot
u bekeeren.

5. En daarom ô Heere Jesu! neemt my aan;
volbrengt het werk uwes Geestes in my; laat
uwe liefde myn ziele overwinnen, op dat ik
uw lof eeuwig mag roemen en pryfen.

Suchtinge der Ziele.

*O Heer, 't staat kostelyk in 't gemoet
Als gy u vreugt daar hooren doet,
Als gy op uwes geestes maat,
In 't hert uw soete harpe slaat.
Als gy de ziel om hooge trekt,
En tot uw Godlyk lof verwekt,
O schoon gespeel, ó zoet geluyt,
Wist doch d'Werelt, wat 't beduyt,
Sy vloog na u, van d'ydelbeyd,
Die haar noch diep voor d'ooge leyd,
En koos een arme but ter woon,
Om Jesus vreugt, Godts liefste Soon.*

XIV. Figuur.

Daar is een grond in 's menschen Geest,
 Die nimmer is verbeeld geweest;
 Geen Creatuur kan daar genaken,
 Maar God alleen die kanse raaken;
 En raakt God daar den mensche aan,
 Dan moet 'er groote vreugt ontstaan;
 Geen vreugt door beelden noch door sinnen
 Van buyten, en gevoert na binnen;
 Maar vreugt door Goddelyke kragt,
 In 't diepft der Zielen voortgebragt.
 In 't Godlyk beelt, in 't Zielen weesen,
 Gelyk een welbron opgereezen,
 Dat is de Harp, die Jesus slaat,
 Dat alle vreugt te boven gaat;
 Dan lagt het hert met alle weelden,
 Die zig de Wereld kan verbeelden.

ROM. 14: 17.

*Want het Koninkryke Godts en is niet spyse ende
 drank, maar regtvaardigheyd ende vrede, ende
 blydschap door den Heyligen Geest.*

HABAC. 3: 18.

*Soo sal ik nochtans in den Heere van vreugde op-
 springen: ik sal my verbeugen in den God myns
 heyls.*

SANG:

Z A N G:

PSALM 78.

Op de XIV. Figuur.

O Grootte Heer! en God van alle tyden,
 Tot wien myn Ziel in Kruys, in smert en lyden
 Haar fuchten send, op dat gy my soud hooren
 Van uwen Troon; ay leend tot my u ooren,
 En laat u Geest, der Zielen medicyn,
 Tot mynen Troost steeds werkzaam in my zyn.

Laat Heer! u Geest van boven afgezonden,
 My uwe liefd' en suyvre gunst verkonden,
 Op dat de ziel door uwe liefd mag leven,
 Wanneer g'uw selfs hebt aan het hert gegeven,
 Slaat gy de Herp van uwe vreugt in 't hert,
 Op dat de ziel met u vereenigt werd.

Op dat zy hoort uw stem, wie kan 't vermelden?
 O Jesu schoon! als die zig voor u stelden,
 Ontbloot, van 't geen, dat sulken liefd kan deeren,
 Hoe kryg ik God, dien alderschoonste Heere?
 Hoe kryg ik hem weer met zyn lieflyk spel,
 In myn gemoet? die na de aard noch Hell.

Ey komt doch weer! O schoonste, laat u vinden;
 En weest doch niet gelyk een welp der Hinden,
 Dat vlugtig vliet, en laat my niet verleegen,
 Terwyl myn ziel, door angst leyd neer gefegen,
 O Jesu lief! komt weer, en beyd doch niet,
 En laat myn ziel niet langer in verdriet.

Wanneer gy Heer, de Harpe slaat,
 Die in het hert gespannen staat,
 Dan zingt het al van louter vreugt,
 Wat zig in Godes Lof verheugt,
 Slaat Jesu, klinkt u soet geluyt,
 Dat ook de Eng'len breken uyt,
 En geeft meer vreugt in eenen dag,
 Als ooit de mensch bedenken mag.

De vreugt en blydschap die God geeft,
 Terwyl men nog op Aarden leeft,
 Is voor een ziel niet uyt te drukken;
 Sy doen het herte opwaarts rukken,
 Soo dat een mensch in God als sinkt,
 En uyt die faal'ge welle drinkt.
 O vreugt! en blydschap, wat zyt gy?
 Hoe maakt gy doch de ziel zoo bly;
 't Is hem tot smert, wanneer de stralen
 Van 't Godlyk licht haar glans in haalen;
 Daar lyd de ziel dan dor, en doot,
 Helaas! van 't zalig licht berooft,
 En weet zig niet werwaarts te keeren,
 Sy moet de grootste vreugt ontbeeren;
 Dat maakt in haar verflagen hert
 Een wee! en d'aldergrootste smert:
 't Is niet wel regt om te verkonden,
 Als die liet selfs heeft ondervonden.

XIV.

Die Jesus zaal'ge stem wil hooren,
 In zyn gemoet, die stop zyn ooren
 Voor al 't geen dat de Wereld feyd,
 Hoe dat die troggelt, en ook vleyd:
 Wanneer dien Sonne wil zyn stralen,
 In 's menschen herte neer doen dalen,
 Dan moet versmelten al tot niet,
 Waar dat het hert noch iets op ziet,
 Al d'eygenheyd die moet tot schanden,
 Als Jesus komt het hert doorbranden,
 Als Jesus door de ziel heen boord,
 En heft in 't hert een schoon accoord,
 Wie sal bestaan voor sulken Heere?
 Wie sal zyn Herte van hem keere,
 Wie sal niet lieven sulken vrind,
 Waarin de ziel haar wellust vind,
 De Werelt mag in vreugden roemen,
 Op al haar vreugt, en niet'ge Bloemen,
 Haar vreugt en lusten die vergaan,
 Daar d'andere eeuwig fullen staan,
 Laat alle vreugt van my vry wyken,
 Soo lang Gods vreugt niet gaat beswyken,
 En Godt, die alle vreugde schenkt,
 Soo ben ik blyder als men denkt.

JES. 61: 10.

*Ik ben seer vrolyk in den Heere, myn Geest verheugt
 haar in den God myns Heyls.*

Pfal-

PSALM 119: 162.

*Ik ben vrolyk over uwe toefegginge, als eener die een
grootte buyt vind.*

XIV. Figuur.

Geen Werelden vol overvloet,
Geen vreugt, geen blydschap ook hoe soet,
Geen zilver, goud, noch yets in 't leven,
Kan ware vreugde aan myn geven;
Maar Jesus soete Hemel toon,
Die in het herte heeft zyn woon,
Die kan in my meer vreugde geven,
Als al de Rykdom van dit leven:
ô Godes Soon, geliefde Heer!
Die u maar heeft, bezit veel meer,
Als cenig mensch zich kan verbeelden,
Al swom hy in de Aardsche weelde,
Daar is geen grooter vreugt, noch goet,
Als Jesus blydschap in 't gemoet;
De Wereld moet hier voor staan, kyken,
Als Jesus komt de Ziel verryken,
Met zynen Troost, dien Hemel schat,
Dewelk van haar niet word bevat.
O Soone, Godts geliefde Heer!
Daalt met uw gunst gestadig neer,
En laat in my uw stemme hooren,
Die selfs de Eng'len kan bekooren.

PSALM 32: 11.

*Verblydet u in den Heere, ende verheuet u, gy
regtvaardige, ende zingt vrolyk, alle gy opregte
van Herten.*

XIV. Figuur.

Verheft u stem, ó Heyl'ge scharen!
 De Soone Gods speeld op zyn snaaren,
 In 't Herte dat nu voor hem leeft,
 En heel, en gansch zich aan hem geeft.
 In 't Hert dat suyver is bevonden,
 Gereynigt door zyn bloed en wonden;
 In 't Hert, daar hy in woond en leeft,
 En dat zich aan hem overgeeft.
 Soo werd de Ziel al opgetoogen
 Ten Hemel, voor de faal'ge oogen,
 En raakt al soo ten Hemel in,
 Waar dat zy proeft haar Jesus min.
 Weg gy, ó werelt met u lusten!
 Kond gy wel in dien schoonste rusten;
 Kond gy wel sien de grootste vreugt,
 Waar meê dat Jesus haar verheugt?
 O Neen! uw oogen zyn te duyfter,
 Voor 't faal'ge ligt, gy kond dien luyfter,
 Met al u schatten, en u eer,
 Verkrygen nooyt, noch nimmermeer.

HOOGL. 5: 16.

Zyn Gehemelte is enkele zoetigheyd, en al wat aan hem is, is gansch begeerlyk.

XV. Figuur.

Hier strooit Jesus het Herte met Roosen.

Houd stil, ô ziel, houd stil: en ziet
 Is dit den waren Hemel niet?
 Doen Jesus, God gebenedyt,
 De Sonne der gerechtigheyd;
 In 't Herte rees: doen heeft zyn kragt,
 Veel schoone bloemtjens voortgebracht:
 Hy plukt, en strooyd aan alle kant,
 Bereyd zyn bedt met eyger hand,
 ô Soete Jesu! schoonste Heer,
 Nu legt u op die bloemtjens neer;
 Nu legt al neer ter soeter rust,
 In 't Herte hebt gy doch u lust;
 Gy cierd het met een roosen hoed,
 Gedoopt in u verwonden bloed;
 Waar souden wy onschoonen,
 Uw liefde meê beloonen.

Dees print verbeeld de grootste weelden,
 Waar meê dat Jesus hoog gelooft,
 Zyn lieft' en soetste Kind'ren streelden,
 Als haren God, en eenig hoeft:
 Wie kan dees vreugden om verrukken,
 Met zyn gemoet of tong uydrukken.

HOOGL. 2: 1.

Ik ben een roose van Saron: een lelie der dalen.

Hier

XV. Figuur.

Hier strooyt JESUS het Herte met Roosen.

De soete Jesus strooyt het Hert,
Op dat het regt vervrolykt werd;
De vreugt die Jesus daar komt geven,
Die is veel beeter dan het leeven.

XV. Figuur.

Zielen-Gesprek.

1. **D**eze Figure, ô alderfalgste! en geheiligste Saligmaker, vertoont, ô hoe dat gy het Herte van uw gelovigen wild vervullen met alle vreugden en blydschap, ja met sulken vreugde die het verstand van de menschen des werelts te boven gaat, hoe diep, en hoog deselve ook zyn onderweesen in de uysterlyke letter van de Schrift.

2. Wie kan ô Heere! uwe blydschap uytdrukken, dewelke gy geeft aan een Ziele, die ge-laaten en bloot voor u ter nederleyd, en die met uw als word omdaan, en ingevoerd in fulke dingen die met geen ooge gezien, noch met geen oore gehoord en worden.

3. ô Myn Ziele! hoe behoorde gy Jesus vreugden in soeken op te queken, en te onderhouden, gy moest alle wereltse vreugden en ydelheden daarom kunnen versmaden, en Gods blydschap en vreugde meerder achten dan alle lusten, alle vreugden en vermaak van deze werelt.

4. ô Myn Ziele! wild doch met Mosis de schatten van Egypten niets agten, maar desel-

ve

ve verlaten, op dat gy de vreugden, ende de rykdom Christo moget gewinne, en alles met Paulus maar schade en drek rekenen by de uyt-nemende vreugde van den foeten Jesus.

5. ô Goddelykste Jesus! wilt gedurig myn Herte vervullen met u selfs, want als het Hert te u geniet, dan geniet zy alles wat Heylig, volmaakt, heerlyk, goed, en van volle vreugden is; want gy zyt die Fonteyne van wellusten en vermaak, daar de Ziele zig niet genoeg van kan versadigen, en zich van dronken drinken, in de beeken uwer wellusten.

Zuchtinge der Ziele.

*O Goddebyke Soon, Fonteyn en levens ader!
Schenkt in myn Ziel u vreugt, en blydschap al te gader,
Bestrooyd myn dorre Hert met Roosen schoon en fris,
Dewyl bet u Paleys en eygen wooning is.*

HOOGL. 2: 11, 12.

*Want ziet, de winter is verby: de plasregen is over,
hy is overgegaan; de bloemen werden gezien in
de landen; de zangtyd genaakt: ende de stemme
der tortelduyven werd gehoord in onsen Lande.*

XV. Figuur.

Bestrooyt myn hert, ô goedste Heere!
 Met roosën van u Hemel vreugt,
 Dan sullen d'Engelen selfs verheugt,
 Aanbiddend zig voor u verneeren.
 O Wonderbare liefdens Schatten!
 Wie peyld aan uwe Zee een grond,
 Die 's Vaders liefdens gunst uytvond,
 Dat d'Eng'len selfs niet konden vatten.
 De liefde Gods is hoog getoogen,
 Om 't arme schepsel aan te zien,
 Zyn heyl en gunst aan ons te biën;
 Door Jesus Kruys, ons te verhoogen.
 Daar leyd de grondslag van ons vreugden,
 't Gekogte volk krygt door dat bloet,
 Een groote vreugt in haar gemoet,
 't Is Jesus die de Ziel verheugden;
 De Ziel geprangt door duysend smerten,
 Geniet nu Jesus schoonen geest,
 't Welk in haar Hert verwekt een feest,
 En vuld met volle vreugt haar Herte.

JOH. 17: 22, 23.

*Ende ik hebbe haar de Heerlykheyd gegeven, die gy
 my gegeven hebt: op dat zy een zyn, gelyk als
 wy een zyn, ik in haar, en gy in my, op dat zy
 volmaakt zyn in een, ende op dat de werelt be-
 kenne dat gy myn gesonden hebt, &c.*

Nader Aanmerking

Op de XV. Figuur,

Uyt A M B R O S I U S.

Overdenkt de magt, kracht ende invloeyinge van het aldervolmaaktste voorwerp, Jesus, ten Hemel geseeten aan de regterhand syns Vaders, sendende zyn vreugde des H. Geestes in de Herten zyner Kinderen: Och! wat een deftigen tooren hebben wy hier opgeregt, om den Hemel aan te zien? het gelove kan gelyk als staan op desen berg, en sien hem selve in de Heerlykheyd.

O de vioeden! de ryke stroomen van genade, ende Heerlykheyd die hier uyt voortkomen! komt laat ons scheppen, de put is diep; alle die droppelen, ende de dauw die op de menschen of Engelen valt, en zyn niet als spaanders in vergelyking van dat groote ende oneyndige lichaam der genade, die in Christus is; een lelie is niet met allen, by een breed en onbepaald veld van lelien; Christus is in dese opsigten den berg van roosen; ô hoe hoog, hoe breed, hoe vol, hoe heerlyk, hoe groen! konde gy hem maar rieken die onder de lelien weydet, tot dat dien dag aankomt, ende de schaduwe vlieden.

Konden wy maar graven in die goude aderen van dese onnaspeurelyke rykdommen Jesu Christi, wy souden seggen, het is goed dat wy hier

zyn: Och het is goed de kruymkens op te rapen die van Christus afvallen; zyne Kroone glinsterd van Diamanten en Peerlen.

Och! waarom vermoeyen wy ons in het zoeken van vastigheden, daar wy morgen deze werelt zullen verlaten, en overgaan tot Jesus! komt, waar is de mond onses geloofs? laat ons die hier aanleggen, laat ons suygen ende verzadigt worden van dese borsten der vertroosting, laat ons uyt suygen, ende ons verlusten met de glans zyner heerlykheyd.

*Want Jesus geeft de Ziel een leven,
Een blydschap sonder peyl of end,
Een vreugd op aard niet veel bekend;
Een voorjsmaak van het eeuwig leven.
O Vreugt! wie zal u kunnen noemen,
De tong en lippen zyn hier dood,
Want Jesus liefde is te groot;
s'Omringt het Hert met liefde bloemen.*

PSALM 110: 3.

U Volk zal zeer gewillig zyn op den dag uwer Heyrkracht, in Heylige Cieragien: uyt den baarmoeder des dageraats zal u den dauw uwer Feugt zyn.

XV. Figuur.

O Lieve kind! hoe werd u bed
 Met dooren-roos zoo rond beset?
 Wat hebt gy al voor lieflykheyd,
 In 's menschen herte toebereyd?
 Strooyt al u bloemkens gins en weer,
 En leg u in myn Herte neer;
 Verheugt u in die soete kragt,
 Die gy selfs hebt te weeg gebragt.

Wanneer dat Jesus 't Hert verheugt,
 Soo is de Ziel geheel vol vreugt,
 En weet van liefde niet te spreken,
 Voor dat haar Jesus 't hert komt breeken;
 Dan uyt de mond, 't geen dat in 't hert
 Verborgten was: ô soete smert!
O Liefde van Gods soeten Soone!
 Hoe komt gy zoo u liefde toone:
 O Sonne der geregtigheyd!
 Bestraald myn Ziel, van tyd tot tyd;
 Geeft my u Hemel-vreugt in 't Herte,
 Die sal my nimmermeer niet smerte,
 Want uwe liefde overgroot,
 Verwind de Hel, ja zelfs de dood;
 Ach vreugt en liefde nooyt volpresen!
 Hoe zoet is het in u te wezen.

XVI.

Hier verwondet JESUS het Herte.

Na dat gy groote God, myn Ziele hebt ontbon-
den,

Van smert, van angst, en pyn, en 't Satans boos
geweld,

Soo wilt myn sugtent Hert, met pylen als door-
wonden,

Die gy ô Jesus lief! hebt op u hoog gesteld.

Doorwond myn Herte vry, ô lieve Godes Soone!

Doorschiet myn Herte vry, met pylen swaar of
ligt,

Myn ziel zal aan u Heer, daar dankbaarheid voor
toone;

Als gy de Ziele helpt zoo valt haar alles ligt.

Doorwond myn Herte vry, indien 't is u behagen,

Na dat gy krachten geeft, ô Heer in myn gemoet!

Op dat ik van de sond' mag meerder zyn ontslagen,

En u ô schoonste Heer! bemin als 't hoogste goet.

U Pylen diep gedaald tot binnen in het Herte,

Doen wel als voor een tyd de Ziele weedom aan;

Maar als g'uw aangesigt maar toont, so is de smerte

Als had zy nooyt geweest het eenemaal vergaan.

Ay vreesst dan niet ô Ziel! die midden in u lyden,

Gods Hand als somtyds ziet, gewapent met zyn
boog,

't Is doch de weg na Huys, door jammer, kruys en

sryden,

Wel droefheit in 't gemoet, maar Jesus in het oog.

JOB 6: 4.

—Want de pylen des Almachtigen zyn in my, &c.

Hier

XVI. Figuur.

Hier verwondet Jesus het Herte.

Als gy myn herte Heer met liefde sult doorwonden,
 Soo zal den lust wel haast vergaan tot d'ydelheid,
 En al onnutte vreugd' die zal tot allen stonden,
 Verdwynen uyt myn Ziel, met alle ydelheyd.

XVI.

Zielen-Gesprek.

1. **D**ese gelykenisse geeft ons te kennen, ô goede Heere Jesus, dat gy ook uyt Liefde, des Menschen Herte doorwondet met de pylen uwer genade.

2. Want dewyle gy de Saligheyd der Menschen bemint, ô Heere, zoo en spaart gy geen derhande mocyte, daar toe dienende: want wat kondet gy doch grooter genade aan u arme Schepsel bewyfen, als zyn herte met de pylen uwer Liefde te doorwonden? want dewyle het herte, gelyk als onbeweeglyk met zyn zelfs ende der Werelt-Liefde beset is, hoe foudet doch op een andere wyze kunnen los gemaakt worden?

3. Daarom, ô getrouwe Saligmaker, bevinde dat myn herte seer hart ende gelyk als onbeweeglyk op hem zelfs ende de werelt gefet is: soo bidde ik u, dat u gelieve my dese groote genade te bewyzen, om myn herte met de pylen uwer Liefde te doorwonden, op dat het wederom in Liefde tot u ende tot uwen Heyligen wille mogen worden ontsteken.

4. O goede Jesus, op dese ure en oogenblik
pre-

presenteere, ende geve ik u myn herte, zoo groot en kleyn als het is: ach verwondet het selve doch foodanig door uwe Liefde, dat het tegen U ende mynen Naasten in liefde brandende worden moge.

5. Nu myn Ziele, keert zonder vertrek u Herte tot Jesum, den Beminden uwer eeuwiger gelukfalgheyt: ziet hy staat altyt gereet, u Herte met de pylen zyner Liefde te doorwonden, ende in Liefde brandende te maken: ach! keert u Herte tot hem, ende suchtet.

Suchtinge der Ziele.

*Jesus wilt myn hert doorschieten,
Laat u liefde in my vlieten,
Op dat alle vuyl bejag,
Uyt myn herte vlieden mag.*

XVI. Figuur.

NU gy ô God van eeuwigheden!
 Myn Hert met pylen hebt doorsneden;
 De valsche liefde als verjaagt,
 Nu isser niets dat my behaagt.
 Geen ding ter werelt mag my smaaken,
 Als uwen wil, in alle saaken;
 In iets, in niets, in vreugt, in pyn,
 Soo laat my nu u Herte zyn,
 En bergt my in u boesem Heere,
 Dan mag geen Creatuur my deeren.

Nu gy ô Heer tot deser stond!
 Myn sondig Herte hebt doorwond,
 Door pylen van u groote liefde,
 Die gy eerst in myn Ziele griede:
 Soo zyt gy waardig schoonste Heer,
 Dat u dat Hert toebrenge veel eer;
 En dat zy alle sonde vlieden,
 Die eertyds in het Hert gebieden.
 O Vaders Hert! ô Herte vrind!
 Daald in het Hert dat u bemind.

*Nader Aanmerking**Op de XVI. Figuur.*

Uyt J. T A U L E R U S,

Men vind nu seer weynige regte liefhebbers, veele willen Christum navolgen, maar alleen om de soetigheys wille, en is 't dat zy die niet en smaaken, en niet gedogen en worden met 'er verwonde liefde, zoo en willen zy God niet volgen. Als nu God dat ziet dat hy die zelve anders niet en kan tot hem brengen ofte trekken, om hem na te volgen dan met soetigheyd: soo lokt hy te met 'er verwonde liefde, op dat hyse brenge tot 'er gevange liefde daar zy hem dan niet en kunnen ontloopen, en daar na komen zy in der woeden- de liefde, dan werden zy soo sterk, dat zy alle dingen getroost worden, en werpen haar tot Gods eer in alle verspottinge en lyden, dat God over haar senden en verheugen wil, en dan offeren sy haar in den verborgen afgrond der Godheyd, en uyt grooten benauwen seggen zy: ô Heere wild gy ons behouden of verdoemen! dat slaat in uwe magten, uwe wille geschiede aan ons. Ende als de mensche hier toe komt, soo heeft hy dat verworven, daar het hem om te doen was, en het is God evenveel hoe men daar toe komt, ook in welker wyse. Ende op dat hy een ygelyke Ziele tot hem trekken mag, daarom schenkt hy zyn gave zoo mildelyk; en dient ons met zyne genade zoo vriendelyk, alleenlyk op dat de Ziele haar God offeren soude in allerley gelatenheyd, zonder alle wederspreken ofte uytvlugt.

XVI.

HOOGL. 5: 8.

*Ik besweere u gy Dogters van Jerusaleem, indien
gy mynen Liefsten vind, wat sult gy hem aan-
leggen; dat ik krank ben van liefde.*

En houd niet op, myn waarde Heer,
Spaart doch geen pylen, schiet noch meer;
Tot dat gy hebt aan alle kant,
Myn Hert doorschooten en doorbrandt;
Weg vlees, en ooglust, weg van hier,
Hier geld niet meer een sond'lyk vier;
Want 's Hemels vuur verteert gewis
Al ander vuur dat Werelds is.

Verteert ô God myn Ziel geheel,
Doorstraalt myn Herte meer en meer;
Zyt gy, ô Jesu! doch myn deel,
Myn scherm, en schild; myn hoop, en eer.

HOOGL. 6: 3.

*Ik ben mynes Liefstes, ende myn Liefste is myn,
die onder de Lelyen weydet.*

Suchtinge der Ziele.

Als gy myn herte Heer met liefde sult doorwonden,
 Soo zal de lust vergaan, wel haast tot d'ydelheyd,
 En al onnutte vreugt, die zal tot allen stonden,
 Verdwynen uyt myn Ziel, met alle ydelheyd.

*De liefde van Gods Soone waard,
 Is sterker als de doot,
 Geen grooter liefde op der aard
 Is oyt aan ons ontbloot;
 Gods Soone vol van liefde,
 Was die het Hert doorgriefde,
 En met zyn liefde pylen schoot,
 Dat deê de Satan aan de doot,
 Daen wierd zyn vlam verbrooken,
 Die hy had aangestooken;
 En Jesus wierd doen Koning in
 Het Herte, door syn liefste min.*

PSALM 85: 8.

Toont ons uwe goedertierentheyd, ó Heere; en geest
 ons u Heyl.

XVII. Figuur.

Hier versterkt JESUS het Herte.

O Jesu! doen uw liefdens vlam,
 Het aldereerste in my quam;
 Wie kon doe al die vreugt verbeelden,
 Het Hert dat swom in duysend weelden;
 Gy kusten my met uwe mond,
 En 't maakten 't treurig Hert gefond;
 Gy trok myn Hert door uwe straalen,
 Die gy in my liet nederdalen;
 Dat was de voorsmaak in die tyd,
 Van d'eeuwige liefd' en vrolykheyd,
 Die gy u Kind'ren komt te schenken,
 Wanneer g'uw liefde doet gedenken:
 O dat myn Ziel die vreugt genoot!
 En dat ik in myn Jesus schoot
 Mogt nederleggen en steeds rusten,
 Och! dat gy met u mond my kusten:
 Daald neer gestaag doch goedte Heer!
 Verwekt dien liefde vlam doch weer,
 Dewelke leyd als uytgedooven,
 En t'eenegader als verschooven.
 Dit is yets 't geen de werelt niet
 En kent, noch nooyt te regt in fiet;
 Maar wel een Ziel die werd ontfonken,
 En van die liefde vlam als dronken;
 Soo Jesus dit de Ziel al geeft,
 Terwyl hy hier op aarden leeft,
 Wat zal hy geven soetigheden,
 Als hy uyt 't sterffelyk deel zal treden:
 O Welbron vol van soetigheyd!
 Hierom is dat myn Ziele schreyd;
 Wild doch myn dodig Hert ontsteeken,
 Met uwe vlam, daar ik om smecke.

les. 33. vers 17.

*Uwe oogen zullen den Koning zien in zyn schoonbeyd;
 zy zullen een verre gelegen land zien.*

Hier

XVII.

Hier ontsteekt JESUS het Herte.

Ontsteekt myn hert, δ Heer! ontfonkt het tot de
 deugt,
 Laat dalen in het selfd' u soete liefd' van boven,
 Dan sal 't genieten staag een rein' en rechte vreugt,
 En 't sal u eeuwiglyk voor u genade loven.

XVII.

Zielen-Gesprek.

1. **H**eylige Heere, gy en hebt niet alleene myn Herte willen doorwonden met de pylen uwer Liefde: maar ziende, dat noch in het selve hier en daar verborgen legt eenige Liefde tot de werelt en tot my selven, soo hebt gy ook deselve door de vlamme uwer Genade in diervoege willen ontsteeken, dat alle overige onreynne liefde, lust ende begeerten, soo tot my selven als tot yets dat in de wereld is, t'eene maal mochte verteert worden.

2. Laat dan niet af, ô goede Jesus, in myn Herte te verschynen: ontsteekt het selve doch meer ende meer door uwe genade tot een brandende vuurigheyt; om uwen heyligen wille te volbrengen, ende te versaken alle eygen ende wereltse onbehoorlyke liefde: ziet doch Heere, op deze uure geve ik u myn herte over, ach verschynt in het selve! maakt het tot u eygen wooninge, het welke anders in liefde seer verkout is. Laat my doch bevinden, de werkinge uwer genade in het selve.

3. En gy myn Ziele, en zyt doch nu niet slaaperig noch versuymelyk dese genade waar te nemen:

men: ziet toe dat gy voor alle dingen dese vuurige vlamme der genade in u Herte moogt verkrygen, op dat dat selve daar door soodanig mag worden vervult, dat alle stroo en stoppelen des Vleesches, ende der Eygenliefde, daar door gantsch verteert worden: daarom nadert u tot dit Genadenvuur, ende suchtet onophoudelyk tot Hem.

Suchtinge der Ziele.

*Wanneer gy in myn Ziel ontsteekt der Liefdengloet,
Zoo zullen wyt deselfd' ontspringen deugdes werken,
En als gy door u gunst beg'nadigt myn gemoet,
Ik zal u dienen staag als gy my zult versterken.*

Levendige
XVII. Figuur.

Verbrand my alderlieffte Heere,
En laat u vuur my gantsch verteere,
U Geest verslinde my het hert,
Gelyk een vonk verslonden werd
In heeten vlam van grooten brande;
Al d'eygendom ga nu tot schande,
De liefde zy tot God opregt,
Niet meer om loon gelyk een knecht;
Myn Heer, myn God, myn Herts beminde,
Hoe lieffelyk is u verslinde.

Siet Jesus strekt zyn lieve hand,
En steekt het gantsche Hert in brand,
Soo dat de vlam die 't heeft ontfaan,
Aan alle kanten uyt moet slaan:
Dus brand vry Heer, en naar u eysch,
Verteerd tot asch het vuyle vleysch,
Dat wy door 't vuur der liefde, reyn,
En gantsch doorlugtig mogen zyn.

HOOGL. 8. vs. 6, 7.

Set my als een segel op u Herte, als een segel op uwen arm, want de liefde is sterk als de dood: de yver is hart als het graf, hare koolen zyn vierige koolen, vlammen des Heeren; veele wateren en zouden dese liefde niet kunnen uytbluffchen: ja de rivieren en soudense niet verdrinken, al gawe ymand al het goed van zyn Huys voor deze liefde, men soude hem t'eenemaal veragten.

ZANG:

S A N G.

Belle Ires.

I.

Och myn geest verlangt soo seer!
 Eer zy weer word ingegoten,
 Daar zy eerst is uyt gevlooten;
 Och! hoe zugt zy na dien Heer!
 Och! hoe lange zal't nog duuren,
 Dat ik hier in vlees en bloed,
 Tel de dagen en de uren,
 Dorstig na dat eeuwig goed.

2.

Eeuwig wesen zonder end,
 Sonder hoogte, sonder breedte,
 Eeuwig, Eeuwig, ongemeete,
 Alle geesten onbekend:
 't Vleesch verteerd door 't hard verlangen,
 't Vuur der liefde doet geweld,
 Eer ik van u word ontfangen,
 En myn geest in u versmelt.

3.

Doch wy willen met geduld,
 Langs den weg ons voorgeschreven,
 Christi mensheid leer en leeven,
 Vol met lyden opgevuld:
 Laat ons op een Steenrots bouwen,
 Eerst met Christum aan het Kruys,
 In versmaatheyd uyt te houwen,
 Dat's den regten weg na Huys.

K 4

Na.

Nader Aanmerking

Op de XVII. Figuur.

De Liefde is sterker als de Dood.

Dat is, door de doot worden alle dingen weg
genoomen, en gescheyden van de mensche;
zoo ook door de liefde worden alle beletfelen ge-
scheyden van de Ziele.

De liefde Gods vervremt de ziele van 't lichaam,
en doet haar leven met God, die haar leven is.

Als Christus met syn hand des menschen herte
raakt,
En steekt dat in de brand van liefde ongemecten,
Als dan is 't dat de vlam der liefde wyd uytblaakt,
En doet de mensch hem selfs door liefde heel ver-
geeten.

Ontsteekt myn Herte door u vlam,
O Jesus myn beinde!
Dan zal het geen, 't welk van u quam,
In u weer ruste vinden.
Dan zal de Ziel van uwe gloet
En liefde in het brande,
Aanbidlyk vallen u te voet,
En doen u offerhande;
Dan sal uw liefd' myn ziel verteeren
O Jesu, mynen Lieftē Heere.

Op de XVII. Figuur.

O Alderliefste zielen vrindt,
Myn Jesus, myn beminden
Hoe zalig is hy die u vindt,
Die zig aan u gaat binden;
Die gy het hert door uwe liefde
Als met een heete vlam doorgriefde.

Verteert my door u Liefdens gloet,
En laat u kragt van binnen
Versmelten 't eygen in 't gemoet,
En al de aardsche zinnen:
O Jesu Hoog in waard verheven,
Gy zyt myn schat, myn schild, myn leven.

Uw liefde ondoorgrondelyk,
Is hooger dan de Sterre,
En breder als het aardsche Ryk,
Men kent u maar van verre;
Den afgrond van u goedigheden,
Gaat boven alle menschen reeden.

Komt met uw Rykdom in het hert,
En laat myn ziele leven
In u, dan sal het Kruys en smert
Des werlds my begeeven,
Want uwe gunst en min, ô Heere,
Kan al wat Werlds is, verteeren.

XVIII. Figuur.

Hier Kroont JESUS het Herte.

De Kruys-weg die is afgeleyd,
 De soete Jesus Godes Soone,
 Die komt het Hert met Palmen kroone,
 Ten eynde van haar smert en stryd.
 Nu is het vreugdemaal bereyd,
 Dat eeuwig duuren zal en wesen,
 Want Jesus vol van Heerlykheyd,
 Wil nu het Herte heel geneesen.
 Soo erft de Ziel na smert en Kruys,
 Een vreugt die nooyt kan zyn beschreven,
 Want Jesus brengt de Ziele t'Huys,
 Om eeuwig met hem steeds te leven.
 Soo wert het bitter roet verkeert,
 In blydschap, Kruys in vreugde-ryen,
 De Koning Jesus! hoog geëert,
 Komt selfs de Ziel ten Hemel lyen:
 Daarom al is de stryd wat swaar,
 Het lyden groot, hier in dit leven,
 't Is niet, ja minder als een haar,
 By 't geen dat Jesus ons wil geven.
 En daarom stap dan Christen voort,
 Kloekmoedig door de kruycen heenen,
 De Koning Jesus op zyn woort,
 Wil ons zyn vreugt daar voor verleenen.

2 COR. 4: 17, 18.

*Want onse ligte verdrukkinge, die zeer haast voorby
 gaat, werkt ons een gantsch zeer wytnemend eeu-
 wig gewigte der Heerlykheyd: dewyle wy niet aan-
 merken de dingen die men ziet, maar de dingen
 die men niet en ziet. &c.*

Hier

XVIII.

Hier Kroont JESUS het Herte.

De Werelt met haar valsch bedrog,
Met ondank loont haar Dienaars nog:
Maar Jesus na zyn eeuw'g woort,
Beloond met waarheyd voort en voort,
Hy geeft hem selfs, en al zyn goed,
Aan die uyt liefd' zyn wille doet.

XVIII.

Zielen-Gesprek.

1. **I**n dit laatste Voorbeeldt word ons vertoont hoe dat het niet te vergeefs en ic u te dienen, ô getrouwe Saligmaker en Liefhebber der Ziele: maar dat gy uwe getrouwe Dienaars eindelyk met eenen heerlyken Loon, en Kroone vereert ende verciert.
2. Ja hier word ons voor oogen gestelt, dat gy die, die u Lief hebben ende gehoorzaam syn, eyndelyk tot een Hemelsch Koning verheerlyken wilt, en hem die Eeren-Kroone, die gy met u bitter lyden, ende het dragen van een smertelyke Doorne Kroone, verworven hebt, wilt schenken ende opsetten: gelyk als in dese Wereldt een Koning zyne Koninginne Kroonen laat.
3. Ziet dan, ô myn Ziele, wat u eyndelyk u Bloet-Bruydegom Jesus schenken wil, hy wil eene Hemelsche Koninginne uyt u maaken; hy wil u Kroonen met oneyndelyke Heerlykheid in de Salige Eeuwighyd.
4. O Ziele, ziet dit sal volgen op uwen Kamp ende Strydt, eene eeuwige Kroone is u bereyt: Ey soo, strydet dan kloekmoedelyk, en kampet
Rid-

Ridderlyk, dat gy in zyne kracht moogt overwinnen, ende alzo deſe Kroone der Heerlykheyd verkrygen: ja loopt alzo, dat gy dit Edelſte ende alderbeſte Juweel deelachtig wordet.

5. Myn Ziele, laat u hier door opwekken; ſterkt u hier mede, dat gy niet moede en wordet; overwint Ridderlyk: alles in de Liefde en kracht uwes Saligmakers: Hy zal u eyndelyk tot een Koninginne maken.

6. Maar zoo gy niet en ſult ſtryden, niet overwinnen, zoo en ſult gy deſe Kroone niet kunnen deelachtig worden; wat ſal 't dan zyn, of gy dan alſchoon alles gehadt mochtet hebben wat deſe Wereld geven kan, als gy deſe Kroone zouden moeten ontbeeren?

7. Zyt dan geen Slave, want die en worden niet gekroont: Zyt liever, ô myn Ziele, een ſtrydende ende overwinnende Koninginne over u ſelfs, zoo zal u Koning Jeſus u zyn tot u eenwige Kroone.

Zuchtinge der Ziele.

*Jeſus Kroont des menſchen hert
Met eeuwige vreugde ſonder ſmert:
Hy geeft te zitten in zyn Troon,
Zyn dienaars in genaden ſchoon.*

XVIII. Figuur.

De weg is af, die ftryd is uyt,
 En Jesus Christus kroond zyn Bruyd;
 Het Heylig Hert, dat met verlangen
 Alleen zyn God heeft aangehangen:
 Den Zerafyn, dien fchoonen geest,
 Vercierd de Bruyd ter Bruylofsfeest,
 Men fal der eeuwig Hoogtyd houden,
 De vreugde zal der nooyt verouden;
 De Ziel die 't alles heeft verfmaad,
 Die werd geheel met God verfaad:
 Dat is wat hoogs, wie kan 't verbeelden?
 De geest moet finelten in de weelden.

De Bruyd van Jesus word gekroont
 Met Palmen en Laurieren,
 De Koning Jesus zal 'er gieren
 Met goud, dat zyne fchoonheyd toont:
 De glans verdooft den kostelykten fteen,
 Nu is de ftryd gevloeden,
 Wyl Jesus de genooden,
 Syn fchoonfte Bruyd, geleyd ten Hemel heen.

PSALM 45: 15, 16.

In geflikte klederen zal zy tot den Koning gelyd werden; — zy zullen ingaan in des Konings Paleis.

XVIII. Figuur.

Loof God, hoe heerlyk en hoe schoon
 Is uyt genaad der liefde Kroon;
 Want na zoo veel verworven deugd,
 En na zoo veel genooten vreugt,
 Na zoo veel liefdetekens dyn,
 Dan nog met heyl gekroond te zyn:
 Gelooft zy God in eenwigheyd,
 Die sulks den mensche heeft bereyd.

De wereld door haar vals bedrog,
 Met ondank loont haar dienaars noch;
 Maar Jesus! Gods geliefde Soon,
 Geeft aan de Ziel een Zal'ge loon,
 Een loon, niet uyt verdienstigheyd,
 Maar door genade toebereyd:
 De Koning Jesus, magtig Isterk,
 Die kroont altyd zyn eygen werk;
 Hy schenkt voor deugd zyn Zaal'ge loon,
 Voor liefd' zyn een'ge lieve Soon,
 Hy geeft zyn selfs en al zyn goet,
 Aan die uyt liefd' zyn wille doet;
 Ons werk 't geen van ons is gedaan
 In liefde, zal hy nemen aan;
 De Kroone van zyn Heerlykheyd,
 Is ons van hem ook toegeleyd.

OPENB. 5: 9.

Ende zy songen een nieuw lied, seggende: gy zyt waardig dat boek te nemen, ende zyne Zegelen te openen: want gy zyt geslagt, ende hebt ons Gode gekogt met uwten bloede, uyt alle geslagte, ende tale, ende volke, ende natie.

SANG:

Z A N G:

God zy de eere, singt, Heylig,
 Ja Heylig, Heylig, driemaal Heylig, looft,
 Lovet. God den Vader, den Soone Christum,
 En den Geest der liefden. eenig:
 Eeuwig Godlyk weesen; Heylig.

Haleluja weest blyde: de Bruyloft
 Christi, het suyver Lam, is nu.
 S'is gekomen, maakt nu dan vreugden,
 Met de Zerafynen. Lovet:
 Zinget; God zy de eere, eeuwig.

Looft den Heere God, eeuwig,
 Den Vader, Schepper die ons het weesen gaf
 Lovet. Looft den Soone die ons verlostte,
 Met zyn eygen Bloede, dierbaar,
 En den Geest die ons hier brogt. Amen.

OPENB. 19: 7, 8.

*Laat ons blyde zyn, ende vreugt bedryven, ende
 hem de Heerlykheyd geven: want de Bruyloft des
 Lams is gekoomen, ende zyn wyf heeft haar sel-
 ve bereyd; ende haar is gegeven, dat sy bekleet
 worde met reyn en blinkende fyn Lynwaaat: want
 dit fyn Lynwaaat zyn de Regtvaardigmaking der
 Heyligen.*

SANG:

S A N G. *Petit Bourdeaux.*

1.

Diergekogte Hemellingen,
 Heft nu op een soeten toon,
 Wilt nu God ter eeren singen,
 Wilt nu pryfen Godes Són;
 Godes Soon soo hoog in waarde,
 Van de Vader toegezeyt,
 Aan syn Heylig Volk op Aarden,
 Die hem soeken door veel stryd. &c.

2.

Wilt nu uyt en vreugde Psalmen,
 Eeuwig tot zyn eeuwig Lof,
 Want hy nu het hert met Palmen,
 Kroonen wil; hy geeft u stof
 Om zyn Heylig werk te pryfen,
 Na u soo veel geleede smert,
 En zyn Liefde te bewyfen,
 Met te Heyl'gen soo het hert. &c.

3.

Vreugt na lyden doet verheugen,
 Vreugt na soo veel stryd en kruys,
 Altyd zich in God verheugen,
 Als men komt ten Hemel t'huys,
 Hier op Aarde is geen woning,
 Die ons recht verblyden kan,
 Als by Jesus onsen Koning,
 Onsen Bruydegom en Man. &c.

4.

Eeuwig moeten d'Hemeligen,
 Singen Jesus groote naam,
 Eeuwig boven alle dingen,
 Want hy was alleen bequaam,
 Om ons herte te verblyden,
 Eeuwig nu Haleluja,
 Haleluja in alle tyden,
 Dat de Eng'len 't volgen na. &c.

L

BY-

BYVOEGSEL

Tot de

LEVENDIGE

HERTS-THEOLOGIE,

Bestaande in eenige Geestelijke uitdrukkinge des gemoeds.

HOOGL. 2: 16.

Myn liefste is myn, ende ik ben zyn.

Van waar komt de liefhebbende Ziele soo grooten stoutigheid, dat zy haar laat dunken, dat de Goddelyke Majesteit geheel tot haar zoude gekeerd zyn? wat is de mensche dat God eens op hem soude denken, ende zyn oogen slaan op een Kind der menschen? en hoe vermetelyk, en hoe Glorieuus luyd dit woord, *myn liefste is myn, en ik ben zyn.*

God die 't geheel des Hemels en der Aarden toebehoord, sonder wiens gehengen is niet een lovertje des booms op der Aarden en valt, noch een Vogelken en word van hem vergeten, maar hy vervuld alle Dieren met syn Goddelyke zegeningen; heeft die alle dingen gelaten en vergeten,

ten, en is hy alleen tot haar gekeerd? is hy met al syn Herte, sinnen, en kragten op haar alleen verliefte? dat zy seyde: *myn liefste is myn, ende ik ben zyn*: ofte word zy alleen van hem bemind? ende bemind hy syn andere Creaturen niet, die hy geschapen heeft? ja bysonder, die hy met den Dieren prys synes roden bloeds heeft gekogt en verloft. En staat van hem niet geschreven, dat hy geen uytnemender persoonen is? heeft hy haar alleen verkooren ende alle andere menschen verstootten? ofte meent zy dat niemand soo goed, soo schoon, soo heilig en deugdelyk is als zy? en dat zy alleen God bemind met geheel der herten, dat zy stoutelyk seyde: *myn liefste is myn, ende ik ben zyn*. Is zy dronken, vermeeten, uytzinnig, ydel, sot, of logenagtig, dat zy soo hoogmoedigen woord spreekt? zy en is niet hovaardig, ydel, of logenagtig, dat is blykelyk; want zy heeft lief, en die deugt is seer verre van alle dese gebreeken.

Maar of zy dronken is; dat en wil ik niet verschoonen, misschien heeft zy met haar Bruydegom en Koning in de Winkelder geweest, en zy is verzaad van nieuwe Wyn, die het herte verblyd, gelyk zy in 't Boek der liefde belyd, dat op andere tyden de Koning haar in syn Wynhuis geleyd heeft? maar alderbest is te gelooven, dat zy dat woord niet en spreekt, maar de liefde daar zy vol af is, die spreekt in haar; want de liefde heeft alle haar sinnen en kragten soo gevangen, dat zy niet en denkt, dan aan den geenen die zy bemind.

Want zy weet dat vast, dat haar liefhaar niet min is, dan zy hem, ende zy en heeft haar herte niet alleen van alle andere dingen geledigt, maar ook alle schadelyke menigvuldigheden heeft zy overleden ende vergeten, en zy heeft dat eene Goddelyk een (dat boven alle ding van noden is) soo met liefde omhelst, en voor de oogen haar's herte geset, dat zy anders niet en denkt, inbeeld, droomt, soekt, dorst, begeerd, ja geen ander voorwerp begeerd te sien dan hem.

En zy hoopt en betrouwt vastelyk, dat haar liefhaar soo eeniglyk, hertelyk, brandende en getrouwelyk bemind, als zy hem doet: want dit heeft zy dikmaals geproeft door seekere ondervindinge. Want in alle toekere, dat zy haar met geheel der herten tot hem keerd, soo bevind zy dat hy haar veel soeter, vriendelyker, kragtiglyker, troostelyker, lieffelyker is, dan zy kan verdragen ofte begeeren: ja al hadde haar beminde geen Creatuuren meer in den Hemel, ofte op der Aarden te besorgen, en was alleen met al wat hy is, op haar met liefde gevallen, soo en mogt hy haar niet meer zyn, en kost niet meer van hem begeeren.

En daarom seyde zy wel: *Myn liefste is myn, ende ik ben zyn*; dit en spreekt zy niet ydelyk, maar uyt voller kennisse, gelove en liefde: soo spreekt haar herte dit goede minnelyke woord, en zy seyde seer haastig en behendig: *Myn liefste is myne, ende ik ben zyn*. Met korte woorden een grooten breiden sin besluytende; want God is soo onbegry-

begrypelyk en onmetelyk, dat hy door syn Goddelyke mogentheid: Hemel en Aarde vervuld als eenen mensche, en hy is allen menschen die hem lief hebben, alsoo veel, of hy met al dat hy vermogte, maar een mensche en beminde: want hy is tot veele menschen niet verstroot, verbeeld, bekommerd, ofte besorgt, ofte hy en is aan een mensche niet benaut, behangen ofte gebonden. Want hy besorgt en ziet alle menschen als eenen mensche, ende eenen als altegender; want hy heeft Hemel ende Aarde geschapen sonder arbeyd, hy Regeerd die heele werelt, sonder last, sorge ofte bekommernisse, hy onderhoud, voed, en verstaad alle Creaturen als een Creatuur sonder syns goeds verminderinge.

En die groote saligheyd, die hy in syn aangenomen menschheid heeft gewrogt, die komt alle menschen, die dat gelooven, also wel te stude, of hy voor elk een mensche bysonder soo veel had geleeden. Dit die liefhebbende Ziele kennende, en in het licht des geloofs aansiene, soo seyde zy kloekmoedig: *Myn liefste is myn, ende ik ben zyn*; want zy geloofte vast, dat alle die saligheden, die Christus voor alle menschen in 't midden der Aarden heeft gewrogt haar soo nut en profytelyk, en salig zy, als of hy alleen voor haar persoon hadde geleeden? ja zy geloofte, dat alle de verdiensten hares Saligmakers haar soo profytelyk salig is, of zy dat selve verdient hadde, want de Prophetie Jesaie, soo is ons dat Kinden Soone Jesus Christus gebooren.

en gegeven. En so Paulus segt, die ons syn eenigen Soone gegeven heeft, en heeft hy ons met hem niet alle dingen gegeven? en als een liefhebbende Ziele vol des geloofs zynde, dat Woord Gods leeft: die Soone Gods is ons alleen geboren en gegeven, soo en twyffelt zy daar niet aan, of hy is haar gegeven; want zy gelooft, en zy heeft lief, daarom seyde zy: *Myn liefste is myn.*

Maar zy bekend dat haar soo dierbare gave als God selve is, niet en is gegeven, om eenige verdiensten, die zy verdiend hadde; maar alleen uit genade en liefde. Soo eyft dese liefde dat zy met al haar vermogen dese liefde moet beantwoorden, en dat zy haar selven geheelyk moet geven, den geen en die hem selven geheelyk haar heeft gegeven, gelyk Christus hem selven niet en is gebooren, ofte hem selven niet en heeft geleefd, maar den geloovigen, die hem onderdanig willen zyn, en hem beminnen; soo bekend een geloovige liefhebbende Ziele, sal zy die liefde hares Saligmakers, en Bruydegoms met liefde beantwoorderen genoeg doen, soo en mag zy haar selven niet gebooren zyn ofte leven; maar Christo haar beminde; en daarom seyde zy: *Myn liefste is myn, ende ik ben zyn.* Zy en spreekt dit niet, dat zy haar beroemt, dat zy ooyt de liefde hares liefs heeft beantwoord, en hem soo bemind als hy haar bemind heeft; maar zy seyde: *myn liefste is myn; ende ik ben zyn;* regt of zy seyde: ik bekenne wat myn lief my is, ende my gedaan heeft, en dat begeer ik hem weder te doen, dit eischt zyn

zyn liefde van my, dit ben ik hem schuldig, dat ik hem soo zy als hy my is; dat is al myn begeerte, myn neerstigheid, en myn oeffeningen. Dit soeke ik, hier dorste ik na, hier om arbeyde ik, dat ik hem soo eeniglyk, hertelyk, getrouwlyk, en brandende mag lief hebben, als hy my lief gehad heeft.

Dit is wyt het Boek genaamt, de Geestelyke steen.

S I N N E B E E L D,

Op een Ziele die aan Jesus 't halve Herte wilde geven.

Soo niet onwyse Ziel, soo niet,
 't Is schande dat men sulck een Heere,
 Geveynst het halve Herte bied,
 Gy moet een trouwer liefde leere.
 Wild gy de Bruyd van Jesus zyn,
 Wild gy de schoonste Bruygom vryen,
 Reyn af van alle ik, en myn,
 Reyn af van alle Hoereryen.
 Hy moet alleenig zyn bemind,
 Of weet gy niet zyn hooge waarden,
 Hoe dat hy is Gods eenig Kind,
 Een Heer van Hemelen en van Aarden:
 Een bron van alle goed en soet,
 Van kragt, van licht, van vreugt en leven,
 Die alles scheidt, en alles voed,
 En alle schoonheyd heeft gegeven.

Syn groote meet noch plaats, noch tyd,
 Maar 't onbegryp'lyk wonder weefen,
 Vervuld de gantsche eeuwigheyd;
 Syn vriend'lykheyd is nooyt volpreefen.
 Hy is de glans van 't eeuwig vuur,
 Dat Vader hiet; en hy hiet Soone,
 De schoonste bron in Gods natuur,
 De hoogste vreugt der Eng'len troonen.
 De Cristalyne werelt bloeyt,
 In syne kragt; de Zerafynen
 Zyn met syn Heylig licht doorvloeyd,
 Als Diamanten en Robynen.
 Weg yd'le werelt, slyk en aard,
 Met u vergankelyke leven,
 Gy zyt geen stip des Herten waard,
 Wat sou men u het halve geven!
 Nu een regtschapen moed gevat,
 O waarde Ziel, met vast vertrouwen
 Begraaft u Hert in dese schat,
 Het sal u eeuwig niet berouwen.
 Wat helpt een weynig geld en goed?
 Wat mag een weynig wellust baten?
 In 't uurtjen als men sterven moet,
 Dan moet men 't immers al verlaten.
 Heeft dan de Ziel geen bruylofts kleed,
 Van 't Godd'lyk weefen aangetoogen,
 Soo sinkt zy in een eeuwig leed,
 En vind sig jammerlyk bedroogen.

J. L.

VERSUCHTINGEN

E N

Geestelyke uytgangen van de Ziel

Tot haar Bruydegom.

JESUS CHRISTUS.

Wie derft, myn goede God, sich van u liefde
roemen;

Wie derft van uwe liefd' sig voogd of soeker noemen,

Die door u liefdes liefd', die troostelyke pyn,

Niet duyfent werven wenst om u gedood te zyn!

Ten is geen rechte liefd', daar oylke verstanden,
Vervoerd tot eygen baat, hen liefd' aan d'uw verpanden:

Die op genoegzaamheid van 't tegenwoordig fiet,
Vind noch de rechte liefd', noch 't eeuwig lieven niet.

Hoe moogt gy nietig dier, dat eerst een ydel aarde,

Tot rechte ydelheyd, en nietig wesen baarde,

Verheffen uwen stant, als of gy in den aard

Van wesen, pligt of liefd, iet meer als nietig waard?

Ach droefheyd! wie heeft oyt dit seldsaam spel begrepen,

Dat liefde als een beul, met soete minne nenen,

Met innerlyk gesucht, met uysterlyke pyn,

Geeft voedsel aan de liefd', dat liefde lief doet syn?

Hier word dan levens togt, in sulken doen gevonden,

Schoon dat den minnaar swemd in doodelyke wonden:

Daar rechten yver word gesteken om het hert,
 Word d'alderpuykste lust geboren uyt de smert.
 Hier vind men straf baarheit, met soete rust te sa-
 men,

Hier vind men stuur gekyf, en vriendelyke namen:
 Wie had het oyt gelooft, dat schyn van 't groot-
 ste quaad,

De lieve soetheyd schenkt met sulken gouden
 maat?

Die in des soete pyn geen blyde droefheyd lyden,
 Die met dees swakke kragt niet wettelyk en stryden,
 Syn in dit leven niet; maar soet'len in den schoot
 Van 't ydel aards bedryf, en d'eyndelyke dood.
 Hier hageld 't noordsche ys, hier reegenen straffe
 vlagen,

En egter vind de liefd' hier 't opperste behagen.
 O wonder schikking Gods! die 't swaarste lyden
 heeft,

De naatste by de vreugd, en in 't verblyden leeft.
 Wel aan dan droeve Hel, laat uyt u swarte poelen,
 Vry om myn stille Ziel den angst en persing woelen,
 Met pynelyk gequel, en vlugge tegenpoet,
 En laat de aardsche gunst my slooten met devoet:
 Het sal my tot de lust, vermaak, en blydschap
 strekken,

Het sal myn laag verstand tot hoge pligten wekken:
 De liefd' versoet 'et al; soo my dees liefd besit,
 Soo heb ik vollen wensch, en raak gedurig 't wit.
 O seldsaam strydgewin, uyt schyn van val geboren,
 Daar Hemel triumpheed, als Aarde gaat verloren;
 Daar armoe rykdom geeft, daar schande glory
 baard:

Daar tegen stroom en wind, het schip te beter
 vaard.

Doch in dit vremd geval wild, Heer, my niet ver-
 laten;

Want sonder uwe gunst kan my geen arbeyd baten:
 U by

U byzyn is myn al, u afzyn maakt tot niet,
 Ook dat het beste schynt, doch sonder u geschiet.
 Gunt my dan door genaad' dat byfyn; wilt bekeeren
 Dat in my was verdraait; en regelmatig leeren
 Wat ik in wesen ben, en wat u Godheyd is;
 Op dat ik, soo geleerd, in geene wegen mis.
 Verligt myn duisterheit, wek' op de domme sinnen;
 Wekt op het slaaprig hert, op dat ik mag beginnen,
 Den ingang tot het kruys, en wegen met verstant,
 Waarom dit hout, en vrucht, op d'aarde is ge-
 plant.

Op dat ik in die vrucht, en in haar pynlyk sterven
 Gevoed word', en in doot hier leer' het leven erven.
 Op dat ik nieuwers soek, noch glory, weg, of
 huys,

Noch spys, noch drank, noch troost, noch
 sterkte, als in 't kruys.

Op dat ik zie myn licht ontbloot van glans, in
 schanden,

Myn lichter aan de pars, geknevelt in de banden;
 Wat worm was oyt verplet gelyk myn ware God?
 Wat mensch oyt onderdrukt by soo verworpen
 lot?

Ach my! in tegendeel, regt voedsel van de sonden,
 Word niet als in de lust, en by de weeld' gevonden;

Myn hoogmoet steyert op, al was ik God gelyk,
 Die in myn wesen niet ben eygenter als slyk,

Den Schepper is bespot, het schepsel laat sig pryfen.
 En wil, men sal hem huld', en hoogste eer bewyfen,

De Heer drinkt myrrh en gal, de knecht swemt
 in de wyn.

Die slaaf geboren is, wil hoogste heerscher zyn.

I I.

Ach oogen van myn oog, en boven aardfche
 stralen!
 Hoe los is staag myn Ziel? hoe blyf ik altyt dwalen
 By

By't geen u fo misnoegt! geeft dat ik eens vertrek
 Myn oog van d'ydelheyt, dat opperste gebrek.
 Al wat ik staag bestaan met ernst te onderloeken,
 Of by het spraakzaam volk, of in geleerde boeken,
 Ik vind geen rechte fin, geen ander regt bescheit,
 Als dat de waarheyt, Heer, in u begraven leydt.
 Is't dan al buyten u niet anders als gelogen;
 Vind yder sich beschaamt, en sonder u bedrogen;
 Wie sal't dan wonder syn dat door bedrogs ontset
 Men anders niet en vint dan dat ons dootlyk let?
 Men anders niet en wil als wel gewilde banden,
 Men anders niet en raakt als onbekende schanden,
 Geboren uyt de sond', gebakert in de schult,
 Aanbiddende den val, om dat hy is vergult.
 Wie vint sich soo benauwt in d'aldervuyfste koten,
 Wie is in keten tuyg van yser soo gefloten,
 Als die door snood' bedrog van ydelheit vervoert,
 Niet als op eygen wil van losse vryheyt loert?
 Niet als door domme tucht gedurig wert gedreven
 In spraak, gesicht, gehoor, in ongebonden leven,
 In drank, of spys genut, in arbeyt of in rust,
 Tot eyndelyk geniet, de voetster van de lust.
 O hinderlyk gevaar, beknoopt in gulde strikken,
 Die aan het oog ontdekt, myn ziel soo doen ver-
 schrikken:
 Neen hemel, sent in plaats een straaltje van u ligt,
 Tot helder opening van 't leepende gesicht.
 Kom minnende meesters, bekeert myn hert en sin-
 nen;
 Kom meesterlyke liefd', bewoont myn ziel, kom
 binnen;
 En schoon u bysyn was een borne van de pyn,
 Ik wil, soo gy maar wilt, ook soo gekoestert zyn.

I I I.

Laat 't gefang wat hooger luyden,
 Laat de pen wat klaarder duyden,
 Van het soete Hemels brood,
 Dat men vind in pyn en nood:
 't Schynen ongerymde wetten
 Die de dood by 't leven setten,
 Parffen 't ongeproefde soet,
 Uyt de myrh, en bitter roet.
 Even doch, myn Heer der Heeren,
 Poogt gy met u woord te leeren,
 Dat de pynen van dit dal,
 Dat gesucht van droef geval,
 Dat de wreedheyd van de beulen,
 Die met dood en afgrond heulen,
 Dat het quaad dat om ons sweeft
 Rechte stof van glory geeft?
 't Zyn maar korte oogenblikken,
 Soo wy liefd' by lyden schikken,
 Daar de Godsgeleerde Ziel
 t'Saam in lust, en pyn verviel.
 Daar de Gods geliefde swalen
 In 't gemoet van liefde dalen;
 Ach wat word 'er niet getracht,
 Dat de werelt soo veracht!
 Kom my, Heere, dan wat nader,
 En besteld, myn goede Vader,
 In myn leven, in de dood,
 In myn overschot, of nood,
 In myn jeugt, of gryse dagen,

In myn tuffchen beydsche vlagen,
 In het duyfter, of by dag
 Dat ik altyd lyden mag.
 Brand myn onbeschofte leden,
 Laat met voeten op my treden,
 Maakt het vleesch tot wormen dis,
 Dat soo wederspannig is.
 Vlucht ook onbeschofte lusten,
 Die myn heete dorst nooyt blusten;
 Vlucht wat stof geeft aan den mensch
 Tot voldoening van syn wensch.
 'k Wil voortaan niet anders rapen
 Als het kruys tot schild en wapen,
 'k Wil nu voort geen ander baan,
 Als door fcherpe doorens gaan.
 Dat de ingetoomde zinnen
 Immers nu in ernst beginnen,
 Onder fchreyen en gefucht,
 Niet dan bitter ongenucht.
 Laat ik door het lastig fchrappen
 Niet dan angst, en droefheyd rapen,
 Send my tegenspoet in 't hert,
 Dat het maar vernederd wert.
 Dat ook Ziel en Lichaams krachten,
 By beproeving schier verfmachten,
 Van u straf, en harde hand,
 Stadig tegen my gekand.
 Laat ik vry in droefheyd vlieten,
 Laat ik heul, noch troost genieten,
 Die de aard', of aardschen dag,
 Aan de mensch te fchenken plag.

Ja soo 't iemand ook verfinden,
 Dat 'er lyden was te vinden
 By de Goddelyke schoont,
 Daar niet als de glory woont.
 Egter soud' ik met verlangen,
 Daar de pynen ook omvangen;
 En verdronken zyn in druk
 Achten soo een groot geluk.
 Mits myn Schepper in syn stryden,
 Met de sleutel van het lyden
 't Groote Hof geopend liet,
 Daar men eeuwig God geniet.

I V.

Aard met reden en verstand,
 Neemt nu deser leer te hand,
 Dat het lyden, dat verdriet
 Gantsch op geen verdiensten siet.
 Ja soo ver ik niet en dool',
 In dit lyden is de school'
 Daar men leerd de gangen gaan,
 Die myn Schepper heeft gedaan.
 Die uyt d'Hemel neder quam,
 En ons tot syn leerling nam,
 En ons op de rechte wys,
 Wegen wees van 't Paradys,
 Uyt zyn liefdes overvloet,
 Met vergieten van zyn bloet.
 Wat verbaastheyd, wat al schrik,
 Leed' hy yder ogenblik!
 Hoe geslagen, hoe bespot,

Hoe gescholden voor een sot,
 Hoe gewenteld in zyn bloet,
 Hoe geboord door hand' en voet,
 Hoe gelzaft met bitter gal,
 Hoe veel wonden over al!
 Kond gy zien dees sware pyn,
 En niet eens bewogen zyn,
 Om met uwen Heer en God
 Uyt te staan het selve lot?
 Dat den dag gelukkig zy
 Als ik maar uyt liefde ly:
 En schoon soo de lydens nood,
 My verdrukte tot de doot;
 Sterven weet ik voor gewis,
 Dat soo sterven, leven is:
 Want de dood die Christus lyd,
 Is de dood die 't al verblyt.
 Is het leven van myn hert
 Daar de Ziel door levend wert.

V.

Myn Heere, 't is nu tyt noch hooger op te
 dringen,
 Den eysch van myn gebed, aan uwe Majesteit,
 In wie voor allen eeuw' de gront van alle dingen,
 Uyt kracht van eygendom, onseylbaar is geleyt.
 Leert myn onstelde Ziel op uwe stappen volgen,
 Ontbloot me niet van lust in 't lyden, als myn
 vrient,
 En schoon ik was van pyn in droefheyt op gefwol-
 gen,
 Maakt egter dat ik blyf by't geen de pyn verdient.
 Maakt

Maakt dat myn vlytig hert met opgeruste krachten

De levens netten scheur, op dat ik seker ga:

Verscheyden van het vlees, verplicht aan geen gedachten,

Gekerkert in den hant van d'opperste gena.

Geest Bruydegom my plaats, ontfankt me in de wonden,

In 't binnenste paleys van u verscheurde borst

Opdat ik van myn aard' in 't aartschedal ontbonden.

Nooyt meer tot aartsche lust, maar 't zalig lyden dorst.

Hier wil ik mynen nest gelyk een vogel stichten,

En als het eenzaam dier, de stille Pellicaan,

Bewoont het verre wout, vervreemt van werelts plichten,

Met Godt in eenigheyt myn dagen over slaan.

Ik wil niet dat men seyt, siet daar de deur is open,

Soo 't lyden u verdriet, gy kond geholpen zyn:

Weg wankeibaren mensch, die 't lyden zyt ontflapen,

Gy vond soo geenen troost, maar wel een swaarder pyn.

Ik ken geen open deur, ik weet van geene wegen,

Om uyt dees lydens saal het lyden te ontgaan;

Maar geeft my goede Godt, in 't lyden sulken seggen,

Dat dees onwetentheit my doet volhardig staan.

En laat ook nimmer toe door gunst van u genaden,

Dat ik dees doorne baan te geener tyt en mis,

Want ik verskert ben, door inspraak van u raden,

Dat droefheit tot de vreugt het rechte middel is.

V I.

Wat is 't een hooge plicht in stilt' te overleggen
Het geen de trage tong niet opentlyk kan seggen.

Sig vinden in het hert van 't goddelyke Lam,
 Van wie den geest de wol tot eerste kleding nam?
 Ach Adam onbewust, wat mogt u toch bewegen,
 Te wiss'len schand voor eer, te ruilen vloek voor
 zegen;

't Kleet van onnosselheyt van u te werpen uyt,
 En hangen om het hoofd de ongeschooren huyl?
 't Is waar, mits onsen wil in uwe was gebonden,
 Kreeg hier ons heel natuur syn sterffelyke wonden:
 Ontstont het doodlyk gift, het vinnigste fenyn.
 Waar tegen Godes gunst weer schonk de Mede-
 cyn;

Ik meen het heylig Broot, van seltzaam graan gebo-
 ren,

Uyt maagdelyke aard', van Godes Geest verkoren
 Tot zaligheyt en nut van 't menschelyk geslacht,
 Door opperste gena tot menschen toegebracht.

Dat boven aartsche graan, aan 't dierbaar kruys
 gesmeten,

Dat nooyt gescheyden is, die 't in geloove eeten,
 Dat voediël voor de Ziel 't welk op verscheyde
 stondt,

Geproeft wort en gesmaakt, ja van der Zielen
 mont,

Het bloet van 't heylig Lam, waar uyt de druppels
 vielen,

Van 't oppgereehte hout, op ons bedorven zielen;
 Die 't prikkel van de doot, in doot verwonnen
 heeft.

En door syn doot, den mensch, het nieuwe le-
 ven geeft.

Is dit dees heylzaam spys, syn dit de dierbaar' dron-
 ken,

Die God ons door syn liefd' zoo kragtig heeft ge-
 schonken,

Of tegen 't zondig gift, en doodelyk fenyn,
 Tot heeling van de wond', en eyndelyke pyn?

Is in dit bloet den wyn, in 't vleesch het broot van
 't leven,
 Waar in de fuyvering van sonden wort gegeven,
 Is dit het onderpant van 't ongemeten goet,
 Vernieting van de schult vergeving van de boet?
 Hoe dan, verdorde ziel, blyft gy soo onbewogen,
 En door verblinde drift van ydelheyt bedrogen,
 Dat gy niet dorstig zyt, dat gy de lippen fluyt,
 In 't Avontmaal van 't Lam, en nieuw getrouw-
 de Bruyd.

V I I.

'k **W**as onlangs vry wat feer ontset,
 Om dat ik had te veel gelet
 Op aarde, en op 't aartsche goet,
 Dat mensch van Godt vervreemden doet,
 Dat herts gedagten soo verrukt,
 Dat hooge sinnen nederdrukt,
 Dat werelt boven Hemel pryft,
 Dat niet als kromme wegen wyft,
 Dat niet als tydlyk wenft, en wild,
 Dat soo ver van het eeuwig schild,
 Dat lyden, als zyn vyand scheld,
 Dat niet als soete dagen teld,
 Dat Godes liefde ligt verliest,
 En in de plaats zyn eygen kiest.
 Dit alles, in de stille nagt,
 Vervoerde my tot dit gedagt.
 Hoe is 't myn liefd', myn heylig lot,
 Hoe is 't myn liefd', myn grooten God,
 Hoe ben ik soo verdraayt van sin,
 Dat ik niet u, maar my bemin?

Neen, Heer, ik loochen sulken daad,
En neem voor my een beter raad,
Van lieven dat ik seker gis,
De liefd' van 't eeuw'g leven is.
Geeft my den geest, en plaats, en dag,
Op dat ik u soo minnen mag.
Doch suyvert eerst myn morfig huys,
En maakt myn Ziel van sonden kuys;
Want Heer hoe foud' het mooglyk zyn,
Dat in een vat gelyk het myn,
De schoonte van het Hemelryk
Haar mengen sou met nietig slyk?
Verwyd dan d'engte van myn hert,
Op dat het uwe wooning wert.
Want seker in sich selven Heer,
Is 't al te naauw en byster teer,
Op dat gy 't aanneemt voor u Stad,
Die heel den Hemel niet en vat.
Geeft my naar suyvering ook licht,
Op dat myn lang verblind gesicht
Geopend, door u goede gunst,
Eens weten mocht de ware kunst,
En leeren hoe een laag verstand,
Bekomt den hoogen onderpand,
Van 't geen' geen oog en heeft gezien,
Van 't geen' geen tong en kan bedien,
Van 't geen' geen hert ooyt overleyd,
Dat Godes goedheyd heeft bereyd,
Voor die zyn wetten heeft gesind,
En stadig zynen Schepper mind,
Die op de Aarde weynig dacht,

Maar wel den Hemel mede bracht.
 Och! of ik eens bequam een eysch,
 En dat ik noch in 't logge vleysch,
 Myn zieltje als een Hemel vond,
 Om u te dienen t'alle stond,
 Om u t'aanbidden boven al,
 Ook hier in 't aldernaarste dal,
 Om u myn alderwaardste goed
 Te lieven met een reyn gemoed,
 En schoon myn ziel in Aard' geplant,
 Haar opgepronkt ten Hemel vant.
 Wenst egter niet, myn grooten Heer,
 Als alles tot u meerder eer.

V I I I.

Nu wederom tot u, ó myn gekruyften segen!
 Wend' ik de vooriteef toe van 't ongered-
 dert fchip,
 Dat anders mocht vergaan in d'ongebaande wegen,
 Of op het hooge fant, of heymelyke klip.
 Op u betrou ik vast, dat foo wy maar en waren,
 Met kranffen van de liefd' regmatiglyk verciert,
 En iemand had den tyd van veel verquiste jaaren,
 In tuchten van de fond' ongoddelyk gevierd:
 Soud' door het kruis, syn schult in Jesus dan betalen,
 En door versterffenis van d'ingetoomde lust,
 De glorytroon by God onfeylbaar achterhalen,
 Soo word Gods toornig vuur door liefde uytge-
 bluft.
 Doch waar is sulken hoop' in menschen herte vin-
 den,
 Die naar den hoogen punt van sulken waarde
 tracht?

Wie hoopt tot soete-weeld, sich aan het goed te binden,

Die u genade min als zyn vermogen acht?
Myn levens kracht ontspand, ik voel het hert beswyken,

Als ik de korte stof van myn verdiensten ken,
Als ik myn nietigheyd met iet begin te lyken,
Vind' niet dan nietigheyd die ik in wesen ben.
Ach rechte levens tucht! neem weg dit valsche leven,

Dat niet als dood geloof in zynen boesem voed;
En wild my in de plaats door uwe mildheyd geven,
Dat d'opgewekte ziel u beter dienen doet.

I X.

Kan men dan verscheyden dingen;
t'Saam op luyt, of cyther singen?

Baren uyt een selven sin,
Schoone liefd', en vuyl gewin?

Vind men licht, en donker samen,
Swarten haat, en soete namen,

Koest'ren in den selven schoot,
't Eeuwig leven, by de doot?

Wie sal in syn akker ploegen
Offen by de Esels voegen?

Al den arbeyd is bekaayd,
Als men graan by distels saayd.

Is de liefde niet dan seggen?
Sonder werken by te leggen?

Spaard de woorden, en gepraat,
Toont de liefde met de daat.

Syn dan al de hertsche tuchten,
Met soo soete minne suchten,

Onverdienftig sonder loon,
 Voor u Goddelyken troon?
 U verachten, u vergrammen,
 En t'faam door u liefde vlammen?
 'k Wil, of mag het niet verftaan,
 Hoe 't kan beyde famen gaan.
 Staag u minnelyke wetten,
 Buyten ernft en plicht te fetten,
 En weer achten groote pyn
 Van u niet gelieft te zyn?
 Dan weer faken, dan weer kiezen,
 Dan eens foeken, dan verliefen,
 Wereld, Hemel, Water, Vier;
 Stille feden, groot getier?
 Kan men wel dit groot verfcillen,
 t'Samen wenfchen, t'famen willen.
 Kan in 't hert wel fulken ftryd
 Wefen op een felve tyd?
 Laat myn ziel dit wel belyden,
 En met ftage tranen fchreyden,
 Dat door onbefnoeyde macht,
 Meenig tegen reden tracht.
 Schuyft verwoefting vol van pynen,
 Want ik zie den daag'raat fchynen,
 Die myn oogen foo verklaard,
 Dat 't bedrog zig openbaard.
 Ik kan nu gewislyk voelen,
 Dat dit tegenftrydig woelen,
 Dat dees liefde, en den haat,
 Dat dit altyd goed en quaad:

Dat dit leven, dat dit sterven,
Dat dit blood' zyn, en dit derven,
Dat dit willen, willen niet,
Recht op sulken oorzaak ziet.
Liefde Gods gaf goede luymen,
Liefde liet geen goed versuymen,
Liefde niet als liefde wilt,
Liefde baard de rechte stilt.
Dese liefd' werd my geschonken,
Liefde werd my toegedronken,
Van den gever van het goet,
Die my soo wis lieven doet.
Daarom, 't sedert dat de vieren,
Door u Goddelyk bestieren,
Eens verscheenen aan myn hert,
Ik in liefd' ontsteken wert.
Daar de buyten mensche werken,
Die de lusten soo versterken,
Broetsels van de naakte fond'
Daar natuur de quetsing vond',
Syn de kinderen soo wanschappen,
Syn de onbeschofte knapen,
Die de swakheyd naar en voor
Volgen stadig op het spoor.
Wilt dan Vader van de lichten,
Sulken liefde in myn stichten,
Dat ik in de liefde baan,
Mag de rechte wegen gaan.

X.

Schoon dat ik ben een vat vol sonden,
 Een borne van het slimste gift,
 Verouderd in de quaadheids drift,
 Een wesen vol begeerde wonden,
 Dat niet als vuylen stank en sift;
 Noch derv' ik Schepper, komen soeken
 Verfoening over myn misdaad,
 Genesing van myn grootste quaad:
 En wild u schepfel niet vervloeken
 Siet Heer, maar u, en mynen staat.

Wat ben ik, ongeschapen wesen?
 Een ydelheid, een enkel niet,
 Veel broofer als het swakste riet,
 Dat zynde uyt de dood geresen,
 Weerom naar aard' en sterven vliet.
 En hoe sal u het schepfel noemen?
 Die heel myn vreugd en blydschap zyt,
 Die in u Godheid niet en lyd
 Een wysheid, die de Hemels roemen.
 Geweest te zyn voor alle tyd.

Welaan, een wormken van de aarde,
 Maar gy een vatter van den kloot,
 Die 't al besluyt in uwen schoot,
 Die uyt u wyd vermogen baarde
 Dat naam ontfangen heeft van groot.
 Syn ongemeten dan de palen
 Van u verbreyde heerschappy,

Is u barmhertigheyd daar by,
 Wat roem fal doch u naam behaalen
 Soo gy my stelde aan d'een zy?
 Neen Heer, 't en is foo niet gelegen,
 De rechte glory van u stand
 Is quyting van verdiende schand:
 U goedheyd boven quaad te wegen,
 Syn rechte werken van u hand.
 't Is glans, 't is luyfter van het leven,
 Dat gy voor allen eeuw' besat,
 Dat gy myn losse gangen mat:
 Dat gy myn laagheyd hebt verheven
 Schoon ik om geen verheffen bad.
 Dat gy tot uwe waardigheden
 Gevorderd hebt 't ellendig stof,
 Verplettert in den eersten hof,
 Dat doet my Heer, met groote reden
 Verklaren eeuwig uwen lof.
 O ziel! gelukkig boven maten,
 Gefuyverd, en foo wel verschoont,
 Verlost, vergeven en beloont,
 Wild de Verlosser niet verlaten,
 Op dat hy altyd in u woont.

X I.

Wat was 't een vreemt geheim dat Godt my eerst
 ging soeken,
 Doen ik verstekten lag in zoo verdoemde hoeken,
 Alleen om 't dwalend schaap te brengen in de stal,
 En om het hellend schip te hyffen uyt zyn val!
 Soudt

Soud ook wel mooglyk zyn een ziel te kunnen sma-
ken

De gaaf van fulken liefd', en niet in liefde blaken,
En niet een offerand, de dagen die hy leeft,
Aan God in waarheit doen die fulke gaven geeft?
Brand, Heer, dit ysig hert, geeft traanen aan
dees oogen,

Geeft fuchten aan dees borst, wilt door gena ge-
doogen

Dat in dit droef geschrey, soo daatlyk vuur ont-
stak,

Dat over myn misdaat u rechte gramschap brak.

Geeft dit ontfteken vuur te klimmen in zyn ronde,

Op dat u liefdes vuur zich by het myne vonde,

En laat boetvaardig nat afdalen van de hoogt,

Op dat ik werd' bedouwt, gewassen, en gedroogt.

X I I.

Als ook de bleeke doot met schichten van be-
rouwen,

My perste uyt het lyf de krachten van de ziel:

Soo stel ik egter vast myn Godt, dat u betrouwen

My levend' maaken sal, schoon ik in slaaute viel.

De ketens die myn geeft soo schrikkelyk omringen,

En met hun swaar gewicht my drukken in de
grond;

Ja door het groot gevaar, my als tot wanhoop dwin-
gen;

Die strekken ook tot troost, en maaken my ge-
font.

Doch niet uyt eygen kracht, maar door de soete
vlagen,

Die ik in stage plicht van u aanbidding vint:

Gelukkig dan de ziel, die in de smert behagen

Noot-

Nootsakelyk bekomt, terwyl zy u bemint.
 De nevels van verstand, de domheid van de finnen,
 De krankte van het vlees, de kortheyd van de
 borst:

Verdwynen voor de Son van Godt, voor die hem
 minnen

Beschikken tot hem spys, en lissing van dendorft.
 Ik wil dan nimmermeer op ander middel peysen,
 Tot stillstant van gemoet, en troostelyke rust:
 Maar met de liefde recht door weg van lyden rey-
 sen,

En komen tot bezit van d'overaartsehe kust.

X I I I.

De liefde die (zo 't scheen) alleen niet kon gera-
 ken,

Sou kiezen een gesel, en die gelukkig maaken,
 En die uyt enkel gunst, verryken met haar goet,
 Vereeren met haar schoont, verschoonen met
 haar bloet.

Men riep dit voor wat nieuws in groot en kleyne
 stegen;

En ziet tot sulken dienst is ieder wel genegen:
 Dus komt een rot by een van hoog, en lage liën,
 Die Liefde van haar troon bestaat te oversien.

Een van dat grote rot (ik derv' het qualyk peinsen)
 Die *Lyden* wert genoemd, heeft *Liefde* sonder vein-
 sen

Uyt midden van den hoop, die opgepronkte
 schaar,

Gekoren tot gesel, gesetelt nevens haar.

En ziet dit seldsaam paar wert zo by een gebonden,
 Dat *Lyden* zonder *Liefd'* niet meer en werd ge-
 vonden,

Noch

Noch Liefde buiten Pyn, wie had het oyt gedagt,
Dat Liefde sonder Pyn, geen Liefd' wil zyn ge-
acht?

Dees Princelyke Maagt vervoegt zig dan by lyden,
In onlust, en in lust, in vrede, en in stryden:
In zulken hechten band, en was noyt vrind met
vrind,

Geen broeder met zyn broer, geen moeder met
'er kind.

Dees liefde roept haar bly en droef zyn beid' te ga-
der,

Een uit vrinds beter syn, het ander uyt s'en quader.

Die minnaar is in geest, ontrekt zyn mond het
brood,

En geeft het die hy mint tot ligting van syn nood,
So hemel aan u hert eens wou dees liefd' gehengen;

't is seker dat dit soet zyn bitter mee zou brengen:

Want dit is liefdes pyn, en alderswaarste stryd,

So liefde niemand vind om wie ze droefheit lydt.

Ook in volmaakte wil zyn dit de eygen zeden,

Dat blyschap niet en smaakt ten zy daar wort gele-
den:

Dat in den rechten mensch het opperste gestel,

Ook meerder lust ontfangt door 'nederig gequel.

Natuur maakt aard' tot goud, en kostelyke steenen,

Het schuym tot paarlemoer, yvoir uit dorrebeenen:

En wat aan menschen oog zo dierbaar ooyt ver-
schynt,

Uyt stryd zyn oorsprong heeft, en zonder die
verdwynt.

Waar vind men sulken stryd als tussien lugt, en
aarde,

Als tussien vuur en vocht? dit stryden nochtans
baarde

Dit kostelyk gewas; dus houd' ik voor gewis

Dat nergens goed ontstaat als daar gestreden is.

Ontfangt dan geen verdriet, schoon quaê gen-
gentheden

U porden tot de fond', en dagelyks bestreden:

Maakt van de noot u deugt, versterving wind
het recht,

Denkt dat ons leven is niet anders als gevecht.

Laat dan, bedaarde Ziel, niet anders u genoeg en,
Als by u staag bedryf gedurig lyden voegen:

In werken, in gepeyns, in spraakzaamheid, en
stilt,

In 't ernstelyk verzoek van 't geen gy ook niet
wilt.

In noodeloos en angst van alles te bezorgen,

Dat heden dienstig is, en dat men tracht voor mor-
gen:

En als sorgvuldigheid by wyl is heen gegaan,

Dan met sorgvuldigheid weer nemen byder aan,

Begeeren ook met vlyt geen dingen te begeeren,

Dat liefdes teere plicht in 't minst zou kunnen deer-
ren:

Niet lieven als den Heer, uyt wien de liefde
daalt,

En zonder welkers liefd', ons liefd' geen liefdes
haalt,

Hier is het hooge goed, dit zyn de dierbaar' schat-
ten,

Die, zonder liefdes straal, geen menschen hert kan
vatten;

Het is het eygen pit, dat eeuwig leven doet:

Hier is het rechte pat, waar in men sterven moet.

Geest Gever dan van liefd', ons altyd te genieten

De waarheid van dees liefd', waarom wy eer ver-
lieten

De tucht van eygen liefd'; neemt, Heer, dit
bidden aan,

Op dat wy eeuwiglyk in u genade staan.

De soete weedom dan van liefd', die my zoo
brande,

Draagt u in waarheyd op myn ziel, tot offerhande,
Die in haar naakte stand haar selven ook veracht.
Op dat sy beter werd tot u gebed gebracht.

E Y N D E.

